



10879

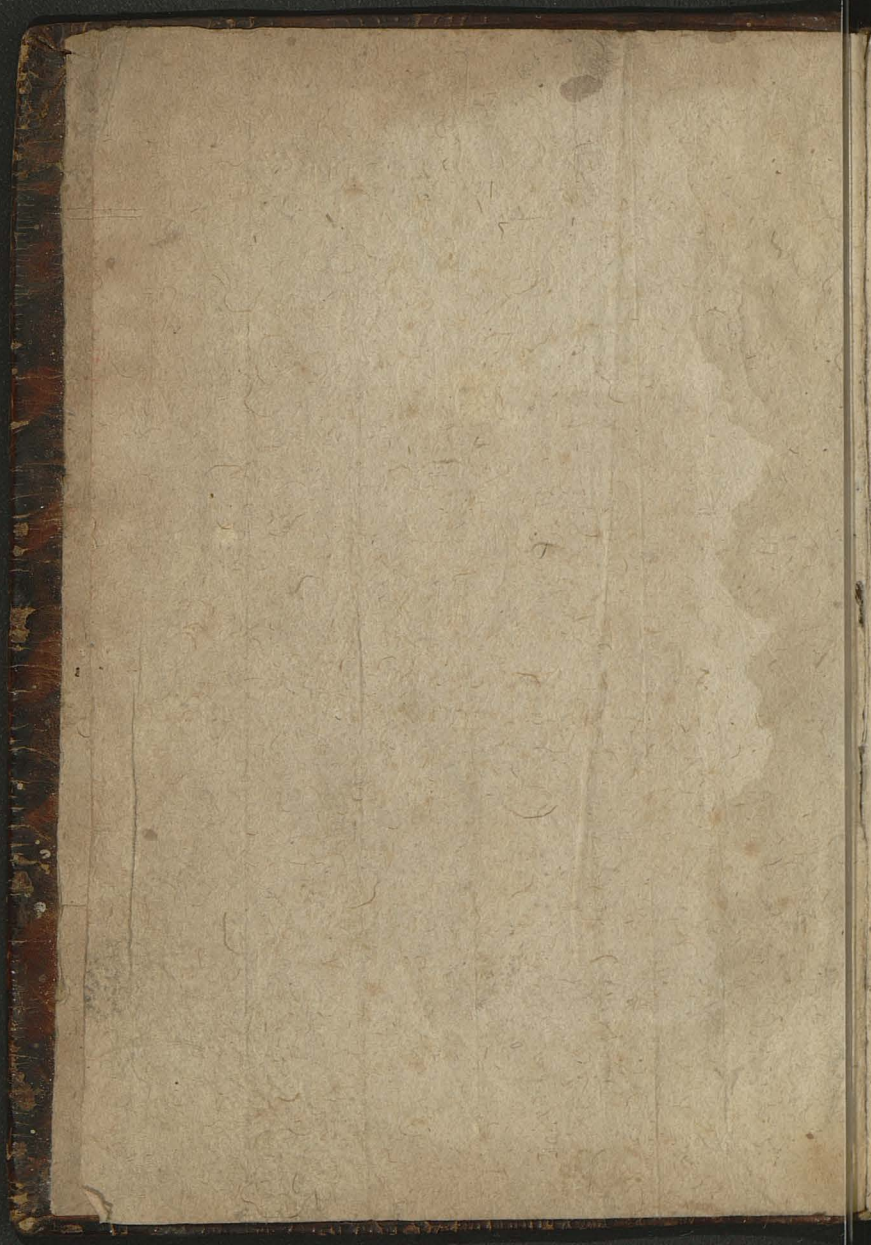
I *Mag. St. Dr.* P



10879



1. 44





RUDIMENTA  
HISTORICA.

OPUSCULUM QUARTUM

De  
Regnis aliisque Orbis  
Provinciis.

RUDIMENTA  
HISTORICA,

*Sive*

Brevis, facilisque Methodus  
Juventutem Orthodoxam  
notitiâ Historicâ  
imbuendi,

Pro Gymnasiis Soc: JESU  
in Polona Provincia

*Authore*

*Ejusdem Societatis Sacerdote.*

OPUSCULUM QUARTUM,

De

Regnis, aliisque Orbis  
Provinciis.

Cum Superiorum Permissu.



Leopoli Typis Collegii Soc: JESU  
MDCCXLV.





A

9

# PRÆFATIO.

ad  
Benevolum Lectorem.

SU

ote.

M,

S

SU

**O**pusculum hoc, Catholicæ potissimum Jüventutis, in Societatis nostræ Gymnasiis institüendæ, utibus destinatum eò collineat, ut tenera hæc ætas brevi, capütque haud admodum difficili de variis Regnis, & Orbis Regionibus notitiã jam nunc imbuatur. Benevolut Lector amice convenitur, uti meminisse iterum non gravetur, etiam hoc quartum Opusculum æquè ac priora, non nisi Rudimentum esse & experimentum; quo demum faciliore modo nostra Catholica Jüventus citra dispendium consueti Laboris Scholastici ad historiarum cognitionem deduci possit. Quid verò in historico hoc nostro Tyrocinio emendandum sit magisque eliminandum, expe-

## PRÆFATIO.

rientia ipsa, & exercitatio docebit. Quo-  
circa si cui quidpiam de præcipuis maxi-  
mè familiis, prætermiffum videatur, veni-  
am dabit : neque enim hæc Rudimenta  
Historica viris scribimus, sed Scholarum  
nostrarum tironibus, qui nimia rerum  
mole non erant obruendi; præfer-  
tim quòd aliqua, quæ deesse  
videntur, alibi  
recurrant.



Distri



☉](°)[☉

# Distributio Opusculi.

## P A R S I.

### *De Germania*

#### C A P U T I.

*De veteri Germania sive Teutonia.*

- §. 1. De situ veteris Germaniæ, & primariis ejusdem partibus.
- §. 2. De moribus & ritibus veterum Germanorum.
- §. 3. Synopsis de priscis Teutonum actis.

#### C A P U T II.

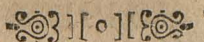
*De hodierna Germania.*

- §. 1. De præcipuis Germaniæ ævo nostro partibus,
- §. 2. De Religione & Politia Germaniæ.

#### C A P U T III.

*De Germanis, quæ sacris, quæ profanis Principibus.*

- §. 1. De tribus Electoribus Ecclesiasticis.
- §. 2. De regno, & simul Electoratu Bohemico.
- §. 3. De Electoratu Boico, & Palatino.
- §. 4. De Electoratu Saxonico, Brandenburgico, & Brunswicensi.



- §. 5. De Austria, Styria, Carinthia, Carni-  
oliã, & Tyroli.  
§. 6. De Imperii Principibus Ecclesiasticis.  
§. 7. De Imperii Principibus secularibus.

## P A R S II.

*De aliis Europæ regnis.*

### C A P U T I.

*De Catholicis Europæ regnis.*

- §. 1. De Portugallia sive Lusitania.  
§. 2. De Hispania.  
§. 3. De Gallia.  
§. 4. De Italia, & ejus partibus.  
§. 5. De Hungaria.  
§. 6. De Polonia.

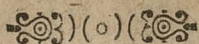
### C A P U T II.

*De cæteris Europæ regnis.*

- §. 1. De Anglia.  
§. 2. De Prussia.  
§. 3. De Dania.  
§. 4. De Suecia.  
§. 5. De Russia sive Moscovia.  
§. De Turcia Europæa.

P A R S





## P A R S III.

### *De Europæ rebus publicis.*

- §. 1. De Veneta.
- §. 2. De Genuensi.
- §. 3. De Helveta.
- §. 4. De Hollandica.
- §. 5. De Lucana, S. Marini, & Ragusana.

## P A R S IV.

### *De regnis extra Europam.*

#### C A P U T I.

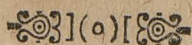
##### *De Asiæ regnis.*

- §. 1. De Turcia Asiatica.
- §. 2. De Persia.
- §. 3. De India.
- §. 4. De Tartaria.
- §. 5. De China.
- §. 6. De Japonia.

#### C A P U T II.

##### *De Africanis & Americanis regnis.*

- §. 1. De regnis Africae.
- §. 2. De regnis Americae.



# PARS I.

## *De Germaniæ Provinciis.*

In prima hac parte agemus primò de veteri dein etiam de hodierna Germania generatim, ac demum speciatim de præcipuis Germaniæ statibus.

### CAPUT I.

*De veteri Germaniâ.*

§. I.

De situ veteris Germaniæ, ejusque partibus potioribus.

1. *Quæ veteris erat Germaniæ facies?*

Quantum quidem ex Historiographis comperitum est, erat olim Germaniâ regio amplissima; sed hinc sylvis vastissimis, illinc locis palustribus, alibi asperis montium iugis impedita. Neque ab horrido & inculto terræ ingenio abludebant incolarum mores.

2. *Quæ antiquorum Teutonum origo?*

De hac certè nihil ferè constat, idoneorum auctorum defectu. Quippe veteres Germaniæ populi de literis parùm, aut nihil solliciti, nihil admodum ad posterorum memoriam scripto reliquerunt. Caterùm Tuisconem & Gigantem & Noëmi filium post diluuium in terras has immigrasse inter fabulas



las haud immeritò numeratur. Propior veritati est illorum opinio, qui Teutones primos ex Scythia, Dacia, Pannonia profectos fuisse perhibent ex probabili conjectura, qua existimant post Babyonicam linguarum confusionem populos in diversa abiisse non è vestigio, & catervatim, sed sensim pro temporum vicissitudine, & populi magis in dies magisque augetentis multitudine novas quoquo- versum colonias deduxisse.

3. *Quinam Veteris Germania limites ?*

Hæc Danubio, Rheno, Oceano septentrionali, & Viitula flumine conclusa, in quatuor colonias multò frequentissimas dividebatur, è quibus Ingævones magnum illum terrarum tractum, qui hodie tria Regna Borealia Daniam, Norvegiam, & Sueciam complectitur, incoluere. Istævones verò Rheni incolæ Frisiam, Grœningam, Westphaliam; Vandali verò Pomeraniam, Saxoniam inferiorem, Marchiam Brandeburgicam, & hodiernæ Poloniæ partem obtinebant. Hermiones denique dimidium ferè harum Regionum possidebant per Saxoniam superiorem, Franconiam, Palatinatum, Bohemiam, Bavariam Sueciam.

4. *Quibus limitibus Noricum, Vindelicia, & Rætia terminabatur ?*

Noricum, à Romanis ita cognominatum, complectebatur dimidiam Bojæ terræ partem trans Oenum, Salisburgensè nempe territorium, Austriam, Styriam, Carinthiam. Vindelicia alteram Bojariæ partem conficiebat, à Danubio ad Alpes usque

que pertingens, & lacum Podamicum. Rhetia pars erat Grifonia, Vallis Tellina, Tyrolis. atque illa portio Italiae, quae illinc ad usque Alpes excurrit.

5. *Quae celebriores erant Germaniae urbes Romanorum temporibus?*

Tametsi veteres Germani perpaucae numerarunt urbes, in pagis plerumque commorari soliti; tamen vel ante Romanorum adventum fundatores fuerunt aliquot in Germania urbium. Has inter praecipuae sunt Treviri urbs Europae antiquissima, Colonia, Augusta Vindelicorum, Solodorum &c. Hae subin à Romanis ampliatae, & exornatae alia nomina acceperunt. Sic Augusta in honorem Caesaris Augusti Augusta Vindelicorum, Treviri Augusta Trevirorum, & Augusta Rauracorum, inter Basileam & Rhenofeldam pridem diruta, est cognominata. Caeterum Colonia hodie dum obtinet nomen ab Agrippina Neronis Matre, quae hic loci nata traditur, vel certè ab Agrippa [ut alii perhibent] Patre ejusdem, forti defensore, & amico veterum Ubiorum. Atque inde urbi alterum cognomen, quo Colonia Ubiorum dicitur.

6. *Quae aliae in super veteris Germaniae urbes?*

Juvavia, quasi urbis adjutorii, hodie Salisburgum à Romanis ad defendendam circumcirca regionem exaedificata erat. Moguntiacum, seu Moguntiam condidisse fertur Drusus, Romani exercitus Ductor, Augusti privignus. Extant ibidem in monte Jacobeo hodieque rudera tumuli honorarii, ex solido saxo in Drusi honorem excitati.

Argen-

Argen  
Worn  
Spira  
Vindo  
Calear  
beria

A  
nulli  
nitate  
se no  
ex ali  
mo e  
DEU  
DEO  
& pr  
fitate  
nomi  
vis le  
tis qu  
dita,  
rum

O  
histo  
teris  
lius  
alii



Argentina sive Argentoratum, olim Tribocum, Wormatia Borbetomagus & Augusta Vangionum, Spira Nemetes, & Noviomagum: Vienna Austriae, Vindobona Juliobona, vel Flaviania: Ratisbona ad Cæsaris Tiberii gloriam posthumam Augusta Tiberia est appellata.

7. *Quibus nominibus vocabantur veteres Germani?*

A Romanis dicebantur Germani, idque, ut nonnulli existimant, ob fraternam in pace & bello unitatem, & animorum conjunctionem. Ipsimet sese nominabant *Teutonas*, quam nomenclaturam ex aliquorum sententia sibi adscivere à vetustissimo etymo Germanico *Theut*. Sonat hoc ipsum *DEUM*, quo aded nomine insinuare volebant, se à DEO ipsis *Theut* dicto originem trahere. Sed & propter virilem prorsus fortitudinem & animositate Alemanni, perinde ac *omnes Viri* gloriose nominabantur, quamquam id nominis etiam Suevis separatim tribuatur. Alia porro nomina certis quibusdam Germaniæ nationibus à Romanis indita, cognosci poterunt ex veterum Geographorum monumentis.

8. *Unde erui possunt veterum Germanorum acta?*

Cùm veteres Germani intermiserint gentis suæ historiam conscribere, necesse erit eandem ab exteris scriptoribus petere. Ex eo genere sunt Julius Cæsar, Livius, Suetonius, Tacitus. pluresque alii. Hi de Germanis ea scripsere, quæ vel propria

prîâ experientiâ hauserant, vel bona fide aliunde acceperant. Id evenire antè non potuit, quàm Romani cum Teutonibus committerentur. Singularis extat liber à Tacito conscriptus, quo toto tractat de moribus Teutonum. Atque ex hoc potissimùm excerptus est proximus paragraphus.

§. 2.

*De moribus, & ritibus veterum Germanorum.*

1. *Qui se habebat Religio apud veteres Germanos?*

Erant hi idololatræ, atque ea potissimùm, quæ sub omnium aspectum cadunt, divinis honoribus prosequerantur, puta, Solem, Lunam, cæterosque planetas cum lucido ignis elemento. Neque tamen his Diis suis sana statuebant, rati nequaquam conveniens esse magna Numina ædificiorum angustiis velle concludere. Itaque iisdem dicabant vastas & opacas silvas & saltus, quos ea propter singulari colebant industria, immolatis ibidem humanis nonnunquam victimis. Aliqui eorum litabant vel ipsi cacodæmoni, qui ab ipsis Swarte vel Tyvel, à vetustissimis autem Latinis Tybelinus vocabatur. Hic qui em cultus eò tendebat, ut ne à Tyfelino mali quid paterentur. Atque hæ superstitionis ethnicae tenebræ durabant usque ad annum Chrsti 580. quo magna pars superioris Germaniæ, & nominatim Bojariæ Christianæ fidei lumine fuit illustrata. Eadem beata fors obtigit inferiori



inferiori Germaniæ operâ S. Bonifacii circa annum 720. ut ad Lutheri usque tempora fidei veritas inconcussa perfliterit.

2. *Quæ indoles & mores erant veterum Germanorum?*

Erant animosi, & bellicosi, cui jam inde à pueritia innutriti, venandi studiò, & omne genus laboribus durabantur. Unde ipsis procera & robusta corporis habitudo, par ferendis quibusvis arduis. Libertatis supra ipsam vitam fuerunt amatissimi, cujus conservandæ causâ nullum vitæ periculum reformidabant. Et quamvis extima eorum facies & gestus minax & truculentus videretur, tamen insignem animi candorem, ab omni fraude & perfidia alienum, circumferrebant. Cæterùm quâ rudes omnium scientiarum erant, tam peritè & præcipuè tractabant lusum alearum, impendio & damno non semel omnium suarum facultatum, ut postremùm suasmet personas deponere, ac ludendo perdere non dubitarent. Porro omne genus superstitionum, & hariolationum mirè æstimabant: amabant præterea cantilenas simplice rhythmo ligatas, uti & ad flammantem pyram haustum probatæ cerevisiæ, ubi conventus agere consueverant, & de potissimis negotiis consultare, atque concludere.

3. *Quæ forma fuit reipublica, atque Regiminis apud priscos Germanos?*

Tametsi sat barbara vivendi ratio apud illos videretur, non defuit tamen suæ reipublicæ certus ordo.

ordo. Quippe diversis Teuthonum regionibus præerant sui reguli, ex flore nobilitatis electi. His tamen nullum jus fuit absque populi suffragio communi aliquid majoris momenti concludendi, & decernendi, sed id tantum illis incumbebat, ut intellectâ omnium sententiâ plebiscitum fortiter & gnaviter exequerentur. Et verò ad hujusmodi publica gentis Comitia comparebat quisquæ non nisi armatus, & cuius vel minimo jus competeat suam sententiâ proponendi. Sed & aliis Germaniæ populis regum vice fuerunt ex communitatis gremio denominati Duces, quos reipublicæ Patres appellabant. Ad id officii non nisi sagacissimi & fortissimi quique eligebantur. Quem ergo fors ad id dignitatis evexerat, belli tempore ducebat agmen, primus in fronte exercitus, primus in aggressione hostium. Transfugæ perfidiam luebant suspensio: socordes & abjecti nimio opere animi bellatores putri lacuna submergebantur. Delicta alia pro rei gravitate multabantur per exactiorem pecorum nunc majorem, nunc minorem. Quippe argentæ velaureæ Monetæ usus ante Romanorum adventum erat Germanis incognitus, quorum commercia sola rerum commutatio id temporis absolvebat.

4. *Quem modum veteres Germani tenebant belli tempore?*

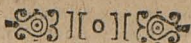
Aliqui Germaniæ populi, in primis Suevi, dividebant inter se, Germano sanè candore & fide, militiæ instantis onera. Alternis enim vicibus bella-

tum



tum ibant, ita quidem, ut pars una expeditioni instaret, altera domi facta tecta conservaret non tantum sua, sed & bellantium foris, & absentium. A primis aded annis militiæ assuefiebant ex patrio instituto. Spectacula proin non alia dabat gens bellicosa, quàm de bellis, quorum studia ipsis in summo pretio. Cæterum agmen, ad quod alterno ordine expeditio bellica devolvebatur, secum abducebat & uxores, & proles, eo fine, ut harum præsentia ad certamen fortiùs incitaret. Quin uxores ipsæ in arma ruebant, ubi usus & necessitas poscebat. Eadem de causa consanguinei cæteri & necessarii amici interserebant sese aciei, ut nimirum alacrior pugnandi animus adderetur, & unà omne gravius periculum à cognato sanguine præverteretur. Exordium pugnæ fiebat quâ cantando, quâ incondito clamore. Pugnaturis arma erant præacuti mallei, ponderosæ Machæræ, breviores lanceæ, & arcus seu catapultæ. Neque verò hujus armaturæ splendorem ullum affectabant, sed robur, & pondus ejusdem pensabant. Flagrante prælio stabant densati, ut corpore, ita animo Germano, ruentes intrepidè in hostes, quibus ea propter plerumque fuerunt in acie superiores. Atque ea pugnandi dexteritas vel ipsis Romanis infam dicendi dedit, ut qui pugnando infelix vincivellet, manus committeret cum Germanis.





S. 3.

*Synopsis de veterum Germanorum actis.*

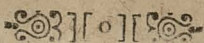
1. *Quas in partes hæc acta commodissime  
possunt dividi?*

In sex tribui possunt capita. 1. Notanda veniunt acta Germanorum ante Julii Cæsaris tempora. 2. Acta sub eodem Julio Cæsare. 3. Acta sub Cæsare Augusto. 4. Status Germaniæ sub Ethnicis Imperatoribus. 5. Idem status sub Christianis Imperatoribus à tempore Constantini M. usque ad Carolum M. 6. Acta Germanorum à Carolo M. temporibus usque in hodiernum seculum.

2. *Quid ante Julii Cæsaris imperium de  
Germania singulare est & me-  
moratu dignum?*

Ea quidem tempestate Germani secura pace beati, non temerè se implicabant alienis bellis, sed mapalibus suis contenti, vota sua non ultrà ferebant. Primi omnium, qui extra patriam suam moverunt, fuerunt Cimbri, populus Aquilonaris idque integro ante Christum natum seculo. Quippe cum maris exundantis æstus illorum peninsulam, hodie Juttlandiam dictam, Daniæ partem, eluvione sepelisset, compulsi sunt loco cedere, & alias sedes quarere. Quingenta proin millia Cimbrorum patrio solo excesserunt, junctoque suo cum Germanorum ceterorum copiis agmine infestum Romanorum exercitum non una ciade multarunt. Cimbri adeo per Noricum sive per Bojariam





riam, Teutones socii verò per Galliam attentare viam in Italiam ausi sunt, in felicioribus illis terris colonias formaturi.

3. *Quem exitum tenuit Germanorum expeditio in Gallia?*

Sanè funestum, cùm adverso Marte pugnàrint post priores clades Romanis illatas. Cajus Marius enim Romanus Consul, non procul Aquis Sextiis (Metropolis est Provinciæ Gallicæ) propè ad interneconem illos cecidit, cùm ducenta Germanorum millia desiderarentur, octoginta autem millia captiva ducerentur. Unde factum, ut incolæ longo pòst tempore accumulatis casorum ossibus sua vineta sepimenti loco incingerent, si Brietio quidem credimus. In perenne tantæ victoriæ monumentum Marius ibi locorum trophæum ex secto lapide statuit, cujus rudera aliqua superesse dicuntur. Perditâ dicto modo victoriâ Germanæ foeminæ flagitârunt Romanos, uti Vestalibus virginibus ad obsequia transmitterentur. Sed repulsam passæ, unâ omnes post maciatas proles suas spontaneam sibi met mortem ferro consciscere non dubitârunt.

4. *Qui progressus Cimbrorum in Italia fuerunt?*

Catulus, quidem Romanus Ductor, ut maximè quærebat, illos compefcere non valuit multò minus superior evasit, ut ipsis exercitus animo caderet, inspectâ maximè audaciâ Cimbrorum. Nam scutis hi suis insidentes, per altissima Alpium

juga nivibus tecta, devehī præcipiti lapsu non horrebant. Marius proin suppetias approperravit, qui Cimbrorum aciem ita disjecit, ut deinceps nemo unus illorum conspiceretur.

5. *Quæ Jors Germania fuit sub Julio Cæsare?*

Stabilitâ in Gallia sede, quam in Romanam Provinciam redegerat, paulò pòst cum Germanis res ipsi esse cœpit. Quippe Ariovistus eorum Rex & belli ductor fœderatos cum Cæsare Heduos (Burgundos) valde infestabat, contemptis omnibus, qui dehortabantur. Itaque Cæsar Ariovistum, qui Rhenum trajecerat, foriter aggressus, eam Germanorum stragem edidit, ut ingens spatium ad triginta passuum millia prostratorum cadaveribus obtegeretur. In prælio hoc, quod prope Basileam commissum esse creditur, stabant Germani more suo in arctos cuneos densati, conjunctis supra capita clypeis tecti adversus Romanorum saxeam grandinem, & missilia tela. Cùm igitur Romani apud ita protectos lorice in modum Germanos operam perderent, animoso tandem consilio in scutata capitum tegumenta insilière, dissolutisque viscutis, desuper stantes cladem inferebant, ubi dolus tamen & virtus utrinque suas partes strenuè egerunt, certè non incruentâ Romanis victoriâ, quæ quinquagesimo quinto anno ante Christi in terras adventum contigit. Tertio pòst anno Rhenum ponte stravit Cæsar, subegitque primò Suevos, deinde circa Coloniensem tractum sitos Sicambros.

6. *Quæ*

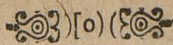


6. *Quae conditio Germanorum sub Cesare Augusto?*

Julius Caesar post omnes ex Germanis reportatas victorias, securo necdum fixoque cum suis loco consistebat, quod tamen effectui dedit Augustus. Hic Drusum, privignum suum, adversus bellicosos, & Romanis utique infestos Germanos subornavit. Et verò expeditionis felicitas ea fuit, ut ad Rhenum inferiorem plerique Germani à Druso subigerentur, exstructis non uno loco munimentis coercendi. Porro Teutones foeminae in praeliis contra Drusum, intra curruum junctorum propugnacula constitutae tam desperato consilio pugnant, ut consumptis telis enectas allisu terrae proles in Romanorum facies ejacularentur, stupentibus omnibus seu crudelitatem seu animositatem.

7. *Quam urbem Drusus exaedificavit in Germania?*

Moguntiam, ubi Mœnus Rheno jungitur. Quin & Augustam Vindelicorum annis ante Christi natalem quindecim expugnatam à Druso, & Romanorum coloniam factam fuisse perhibent. Bellum exinde contra Catos & Cheruscos, inferioris Saxoniae gentem, non infeliciter gesserat Drusus, cùm anno ætatis tricesimo morte immatura præreptus est, Germanici nomine ejusdem familiae indito. Tiberius Drusi frater, postea Cæsar, imperium militare contra Romanos suscepit quidem, sed nihil singulari dignum memoria gessit; ac multò minùs Marcus Lollius, Consul Romanus, qui ingenti clade



à Germanis accepta, Romam revertit inglorius,

8. *Quam porrò victoriam Arminius à Romanis reportavit?*

Augustus Quintilium Varum cum exercitu miserat ad Germanos intra officii limites continendos; quos cum homo superbissimus, & inexplebilis avaritiæ tractaret asperrimè, Arminius jugum gravissimum à sua suorúmque cervicibus dejecturus, cum delecta popularium manu Romanos haud procul Monasterio, Westphaliæ urbe, ad pugnam provocat, successu tam prospero, ut ad quinquaginta hostium millia in acie occubuerint. Qua clade accepta Varum indignatio & pudor eo perpulit, ut in nus violentas sibi ipse intulerit. Cæsar verò Augustus eam jacturam tam iniquo tulit animo, ut præ iræ vehementia impos animi caput parieti impingeret, hæc identidem verba ingeminans: *Quintili Vare, redde mihi meas legiones!* Arminio porrò Germanicæ libertatis assertori ob perpetuum rei gestæ monumentum statuam posuere Teutones, cui tunc quidem non nisi profanos, posteri verò divinos aded honores deferre non dubitarunt, donec Carolus Magnus, fervente bello Saxonico, eam funditus evertendam curavit. In vetustis Germanorum commentariis statua hæc *Irmensul* appellatur.

9. *Quæ res subsequentiæ Imperatorum Gentilium temporibus usque ad Constantinum M. in Germania gestæ?*

Vincebantur quidem Germani non semel; at  
sapius



sæpius de Romanis triumpharunt, ut proinde hi nunquam Germaniam debellare, suoque subdicere imperio usquequaque potuerint.

10. *Quæ Germaniæ fortuna à Constantini M. temporibus usque ad Carolum M.?*

Circa dimidium tertii seculi extulère caput Franci, quo nomine convenerant populi ex Saxonia, Westphalia, & Franconia in unum agmen collecti. Verisimile est, id nominis sibi adscivisse idèd, quo docerent, sibi abjecto penitùs Romanorum jugo patriam libertatem ( hanc enim vox Germanica *Franck* notat ] unicè cordi esse, eaque frui velle citra omnem servitutem. Optima ejus consilii exequendi occasio se obtulit imperante Honorio, quando Romani imperii res erant oppidè turbatæ. Quarto proin seculo Franci in arma ruerunt Duce Rege suo Pharamundo, & in Galliam Romanorum Provinciam irruptionem primò fecerunt, quin tamen firmum ibi, pedem figerent. Regnante porrò Meroveo aliquot pòst annis alteram impressionem tentârunt, jactò Franconicæ Monarchiæ fundamentò. Hanc postea Clodovæus omnium primus firmato jam Imperio possedit, præter Alemanniam & Thuringiam, id temporis adjunctam.

11. *Qui porò status Germaniæ ante Carolum M.?*

Regnabat adhuedum avita magnam partem superstitio, quamvis pluribus in locis Christianæ fidei germen efflorescere jam cœperit. Jam tum temporis Bojaria, Saxonia, aliæque plures regiones à Ducibus suis regebantur.

12. *Quæ rerum Germanicarum vicissitudines imperante Carolo M. ejusque Successoribus?*

Carolus quidem magnus Germaniã suam barbariam abstergere institit, optimis eandem legibus instruxit, veri DEI cultum, & universè Religionem promovit, bonis artibus scholas aperuit, cateraque omnia in optimum ordinem redegit. Debet enim verò Germania huic verè Magno Monarchæ sua incrementa, & subsequenter felicitatem. Postquam ergo Bojariam & Saxoniam suo subiecit regno, in divisione vastæ tunc Francicæ Monarchiæ Germaniam in peculiare regnum evexit, quod Ludovicus Pius filio suo nato tertio Ludovico Germanico transcripsit. Henricus Auceps suo sub regimine quâ exstructis plurculis urbibus, quâ institutis artium, & mercimonii exercitiis, quâ correctâ bellicæ disciplinæ ratione, admodum multa præstitit. Cateri Cæsares, puta, Otho M, S. Henricus Bavarus strenuè perrexerunt excolere Germaniam, & ad summa omnia promovere, donec tandem sub glorioso Austriacorum Cæsarium imperio, ad id fastigii ascendit, ut nec viribus, nec politicæ Christianæ legibus, nec promovendis sapientiæ studiis ulli orbis regno facilè cedat.

CAPUT



## CAPUT II.

### *De hodierna Germania.*

§. I.

De præcipuis partibus hodiernæ  
Germaniæ.

1. *Quibus limitibus circumscribitur hodierna  
Germania?*

Versùs Septemtrionem terminatur mari Balthi-  
co, Daniâ, & Oceano Germanico: ad ortum Po-  
loniâ & Hungariâ: ad meridiem Italiâ: ad occa-  
sum comitatu Burgundico, Lotharingia, & Belgio.

2. *Quanam sunt quinque præcipua Ger-  
maniæ flumina?*

1. Danubius, etiam dictus Ister. 2. Rhenus. 3.  
Albis. 4. Visurgis. 5. Viadrus.

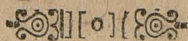
3. *Quomodo Germania dividitur?*

In superiorem & inferiorem. Illa complectitur  
decem Imperii circulos, hæc septemdecim Provin-  
cias, quæ aliàs Belgium vocantur.

4. *A quo facta est partitio Germania in  
decem Circulos?*

A Maximiliano Primo Imperatore, 1512. juxta  
sequentem ordinem. Primus est Austriacus. 2.  
Burgundicus. 3. Rhenanus inferior. 4. Bavaricus.  
5. Saxonicus superior. 6. Franconicus. 7. Suevi-  
cus. 8. Rhenanus superior. 9. Westphalicus. 10.  
Saxonicus inferior. Quinam autem status cuilibet  
Circulo annumerentur, in opusculo quinto Geo-  
graphico explanabuntur.

5. Quæ-



5. *Quenam sunt p̄cipua Imperii  
Membra?*

1. Romanus Imperator est supremum totius Imperii Caput.

2. Novem Electores, quos inter sunt tres Ecclesiastici, Moguntinus, Trevirensis, Coloniensis, sex sæculares, seu Laici, nimirum Bohemus, Bavarus, Saxo, Brandenburgus, Palatinus ad Rhenum, Hanoveranus.

3. Duo Archi-Episcopi, Salisburgensis, & Bisuntinus, qui posterior tamen solo Principis Imperii titulo nunc gaudet.

4. Magnus Ordinis Teutonici, & Melitensum Equitum Magister.

5. Viginti duo Episcopi, nempe Bambergensis, Herbipolensis, Wormatiensis, Eustettenfis, Spirensis, Argentinenfis, Constantiensis, Augustanus, Hildesheimiensis, Paderbornensis, Frisingensis, Ratisbonensis, Passaviensis, Tridentinus, Brixinensis, Basileensis, Leodicensis, Osnabruggensis, Monasteriensis, Curienfis, Lausannensis, Sedunensis.

6. Avitæ Principum Domus, nempe Palatinorum, Saxonū, Marchiæ Brandenburgicæ, Brunsvicensium, Mechlenburgicorum, Hasslorum, Holsatorum, Badenium: Dux Wirtenbergicus, Saxo-Lauenburgicus: Principes Anhaltenses, quorum priores septem in varios iterum ramos dividuntur. Hæ divisiones, cum facillè & passim inveniri possint, brevitatè ergo hîc intermittuntur.

7. Viginti novæ Principum Domus, scilicet  
Aren-

Arenb  
fis, Di  
siana C  
ca, Ott  
minia,  
Trautl

8. Fulde  
Ordin  
gaden  
gica ju  
Archie  
derens

9. fis, Ba  
fis, su  
tisbor  
fis, H  
ensis,

10. Roma  
in Su  
11. Wee  
12.  
13.  
man



Arenbergica, Hochen-zollerana, Lobkowizia, Salmen-  
fis, Dietrichsteinia, Nassaviana, Auersbergica, Fri-  
siana Orientalis, Fürstenbergica, Schwarzenbergi-  
ca, Ottingana, Liechtensteinia, Croyensis, Piccolo-  
minia, Portiana, Schwarzburgica, Lambergica,  
Trautsonia, Löwensteinia &c.

8. Principales Præposituræ & Abbatia, ut sunt  
Fuldensis, Campidunensis, Elvacensis: Magister  
Ordinis Equestris S. Joanis, Præpositus Berchtes-  
gadenfis, Stabulensis & Corbejenfis: Weissenbur-  
gica juncta Episcopatu Spirensi, Prumiana cum  
Archiepiscopatu Trevirensi. Murbacensis & Lu-  
derensis hodie spectant ad Gallos: alia aliò &c.

9. Aliquot Principes Abbatissæ, nimirum Ellen-  
fis, Buchaviensis ad Lacum plumarium, Lindavien-  
fis, superior & inferior Parthenon Catholicus Ra-  
tisbonæ: Acatholicus Conventus Quedlinburgen-  
fis, Heervordensis, Burscheidensis, Gandershem-  
ensis. Abbatia Andlaviana hodie Gallorum est.

10. Duplicis generis partitio Prælatorum Sacri  
Romani Imperii, scilicet in ita dicta subsellia, hinc  
in Suevicum, illinc Rhenanum divisa.

11. Vario ex stemmate S. R. I. Comites, puta,  
Wetterauientes, Westphalici, Suevici, & Franconici.

12. Rhenanæ, & Suevicæ S. R. I. liberæ Civitates.

13. Franconica, Suevica, & Rhenana Sacro Ro-  
mano Imperio devota Nobilitas.

6. *Ad quos Collegia omnes Imperii  
Status reducuntur?*

Ad tria. Primum est Electorum Collegium:  
alterum

alterum est Principum : tertium S. R. I. Urbium.

7. *Qui status pertinent ad Principum Collegium?*

Omnes tam Ecclesiastici, quàm Laici Principes : omnes S. R. I. Prælati, Abbatissæ, & Comites, hac tamen ratione, ut omnes Prælati simul sumpti in Imperii Comitibus tantùm duobus gaudeant votis ex Rhenano, & Suevico Gremio. Comites S. R. I. non habent nisi quatuor vota : omnes urbes Imperiales duo vota. Cæterùm Abbatissæ S. R. I. voti causâ accedunt ad S. R. I. Prælatos, nec plura numero suo efficiunt.

§. 2.

De statu Religionis & Politicæ in hodierna Germania.

1. *Quenam hoc tempore ratio Religionis in Germania?*

Coluerat tota Germania odingentis annis inviolato tenore Catholicam Fidem, cùm Lutherus ante ducentos & aliquot annos Religionis integritati vulnus immane infixit. Certè Germaniam inferiorem propè totam cum parte superioris specioso obtentu reformandæ Religionis à veteri, & vera fide irreparabili damno ad suos errores abduxit. Decreto Pacis Monasteriensis ex fatali necessitate permittendum fuit, ut præter Lutheranam etiam Calvinianæ sectæ exercitium indulgeretur. Cæteris lectis publicum exercitium interdictum.

Tria



2. *Qua est forma Regiminis in Germania?*

Tria hic notentur, primò universale Regimen totius Imperii in rebus Politicis. 2. Universale Regimen in contentioso justitiæ foro. 3. Singulare genus Regiminis in variis Provinciis & Dynastiis Germaniæ.

Regimen quidem in Politicis causis est penes Cæsarem, tanquam supremum caput, cujus est ordinare, ac demandare, quidquid è re Romani Imperii fore visum fuerit. Nihilo tamen minùs conficio & consentiente Cæsare deducuntur causæ aliquæ ad Imperii Comitia, ut ibi disquirendo excutiantur, ex communi dein sententia ad Cæsarem referenda. Accedente dein hujus consensu res vel effectum consequitur, vel eodem reuente ex legitimis causis citra eventum intercidit.

Universalis causarum ceterarum discussio in Imperio pertinet primò ad Camera Wezlariensis forum, ubi constitutus supremus controversiarum Judex Cæsaris & unà Imperii nomine causas decidit. Porro in Cæsareo Imperii Concilio Viennæ itidem nomine Cæsaris jus dicitur. Ad hæc duo summa dicasteria etiam status Imperii possunt suas privatas causas referre.

3. *Qua vires bellica in Germania?*

Equidem maxima est Germaniæ potentia, ut vel potentissimis hostibus par esset, imò superior, si quidem conjunctim omnia & singula Imperii membra cum Capite conspirarent. Id tamen in presenti Religionis dissidio, & inde enascente dissensione animorum sperari vix jam potest. 4. *In*

4. *In quo perfectionis gradu sunt hodie scientiæ & artes in Germania?*

Videtur sanè Germania ita his se excoluisse, ut nulli alteri regno Europæ faciliè cedat. Huic asserto fidem faciunt tot Athenæa, Lycea, Gymnasia, & ex his copia doctissimorum hominum, & plurimi excellentissimi artium Magistri.

5. *Quid discriminis est veteres inter & hodiernos Germanos?*

Ingens est discrimen, ut ex dictis hæcenus patet. Quippe quàm rudes olim inculti, & barbari fuerunt veteres Germani, tam docti, exculi, & bellè morati successerunt posteri Germani. Id excipio, Germanorum nempe magnanimitatem non defuisse, sed hodiedum perseverare. Atque huic adscribas, velim, quòd Romani Imperii falces annis amplius nongentis Germani gloriose sibi vindicârunt, & in hodiernũ usque diem fortiter tueantur.

### C A P U T III.

*De Germaniæ Principibus quæ sacris quæ profanis.*

Quandoquidem in priore, eoque tertio opusculo de Romano Germanicis Cæsaribus, quantum factis, actum est, necessarium videtur, ut hîc de Germanicis S. R. I. Electoribus & Principibus, eorumque rebus gestis brevis fiat mentio,



S. I.  
De tribus Ecclesiasticis Electoribus.

1. *Quid notandum venit de primordio Archiepiscopatus Moguntini?*

Sanctus Crescens, discipulus S. Apostoli Petri, fuit primus Moguntiz Episcopus; Sanctus vero Bonifacius postmodum, anno nempe 744. à Zacharia summo Pontifice primus Archiepiscopus est renuntiatus. Willigisus Fabri Carpentarii Filius, ab Othone III. Romanorum Imperatore omnium primus Elector S. R. I. est declaratus, quem etiam ob singularem sapientiam in Imperii negotiis tanquam Cancellarium adhibuit. Continuavit hoc dignitatis officium etiam sub S. Henrico Cæsare. Ex eo tempore illa Cancellarii dignitas potissimum fuit penes Archiepiscopos Moguntinentes. De Willigiso hoc facta est mentio in tertio opusculo sub Othone III.

2. *Quid cum Hattone ejus nominis secundo Archiepiscopo Moguntino actum?*

Hatto vir immisericors, & durus erga miseros mendicos fuisse scribitur, id quod testatum fecit premente annonæ caritate, & gravi famis calamitate, sed ad suummet exitium. Quippe turmam mendicabulorum, quæ panis aliquid rogârant, horreo includi jussit, specie distribuendi ibidem panis. At interea ejusdem imperio horreum incenditur & unâ famelici pauperes conclusi quâ flammâ  
quâ

quà fumo enecantur. Eo incendii articulo cùm lamentabiles pereuntium ejulatus audirentur, joculari in modum Hatto ad suorum aliquem dixisse fertur: audi, quomodo hi mures cantillent! Crudele hoc factum in vestigio ultio divina est infecuta. Mox enim inconditus murium exercitus procurrit, Hattonem rectà aggreditur. Hic aded ut se infestis his hostibus subduceret, turrim, in medio Rheni stantem, tanquam asylum properè conscendit. Sed enim mures manipulatim insequuntur, penetrant portam & fenestras turris, miserimum Archiepiscopum depascunt. Atque hæc turris in hanc usque horam à muribus nomen obtinet. Hæc quidem imperante Cæsare Othone Magno contigisse ferunt, quæ tamen alii probati Scriptores ad fabulas relegant.

### 3. *Quæ Trevirensis Archiepiscopatus exordia?*

Sanctus Eucharius, ex septuaginta duobus Christi Discipulis, à S. Petro Apostolo ad prædicandum Evangelium Trevirensibus submissus est, quorum primus Episcopus fuisse traditur. Hic satis concessit anno Christi sexagesimo sexto. Porro S. Agricius, Patriarcha Antiochenus anno 330. primus Archiepiscopus fuit constitutus. Hic textilem Christi tunicam secum Treviros attulit, ubi hodiedum asse vatur. S. Helenæ Imperatricis domicilium in templi formam redactum Agricius ritè consecravit: palatium verò Constantini M. tansulit in monasticam habitationem, quæ nunc Abbatia



batia S. Maximini vocatur. Primus Elector Tre-  
virensis erat Ludolphus, Saxoniae Dux, Othone III.  
imperante. Dignitas Archicancellarii aliquantò  
erius Archiepiscopatus huic adjecta est.

4. *Quid de primordiis Archiepiscopatus  
Coloniensis memoratu dignum  
occurrit?*

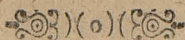
S. Maternus circa annum Christi 99. verae fidei  
lumine Coloniam illustravit, ibidem anno aetatis  
centesimo decimo quinto, Christi 128. mort. s.  
Traditur hic ipse Maternus viduae Naimiticae fuisse  
filius, quem JESUS, Sancto Luca teste, ad vi-  
tam revocavit. S. Agilolphus octavo seculo à S.  
Bonifacio primus Coloniae Archiepiscopus fuit ini-  
tius. Primus autem Elector fuisse fertur Heri-  
bertus, Marchio Foro-Julienfis sub Casare Othone  
III. Ceterum Archicancellarii munus Archiepi-  
scopatus subsequenter demum temporibus est  
adjunctum.

5. *Quinam Archiepiscopi Colonienses vitae  
sanctimoniæ præ cæteris floruerunt?*

SS. Severinus, Evergifulus, Aquilinus, Simone-  
us, Cunibertus, Agilolphus, Heribertus, Anno &c.  
Coloniae deposita sunt corpora quoque SSS. trium  
Regum, quæ sub Friderico Barbarossa Mediolano,  
per illum ipsum vastato, Coloniam pervenerunt.

6. *Quid de S. Archiepiscopo Annone  
existimandum?*

Huic parùm laudis tribuunt Aetholici; cùm  
tamen Scriptores synchroni tanquam virum singulari  
sancti-



sanctitatis fama conspicuum celebrent: id fortasse nonnulli Viri huic sancto vitio vertunt, quod Imperii negotia imperante Henrico IV. cuius adolescentiam moderabatur, tractanda suscepit. At in comperto est ex veterum & probatorum auctorum fide, Annonem id omne in commune Imperii ac præcipuè Ecclesiæ bonum cum non vulgari sapientiæ & justitiæ laude præstitisse.

7. *Quis casus fuit Coloniensis Archiepiscopi Gebhardi?*

Sanè lamentabilis casus; nam anno 1583. amplexus sectam Lutheranam, matrimonio sibi junxit publice Agnetem, Comitem à Mansfeld. Equidem quærebat Archiepiscopatum transmutare in profanum Principatum, sed à Pontifice mox Vaticano fulmine ictus, à Capitulo Cathedrali abdicatur, substituto ejus in locum Ernesto, Bojariz Duce. Verùm Gebhardus non eapropter statione cedendum ratus, ad arma profilit, adscitis in foedus copiis Palatini Ducis, dicti Simmerensis. Horum tamen consiliis Dux Bojus Wilhelmus Frater Ernesti obviam ivit. Itaque Gebhardum, pecuniâ, belli nervo destitutum, in Hollandiam expulit, ubi miseram vitam tolerans, ab omnibus desertus, infelici fato decessit anno 1589. Exinde non nisi ex ducibus Bavaris ad hujus Archiepiscopatus apicem sunt evecti.

8. *Quæ officia & prerogativæ sunt trium Archiepiscoporum Moguntinensis, Trevirensis & Coloniensis?*

Inprimis



Inprimis singuli sunt S. R. I. Electores, quorum est, cum reliquis Electoribus secularibus, Romani Imperii Caput deligere. 2. Moguntinus coronat electum Cæsarem, siquidem coronatio contingat in sui Archiepiscopatus territorio: quod si fiat coronatio in Coloniensi Archi-Episcopatu, loci Archiepiscopus Cæsarem Romanorum Regem creat. 3. Quivis horum trium Archiepiscoporum Archicancellarii munere in Sacro Romano Imperio funguntur, Moguntinus quidem per totam Germaniam, Trevirensis per Galliam, & Regnum Arelatense, Coloniensis per Italiam. 4. Hi tres Ecclesiastici Electores ex more antiquo præcedunt suos Collegas Electores Laicos, & hoc quidem ob reverentiam avitam erga statum Ecclesiasticum. 5. Elector Trevirensis sibi vindicat primum suffragium in Imperii Comitibus, & è regione Cæsaris consistet, habens ad dextram duos Ecclesiasticos, ad lævam Electores seculares.

§. 2.

De Regno & Electoratu Bohemico.

1. *A quibus populis Bohemia olim habitata fuit?*

Primi habitatores fuerunt Boji, qui annis quingentis & nonaginta ante natam mundi salutem sub Rege suo Sigovesto ex Gallia in Bohemiam migraverunt. Hanc de suo nomine Bojohemum dixerunt, seu Bojorum Coloniam, aut sedem. 2. Anno quinto

portasse  
ad Im-  
s ado-  
At  
ducto-  
Impe-  
algari  
imple-  
cit pu-  
quidem  
profano  
cicano  
teatur,  
Duce.  
ceden-  
s copis  
tamen  
est ob-  
li ner-  
i miser-  
s, infe-  
nisi ex  
apicem  
rium  
vi-  
primis

quinto post natum Christum expulsi sunt à Marco-  
mannis, qui ex Germaniæ populis confederant pri-  
us Danubium inter & Niccarum fluvios. Itaque  
hi Duce suo Rege Maroboduo, Bojis ejectis, Bo-  
johemum pleno jure sibi vindicârunt. Boji verò  
amissa statione cesserunt in proximam Regionem  
Nariscorum, quam hodie dicunt, Palatinatum su-  
periolem. Inde Danubium transgressi circiter an-  
num Christi 500. Romanis ex Vindelicia ejectis, in  
eadem sedem sibi fixerunt. Hæc proin Regio ab  
ipsis nomen accepit Bojariæ vel Bavaræ. 3. Ad  
annum Christi 550. aut ex aliorum sensu annum  
X 640. Slavi populi Bohemiam occupârunt, ex eaque  
Ducatum formârunt. Primus Dux fuit Czechus,  
frater Lecchi & Russi. Horum fratrum primus  
cū suis in Polonia, alter in Moscovia sive Russia con-  
fedit, ubi utrinque ab ipsis forma Ducatûs est in-  
troducâ. Atque hæc Slavonica natio initium fe-  
cit extirpandis densis Bohemiæ saltibus ad promo-  
vendam terræ fertilitatem.

2. *Quæ primaria mutationes intervênere  
à tempore Czechî usque ad nostra  
tempora?*

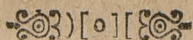
Post Czechum Bohemi à viginti duobus Ducibus  
regebantur serie non interruptâ. Sub duodecimo  
Duce Borivorio I. Bohemia Christianæ Religionis  
X lumen feliciter apexit, tempore Cæsaris Arnulphi  
circa annum Christianum 895. Anno subinde 1086.  
Ladislau II. Henricus IV. Imperator Moguntia  
Regem dixit. Post hunc regimen transiit partim  
ad



ad Duces, partim ad Reges, donec tandem Premislao II. Regium Bohemiæ titulum Cæsar Philippus in perpetuum confirmavit. Paulò post idem Premislao, utpote Rex & unà Elector operam suam contulit in eligendo Friderico II. Post Premislao Regum Bohemorum Electio plerumque fiebat per scrutinii suffragia, ut Rex tamen esset fiduciarius Cæsaris cliens in suis propriis terris. Albertus II. & Ferdinandus I. ambo Cæsares ex Austriaca Domino Regnum Bohemiæ, & Hungariæ jure nuptiali sibi asseruerunt. Tandem anno 1620. Bohemia post famosam ad Pragæ mœnia victoriam à Ferdinando II. obtentam contra Fridericum, [ unius hyemis Regem dictum ) ejusque exercitum in jus hæreditarium, armis partum, transit, id quod pace Monasteriensi est confirmatum. Carolus VI. Romanorum Imperator, undecimus jam Bohemiæ Rex numeratur ex Archiducibus Austriacis.

3. *Quinam præterea Duces & Reges Bohemiæ sunt speciatim memorabiles?*

1. Premislao primus, tametsi ortu & conditione rusticola fuerit, tamen non vulgaris sagacitatis & prudentiæ laude eminuit. Quare Libussa tertia Dux Bohemiæ, quæ urbem Pragam condidit, illum in thalami conjugalis consortem adiegit, & eo pacto quartum Bohemiæ Ducem fecit. Huic septem ipsis annis velitandum fuit cum Bohemis sceminis, quæ ductu nobilioris ex Libussæ aula mulieris Bohemiæ regimen sibi arrogabant. Et verò



primus conflictus illis prorsus ex voto cessit. Premislaus mansuetudine & longanimitate feroces mulierum animos delinire & expugnare satagebat. At cum nihil lenitate proficeret, armata tandem manu ambitiosas has Amazones coëgit ad domesticam colum reverti. Acta hæc sunt circa annum Christi 650.

2. Sanctus Wenceslaus decimus quintus Bohemorum Rex viri sancti, numerisque omnibus absoluti formam in se ipse expressit. Singularem porro memoriam meretur tenerissima ejus erga augustissimum Altaris Sacramentum pietas. Solebat enim quotannis triticum, divino Sacrificio servitutum, suis ipse manibus feminare, & metere: in eundem quoque finem esse vindemiator, & legere botros ad usum sacri Calicis consueverat. Tandem impiæ Matris Drahomiræ instinctu à crudeli Fratris Boleslai ferro in templo orans, Deo victima cecidit innocentissima. Drahomira, sanguinaria furia, meritissimas dein sceleris pœnas dedit, quando viva cum curru & equis terræ hiatu fuit absorpta: Boleslaus verò id gratiæ à cœlo obtinuit, ut postea resipisceret. Cæterum Sanctus Martyr & Rex Wenceslaus in terris agebat Othonis M. Cæsaris temporibus.

3. Wenceslaus V. postremus Ducum Bohemorum fuit ex stirpe Premislai ruriculæ, anno 1306. violenta morte sublatus. Paulò post successerunt, tres Bohemiæ Reges, Carolus IV. Wenceslaus Piger sive Ignavus, & Sigismundus, quorum singuli subin Cæsares sunt creati.



4. *Quid præterea de Bohemis observatu dignam?*

1. Regnum Bohemiæ pars quidem Germaniæ censetur, sed nulli circulo Imperii accensetur. 2. Rex Bohemiæ inter Electores Laicos principatum tenet, & suffragium fert proximè Archi-Episcopum Coloniensem. 3. Olim Rex Bohemiæ, quæ Elector, nihil admodum conferebat ad communes Imperii expensas, nec in ullis comparebat Comitibus: sed ab anno 1708. utrumque modò præstat. 4. Marchionatus Moraviæ, & Ducatus Silesiæ referuntur ad Bohemiam, uti & Lusatia, quæ tamen à Ferdinando II. Electori Saxonix relicta est ad compensandas impensas in bellum factas.

§. 3.

*De Electoratu Bavarico, & Palatinatu Electorali.*

Ambæ hæ Domus Electorales hîc conjunguntur, quoniam eandem trahunt originem.

I.

1. *Quis Bojariæ status priscis Romanorum temporibus?*

Imperante Augusto Bojaria erat Romanorum Provincia, cujus pars, superioris Sueviæ contermina, Oenum inter & Danubium, Lacum Podamicum, & Alpes sita, dicta est Vindelicia. Altera pars residuum Bojariæ complectebatur tractum cis Oenum cum Austria, noménque Norici obtinuit.

2. *Qua ratione Bojaria à Romanis ad Bojos translata est?*

Boji quingentis nonaginta annis ante Christi ortum è Gallia in Bohemiam transgressi, hanc exinde Bojohemiam appellarunt. Sed quinto post natum Servatorem anno à Marcomannis, p̄iscis Germaniæ incolis, sunt expulsi. Itaque in Nariscomum terras (Palatinatum superiorem) profugi, sedem ibi fixerunt, donec anno 508. Ductore Theodone primo Almonium amnem trajecere, quo ipso ex transiū Dietfurto (feu Theodonis vado) nomen deinceps adhæsit. Inde progressi longius Ratisbonæ Danubium quoque superarunt, & pulsus ex Vindelicia Romanis, Boicum, eumque regnum dominatum stabiliverunt. Porrò Ratisbonam, Romanis extortam de Coniuge sua Reginobirga dixit Theodo Reginoburgum, in qua ipsa urbe Regiam sibi delegit. Ibidem loci Theodo III. sub finem seculi sexti à S. Ruperto in Deiparæ Sacello (veterem Capellam vocant) hodièque existente, sacro baptismatis fonte ablatus est.

3. *Quomodo Bojaria à primis Bojorum Ducibus ad Corolum M. transiit?*

Thassilo eius nominis tertius Bojariæ Dux in Coniugem acceperat Litopirgam, filiam Desiderii ultimi Longobardorum Regis. Hunc Carolus M. Ticini captum, Regno exuerat. Itaque Litopirga vindictæ furis agitata, Thassilonem adversus Carolum M. concitare non destitit, quoad infesta arma caperet contra Regem Victorem. At enim  
eius



ejus expeditionis consilium sinister exitus frustratus est. Quippe à Carolo victus, suoque Ducatu privatus cum Principe filio in Gemetense Gallia Monasterium migrare iussus est, ubi vitâ laudabilissimè ductâ obiit circa annum 795. Ex eo tempore Bojaria, in Gallicam Provinciam redacta, perstitit in Carolino stemmate usque ad Ludovici IV. obitum.

4. *Quis intermortuo Carolino stemmate Bojariæ imperavit?*

Diversi imperârunt Duces, sed non ex una eademque Domo. Post mortem Ludovici IV. regnabat in Bojaria Arnulphus malus, ingenii planè inquieti Princeps. Hic invidens Cæsareæ coronæ, Conrado I. & Henrico Aucupi bellum movit, sed ob id maleficium suis è terris expulsus. Arnolphus, filius Arnulphi, paria ausus est contra Othonem M. qui illum ita multavit, ut Ducatu adempto cum suis posteris in sortem Comitum retulerit. Ex hoc proin descendunt Palatini Comites Schirenses, & Comites Wittelsbacenses, qui tandem lapsâ temporum restauratam Ducatûs dignitatem in Bojaria obtinuerunt. Neque exinde ea dignitas desit, sed hodièdû in Electorali domo Bojca floret.

5. *Quinam Duces Boji post Arnulphum Malum, ejusque filium sunt memoriâ digni?*

Post Arnulphum usque ad restitutionem Domûs Wittelsbachiaë Bojariæ præerant Principes Saxones, Francones, & Suevi. Ex gente Saxo-Bavarica erat

erat S. Henricus Cæsar, qui Abudiaci, oppido Bavariæ ad Danubium, Ducalem Regiam suam locarat. Inter Duces Bojariæ ex Franconibus fuerunt Henricus III. & IV. postmodum Romani Imperatores. Hic remunerationis nomine Bojariam Guelphoni è Comitum Alrorffensium in Suevia stemmate possidendam dedit. Inter Guelphicæ prosapia Duces præ cæteris memorandi veniunt Henricus IX. *Niger*, Henricus X. prioris filius, *Superbus* dictus, & Henricus *Leo* cognominatus, postremi filius, qui præter Bojariam totam quoque possidebant Saxoniam, quam Henricus IX. conjugali fœdere sibi asseruit, Henricus *Leo* verò iterum amisit, quando à Cæsare Friderico Ænobarbo A. 1180. proscriptus, omnibusque suis Regionibus, præter Brunsvicensem & Luneburgensem, est exutus, Bojariâ Othoni Comiti Wittelsbachio ob egregiam in bello navatam operam, attributâ. Intererea temporis. urbs Ratisbona in libertatem asserta, non rediit deinceps ad dominum Boicum. Idem Henricus *Superbus* pontem illum celeberrimum Ratisbonæ è lapide quadrato sub A. 1140. extruendum curavit.

6. *Quinam Duces & Electores post Henrici Leonis proscriptionem ad hanc usque diem rexere Bavariam ?*

1. Otho M. Wittelsbachius, hodiernæ Domus Bavaricæ Author. Obiit A. 1183.

2. Ludovicus Elector, qui totum Palatinatum cum



cum Electorali dignitate in familiam Wittelsbachiam pacis nuptialibus transtulit. Occisus est Kellhemii A. 1231.

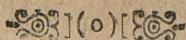
3. Otho Elector obiit A. 1253.

4. Ludovicus Severus, Elector, occisa ob adulterii suspicionem conjuge cum aliis quatuor, tantis idcirco animi tormentis exaruciatus est, ut insequente mox nocte totus incanuerit, Fürstfeldensis exinde Monasterii conditor. Rudolpho filio, nominis, gentisque Palatinae propagatori Palatinatum; Ludovico verò, postea Cuiari, reliquit Bavariam, ex eo tempore à Palatinatu, universè accepto, semper sejunctam. Obiit 1294.

7. *Quæ Bavaria facta divisio à Ludovici Cæsaris obitu?*

Hujus filius Stephanus I. Bavariam tribus suis filiis ita divisit, ut Stephano, natu maximo Ingolstadtium, Friderico Landishutum, Joanni natu minimo Monachium obvenerit. Deficiente porrò post annos 53. Stephani progenie, hæreditas obtigit Duci Landishutano. Sed & hujus stirpe post annos centum & undecim exarcescente, Albertus IV. Bavariam solus obtinuit, legemque tulit, ut deinceps natu maximus Bavariæ universæ solus præesset. Obiit Stephanus I. A. 1377. cujus filius Joannes A. 1397. Ernestus verò Joannis filius A. 1438. ex hac vita migravit. Albertus porrò Pius, Ernesti filius A. 1460. decedens, testamento caverat, ut è quinque filiis summa rerum ad Joannem & Sigismundum, natu majores, deferretur.

Si-



Sigismundus, Basilicæ B. M. V. Monachii conditor, triennium cum Joanne, hócque peste sublato, solus biennium regnabat, Principatu exinde in Albertum IV. fratrem sponte translato; cui tamen Christophorus & Wolfgangus fratres natu minores multum negotii facessabant. At longè difficilior eidem contentio fuit cum Georgio Duce Landishutano Ludovici Divitis, qui Ingolstadiensem Academiam condidit, filio; hic filiam Ruperto Palatino despondit dotique inferiorem dixit Bavariam. Orto inde bello gravissimo iis tandem conditionibus A. 1505. pax firmata est, ut Ruperti pupillis Othoni & Henrico novus, uti deinceps appellari cœpit, Palatinatus attribueretur.

8. *Qui Duces & Electores universæ de-  
nuò Bavarie imperarunt?*

1. Albertus IV. divisas Bavarie Provincias iterum conjunxit A. 1507. mortuus anno sequente 1508.

2. Guilielmus IV. Constans eò præcipuè appellatus, quòd in Bavaria Religionem Catholicam, grassante circumcirca hæreseos lue, & Marte Rustico latè omnia devastante, sartam, tectamque conservavit. Mortuo Landischuti Ludovicò fratre inferioris Bavarie Duce, solus rerum potitus, decessit A. 1550.

3. Albertus V. Religionis Orthodoxæ in Germania propugnator fortissimus, legem jam antea latam stabilivit, ut ne posthac Bavaria divideretur. Societatem JESU Ingolstadium & Monachium introduxit. Obiit A. 1579.

4. Guil-



4. Guilielmus V. Catholicae itidem Religionis non in suis modò, sed exteris quoque Provinciis, praesertim adversus Gebhardi Septemvirii Colonienfis molitiones, vindex strenuissimus, Bavariae Principatu, quem 17. annos summa eum laude tenuit, in Maximilianum filium spontè translato, per 29. annos vitæ reliquos animæ negotium, omnium gravissimum, unicèque necessarium, tractandum suscepit. Vivere desuit A. 1626.

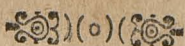
5. Maximilianus I. Heros incomparabilis, post Pragensem victoriam Septemvirali dignitate A. 1623. auctus, Palatinatum superiorem, & urbem Donawerdam Ecclesiae simul Catholicae, ac Boicae Domui asseruit. Obiit Ingolstadii A. 1651.

6. Ferdinandus Maria, Principis optimi numeros omnes implevit. Nec minor ipsi, quàm Progenitoribus, Orthodoxae Religionis cura erat, qui omnium Bavariae Principum natus quasi character est, basisque & fundamentum boni, auspiciatque Principatus. Obiit Schleishemii A. 1679.

7. Maximilianus Emmanuel in Hungaricis praecipuè pro re Christiana susceptis expeditionibus, liberatione Viennae, expugnationibus urbium Budae, Strigonii, Neosolii, Essecii, & Maximè Belgradi &c. pugnis item decretoriis ad Parcanum, & Mohacium &c. immortale sibi nomen comparavit. Inde variis bellis implicitus, & fortunam utramque expertus, recuperatis A. 1715. Provinciis, Monachii diem obiit A. 1726.

8. Carolus Albertus ad Imperium Romanum erectus 24. Januarii, coronatus 12. Febr. A. 1742. obiit A. 1745. 20. Jan. Imperator Carolini nominis VII.

9. Carolus Maximilianus Elector, Caroli VII. Filius



## II.

## De Electoratu Palatino.

1. *Que Palatinatus facies ante Caroli M. tempora?*

1. Ante Romanorum adventum Palatinatus vestitissimi Regni Alemannici pars fuerat. 2. Imperante Augusto & hunc, & omnes alias Provincias Rhenanas Romani in potestatem suam redegere. 3. Incolæ Palatinatus in Francia postmodum expeditione à Pharamundo A. 424. suscepta, superato Rheno, Romanos in Gallia sunt adorti.

2. *Quid de antiquis Comitibus Palatinis sciendum?*

1. Cùm olim Germania, in Principatus nondum distributa, solis pareret Imperatoribus, hique sedes suas identidem mutarent, fuerunt pro singulis Provinciis constituti supremi Præfecti, dicti Comites Palatini, qui nomine Cæsaris absentis, controversias dirimerent. Hos inter eminebat Comes Palatinus Rheni, quia non solum in adjacentibus terris, sed in ipsa etiam Aula Imperatoris, imò, cùm hic Romam proficisceretur, per universam Germaniam juris dicendi potestatem habebat. 2. Extinctâ porro per Ludovici IV. mortem Carolina stirpe, regionum Præfecti, in Palatinatu ac alibi, munia & Provincias fidei suæ commissas hæreditario quasi jure possidere cœperunt. 3. Eberhardus A. 912. à fratre suo Conrado I. Cæsare Palatinatum

pro



pro sua familia obtinuit. 4. Conradus Dux Sueviae, frater Friderici I. Imperatoris anno 1156. Heidelbergam condidit.

3. *Quinam extincta stirpe Carolina Palatinatum obtinebant, donec is demum Wittelsbachie obvenit?*

Nobilissima omnes, ac diversa stirpe prognati erant, quos brevitatis studio praeterimus. Henricus Henrici Leonis filius pactis dotalibus Provinciae possessionem adiit, sed eadem iterum dejectus est anno 1215. quando à Friderico II. Caesare fuit proscriptus. Postmodum Ludovico Bavariae Duci, Othonis I. Wittelsbachii filio, Palatinatus clientelari jure est traditus; nec antè tamen in ejusdem possessionem venire licuit, quàm Otho Ludovicæ filius Agnetem, Henrici proscripti filiam matrimonio sibi junxit. A. 1225.

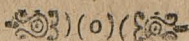
4. *Quamdiu Domus Bavarica Palatinatum simul ac Bavariam cum Electoratu tenuit?*

Annos circiter septuaginta, quoad nempe Rudolpho, Ludovici Severi filio natu majori, Palatinatus, Ludovico verò, postea Caesari, Bavaria est attributa, divisione hac in hodiernum usque diem perdurante.

5. *Quinam exinde Electores Palatini Electaribus Boico-Palatinis successere?*

Orti hi erant ex triplici stirpe. 1. Rudolphina.  
2. Simmerensi. 3. Neoburgica.

6. Quid



6. *Quid de Rudolphina Stirpis Electoribus  
universè memorandum?*

Ex hac tredecim Electoratum obtinèere ab A. 1294. ad A. 1559. Nos aliquos memorabimus.

Rudolpho I. quòd à Friderico Austro contra Ludovicum fratrem stetit, proscripto, Palatinatum tamen cum Septemviratu recepère filii ea lege (quam jam antea avus Ludovicus Severus tulerat, & Ludovicus Cæsar, patruus fœdere Ticini inito renovaverat) ut ex domo Bavarica & Palatina alternis posthac vicibus Septemviri legerentur.

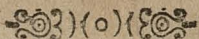
Verùm Carolus IV. Cæsar Rupertum I. Rudolphi I. filium, & Annæ Conjugis suæ fratrem, ejusque posteros edito Norimbergæ A. 1356. diplomate perpetuus S. R. I. Archidapiferos & Septemviro instituit.

Ruperto igitur I. successit Rupertus II. ex fratre nepos, & huic Rupertus III. qui exauctorato A. 1400. Wenceslao, Cæsar est creatus.

Ludovicus Barbatus Ruperti III. filius, in Concilio Constantiensi Sigismundi Cæsaris, aliquoties absentis, vices implevit. Inde domum redi linguam Latinam jam senex cœpit addiscere, quòd Cæsar Sigismundus sapius conquestus esset, nullum ex Electoribus laicis latine scire. Hujus progenies defecit A. 1559. Othone Henrico sine liberis emortuo. Hic à Georgio Divite Duce Landshutano avo suo materio Palatinatum novum seu Neoburgicum, post bellum cruentum Domum inter Bavaricam & Palatinam exortum, obtinuit.

7. Qui





7. *Qui Electores Palatini è stirpe  
Simmerensi ?*

Fridericus III. 2. Ludovicus. 3. Fridericus  
IV. 4. Fridericus V. qui post pugnam Pragen-  
sem septemviratu, & Bohemiæ Regno, in quod am-  
bitiosæ potissimum conjugis, aliorumque pessimis  
consiliis inductus, sese intruserat, exutus, fato ces-  
sit A. 1632. sex & triginta haud amplius annos na-  
tus. 5. Carolus Ludovicus Friderici V. filius,  
cui per pacta Monasteriensia octava dignitas Ele-  
ctoralis cum Archithesaurarii titulo adjudicata est.  
6. Carolus A. 1685. sine prole decedens, cujus so-  
ror Philippo Aurelianensi nupta, ansam dedit bel-  
lo exitiosissimo, quo miles Gallicus totum penè Pa-  
latinatum ferro ac flammis depopulatus est.

8. *Qui Electores Palatini è stirpe  
Neoburgica ?*

1. Philippus Wilhelmus, Domus Palatinae augu-  
stum decus, & Religionis præsertim orthodoxæ  
strenuus propugnator. Ex Elisabetha Amalia Has-  
siæ Landgravia Liberos suscepit septendecim, ple-  
ròsque omnes Insulis, imperialibus regisque dia-  
dematis, insignibus Electoralibus &c. conspicuos.  
Obiit A. 1690.

2. Joannes Wilhelmus, qui causam, Domum  
inter Palatinam, & Aurelianensem tamdiu agitatum,  
arbitro tandem Romano Pontifice obtinuit, nulli-  
que exinde pepercit labori, quo Palatinatum Gal-  
lorum incendiis, cædibus direptionibus miserè de-  
vastatum erigeret, melioremque in statum restitue-  
ret. E vita discessit A. 1716. 3. Caro.

3. Carolus Philippus hodiernus Elector, Joannes  
Wilhelmi frater.

9. *Quas metamorphoses Religio subiit  
in Palatinato?*

1. Fridericus II. Lutheranismum crudum ad-  
huc & impositum. 2. Otho Henricus confessio-  
nem Augustanam, à Melanchthone eulam, ac sæ-  
pius recusam. 3. Fridericus III. Zwinglii. 4.  
Ludovicus Ubiquistarum. 5. Fridericus IV. ejus-  
que Tutor Casimirus Calvini sectam terris suis in-  
vexere, tam acerbis Neo-Evangelicorum odiis, &  
infectionibus, ut Lutherani Calvinistas, hique il-  
los ferro, igne, rota, è templis, scholis, urbibus  
exterminatos vellent, donec tandem Wolfgangus  
Wilhelmus Religionem avitam, jam inde à S. Ma-  
terni & S. Crescentis, primorum tractus Rhenani  
Apostolorum, temporibus per annos 1400 usque  
ad horribile illud Germaniæ schisma cultam sem-  
per observatamque A. 1614. cœpit reducere. Hu-  
jus exemplo non modò tota Domus Palatina Ele-  
ctoralis, sed Sulzbacensis quoque & Bipontina ad  
Catholica sacra postmodum reversa est.

§. 4.

De Electoratu Saxonico, Brandenburgico  
& Brunsvicensi.

1. *Quid de Saxoniam ante Caroli M. tempora  
memoratu dignum occurrit?*

In Saxoniam Romani veteres nunquam penetrâ-  
runt. Unde Regio hæc ante & post Christi ortum  
usque



usque ad Carolum M. ab inquilinis prisco Germanorum more gubernabatur. At Carolus M. continuo trium & triginta annorum bello illos tandem devicit, & cum Ducē suo Wittekindo ad Christiana sacra traduxit.

2. *Qui Duces post Caroli M. tempora regnârunt in Saxonia?*

Quintuplici stirpe orti erant, nempe 1. Wittekindorum. 2. Billingorum. 3. Guelphorum sive Bojorum. 4. Ascaniorum sive Anhaltinorum. 5. Marchionum Misnensium.

3. *Quo hi ordine regnârunt?*

1. E Wittekindi stirpe, quæ ante & post Caroli M. tempora rerum potiebatur, originem duxere 5. Imperatores Saxonici: Henricus auceps, Otho I. II. III. & Henricus Sanctus. 2. Hermannus Billingus, vir nobilis, ab Othone M. ob præclara in Cæsarem hunc merita A. 960. Saxonix Dux creatus, stemmatis Billingani auctor fuit. Fertur hic antea non nisi septem in dynastia sua colonos numerasse, quos ad unum omnes ad furtum communi opera, & consilio commissum in furcam agi iussit. 3. Extincto dein Billingorum stemmate Saxonia ad Guelphicam Bojorum Domum A. 1125. est translata. 4. Henrico Leone proscripto Albertus Ursus ex gente Ascania sive Anhaltina Saxonix Ducatum A. 1180. obtinuit, cujus filius & Successor Bernardus primus Saxonix Elector fuisse traditur. 5. Hac quoque stirpe exarescente, Sigismundus Cæsar, Fridericum Bellicosum Misnix Marchionem ob strenuam in

bello Huffitico navatam operam Ducem & Electorem Saxoniae A. 1423. creavit. Ad hanc Marchionum Misnensium stirpem hodierna Saxonum Dominus univcrsa originem suam refert.

4. *Quinam inter Saxoniae Electores speciatim memorandi?*

1 Fridericus Bellicosus duos genuerat filios Ernestum, & Albertum, unde stirps Ernestina & Albertina. Ex Ernestina tres Electores, Fridericus cum Joanne fratre, hujusque filio Joanne Friderico; Duces item Vinarienses, Ilenacenses, Gothani, Coburgenses, Minungenses, Rœmhiltani, Eisenbergenses, Hildbertshufani, & Salfeldenses, ex Albertina verò reliqui Saxoniae Electores, Ducésque VVeissenfelsenses, Merseburgenses, & Citienses originem ducunt.

2. Fridericus Elector Lutherum, tanquam *obstinatum schismaticum, & notorium haeticum* in Comitibus VVormatiensibus à Cæsare Carolo V. sex Electoribus, cæterisque Imperii ordinibus proscrip- tum, solus protexit. Obiit cælebs A. 1525.

3 Joannes Elector Frater Friderici, *Protestantium* caput, *Confessionem Augustanam* cum Georgio Marchione Brandenburgico, Ernesto Duce Brunsvicensi, Philippo Hassiæ Landgravio, VVolf- gango Principe Anhaltino, urbibus Norimbergensi, ac Reutlingensi A. 1530. Augustæ Vindelico. Carolo V. porrectam, & ab Imperatore, sex Electoribus cæterisque Imperii statibus rejectam, propugnandam suscepit; quam tamen biennio post ejura-



vit, ac testamento cavit, ne filius in hæreditarias Provincias antè succederet, quàm Luthero ejusque affectis exterminatis, avita sacra reduxisset. Inde Sacramentis Confessionis, Eucharistiæ, atque extremæ unctionis ritè susceptis, obiit Catholicus A. 1532. uti testantur literæ, à filio Joanne Friderico ad Guilie- mum & Ludovicum Baviariæ Duces eodem anno 1532. 24. Aug. datæ, quæ in Electoralis aulæ tabulario Monachii hodièque asservantur, ac sæpiùs typis sunt vulgatæ.

4. Joannes Fridericus statuerat quidem initio ex suprema parentis voluntate fidèque eidem data, Lutheri sectam stirpitis eradicare; sed aliorum consiliis in transversum actus, fidem fefellit, maximo suo damno; nam postquam & ipse & reliqui Smalcaldici sæderis socii cum centum ferè millium exercitu A. 1546. Casarem prope Ingolsta- dium oppugnare adorti, ne tentato quidem pugnæ discrimine turpi fuga dilapsi fuerant, altero mox anno ad Mulbergam captus, libertate, fortunisque omnibus excidit, Septemviratù in Mauritium Albertinæ stirpis sùrculum, ejusque propaginem translato.

5 *Quinam Albertinæ stirpis Electores?*

1. Mauritius. 2. Augustus frater. 3. Christianus, qui Calvinii sectam in Saxoniam parabat introducere. 4. Christianus II. 5. Joan. Georgius I. 6. Joan. Georgius II. 7. Joan. Georgius III. 8. Joan. Georgius IV. 9. Fridericus Augustus, Georgii IV. frater, hodiernus Saxonie Elector, & Polonie Rex, Religionem Catholicam per tot sæcula jam inde à SS. Ægisti, Marciani, Ludgeri & Caroli M. temporibus in

Saxonia sede stabili receptam, indeque Duce & auctore Luthero exulare iussam, Domum suam recepit A. 1697.

## II

## De Electoratu Brandenburgico.

## 1. Unde originem trahit hodierna Domus Electoralis Brandenburgica?

Ab antiquissimo stemmate Comitum Zolleranorum, è quibus Conradus I. Rudolphi II. Comitis Zollerani (à quo hodierni Principes Hohenzollerani) filius, ante annos amplius quingentos Comes Castellanus sive Burggravius Norimbergæ fuisse perhibetur. Quam dignitatem Fridericus III. à Cæsare Rudolpho I. A. 1273. jure hæreditario obtinuit. Fridericus VI. Norimbergæ Burggravius à Sigismundo Cæsare Marchiæ Brandenburgicæ vicarius primùm administrator, dein A. 1417. Septemvir est renunciatus.

## 2. Quinam Marchiæ Brandenburgicæ ante Comites Zolleranos præfuerunt?

1. Henricus Auceps circa A. 928. Sigefridum Comitem Ringelheimensem ex Wittekindi stirpe primum Marchionem designavit. 2. Fridericus Ahenobarbus Albertum Ursum ex Ascaniâ seu Anhaltina Domo Marchionatu simul & Septemviratu condecoravit 3. Cùm ultimus è stemmate Ascanio Elector sine liberis decessisset, Cæsar Ludovicus Bavarus Septemviratum filio Ludovico, & hic Ludovico Romano fratri tradidit, cui sine prole defun-



Otho frater successit 4. Cùm & Otho improlis obiisset, Carolus IV. Othonis socer, Marchionatum filio Wenceslao, hic verò, post adeptam Imperii & Bohemiæ coronam, fratri Sigismundo, Sigismundus tandem Imperator, Friderico Burggravio Norimbergensi è Comitibus Zolleranis cessit, ut supra meminimus.

3. *Quot Electores Brandenburgicos Domus Zollerana numerat?*

Tredecim, è quibus primi quinque Catholici, tres proximi sequentes Lutherani, reliqui Calviniani, hoc ordine. 1. Fridericus I. 2. Fridericus II. 3. Albertus, ob animi a. titudinem Teutonicus Achilles, ob eloquentiam Ulysses Germanicus dictus. 4. Joannes, ob facundiam Germaniæ Cicero appellatus, sedem ex Franconia in Marchiam Brandenburgicam transfudit. 5. Joachimus I. os & oraculum Imperii, ac sui temporis Nestor communi Scriptorum elogio celebratus, Lutheranae factioni invicta constantia se opposuit. 6. Joachimus II. Lutheri sectam A. 1539. palàm est amplexus. Interiit veneno per Judæum propinato. 7. Joannes Georgius, à quo hodierni Marchiones Culembacenses, seu Baruthani, & Onoldini originem trahunt *Formula Concordiæ*, novisq; Ubiquistarum erroribus cum Augusto Saxoniae Electore subscripsit. 8. Joachimus Fridericus Havelbergensem, Lebusiensem Episcopatum cum Archiepiscopatu Magdeburgensi sibi vindicavit. 9. Joannes Sigismundus A. 1614. sectam Lutheranam cum Calviniana commutavit. 10. Ge-  
orgius

X  
 orgius Wilhelmus Borussia Ducalem, quam Albertus Brandenburgicus, supremus ordinis Teutonici Magister, facta ab Ecclesia & ordine secessionem, occupaverat, jure hæreditario sibi asseruit. 11. Fridericus Wilhelmus, rebus belli pacisque tempore gestis nominatissimus, annos 48. ad clavum sedit. 12. Fridericus III. Regis Prussiae titulum A. 1701. primus assumpsit. 13. Illi successit Fridericus Wilhelmus. 14. Carolus Fridericus hodie rerum potitur.

## III.

## De Electoratu Brunsvico-Luneburgico.

1. *Quis hodierna Domus Electoralis Brunsvicensis Conditor?*

Henricus Leo è Guelphica stirpe Comitum Altorffensium in Suevia, qui Bavariam juxta & Saxoniam, cujus pars tunc erat tractus Brunsvico-Luneburgicus, in sua tenuit ditione. At postquam A. 1180. à Friderico I. proscriptus fuit, Provinciis omnibus, præter Brunsvicensem & Luneburgicam, est exutus.

2. *In quot ramos stirps Brunsvicensis hodierna dividitur?*

1. In Guelferbutanum, & hic iterum in Brunsvicensem, Guelferbutanum, & Beveranum. 2. In Luneburgicum, hincque in Cellensem, & Hannoveranum.

3. *Quis stirpem Guelferbutanam propagavit?*

Antonius Ulricus maximi ingenii Princeps, qui fratri Rudolpho Augusto sine liberis defuncto in Ducis



Ducatu Brunsvicensi successit, & A. 1710. ad Ecclesiam Catholicam gremium rediit, pater Augusti Wilhelmi, Ducis Brunsvico Brunsvico-Guelferbutani Guelferbutani, & Ludovici Rudolphi Principis Blanckenburgensis, cujus filia natu major Elisabetha, Augusta hodie Imperatrix est, minor verò Alexia Russiæ Monarchæ parens fuerat

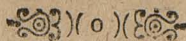
4. *Quis stirpis Luneburgica propagator?*

1. Georgius, qui A. 1641. mortuus, 4. reliquit filios, Christianum Ludovicum. Georgium Wilhelmum, Joannem Fridericum, & Ernestum Augustum. 2. Christiano Ludovico sine liberis defuncto, in Ducatu Cellesi successit Georgius Wilhelmus; cumque & hic A. 1705. obiisset improbis, hæreditas ad Hannoveranum est devoluta. 3. Provinciæ Hannoveranæ cessere Joanni Friderico A. 1651. Religionem Catholicam amplexo, Patri Wilhelmine Amaliæ, Josepho Romanorum Regi, postea Imperatori, nuptæ. 4. Joanni Friderico sine prole mascula A. 1679. obeunti successit Ernestus Augustus frater, quem Leopoldus I. A. 1692. nonum S. R. I. Electorem dixit. 5. Georgius Ludovicus Ernesti filius post multas, gravesque altercationes in Electorum Collegium Ratisbonæ A. 1708. admissus, & A. 1714. ad Britanniam scilium vocatus est. 6. Georgio Parenti in itinere ex Anglia in Germaniam A. 1727. fatigato successit Georgius Augustus.

§. 5.

De Austria, Styria, Carinthia,  
& Tirolis,

1. *Quid*



1. *Quid de Regionibus hisce generatim dicendum?*

Totus hic terrarum tractus *Noricum* vocabatur, quem Cæsar Augustus post gravia bella Tiberii privigni sui ductu ibidem gesta in Romanam redegit Provinciam. Hanc annis quingentis Romani, hisque à Theodone I. Baviaræ Duce sub A. C. 508. pulsus, Boici, post hos verò, Thassilone ultimo Bolaræ Duce Agilolfingicæ stirpis à Carolo M. A. 788. exauctorato, Præfecti alii atque alii administrabant.

2. *Qui primi Austriæ Marchiones, Duces, & Archiduces?*

1. Tameñ Provincie hujus præfecti iam antea Marchiones fuerint appellati; hæc tamen dignitas hæreditaria non erat, quoad tandem Leopoldus illustri à Cæsare Henrico Aucupe contra Hunnorum præcipuè irruptiones Austriæ Marchio designatus, eandem jure hæreditario cœpit possidere. 2. Henricus II. Leopoldi Sancti filius, à Friderico Ænobarbo A. 1156. primus Austriæ Dux salutatus, multisque aliis prærogativis est ornatus. 3. Fridericus II. inter Austriæ Duces quintus, à Cæsare Friderico II. *Archiducis* titulo insigniri cœpit.

3. *Qua occasione Austriæ possessionem adiit Domus Habsburgica?*

Othocarus Bohemiæ Rex, Friderico II. ultimo Austriæ Duce extincto, ejusdem sororem Margaritam matrimonio sibi junxerat diuturni illius interregni



regni tempore. Cúmque postea Rudolphus Comes  
Habsburgicus ad Imperij solium fuisset evedctus,  
Othocarus clientelare eidem prestare obsequium  
recusabat. Bello igitur à Cæsare semel atque iterum  
illato, in acie cecidit. Inde Austriam Domino, Re-  
ctoreque orbatam Imperator filio Alberto I. cliente-  
lari nomine tradidit, quam ex eo tempore Domus  
Habsburgica in sua semper tenet ditione.

4. *Quo pacto Styria, Carinthia, Carniola &  
Tirolis obvenère Austriacis?*

Provincia istæ post Caroli M. tempora suis quæ-  
que Dominis parebant. Styria A. 1193. emptione  
Austriaci juris facta est. Carniola extinctis A. 1233.  
loci Marchionibus, Austriacorum potestati se ultrò  
subjecit. Carinthia A. 1332. annuente Cæsare Ludo-  
vico Bavaro clientelæ nomine Austriæ obvenit.  
Tirolis Margarita Maultaschia, ultimi Carinthiæ  
Ducis & Comitis Tirolensis filia post filii sui obitum  
A. 1663. Austriacæ Domui cessit.

§. 6.

De Principibus Imperii Ecclesiasticis.

Ilos eo recensemus ordine, quo in Imperii  
Comitiis confidere solent.

1. *Quid de Archiepiscopatu Salisburgensi sum-  
matim memorandum?*

Sanctus Maximus sub A. 474. Episcopale ibi  
munus sustinuit. At ubi biennio pòst urbs illa à Go-  
this, aliisque gentibus barbaris funditus eversa est,  
annis 142. deserta suis in ruderibus jacuit, donec

The-

Theodo III. Bojariæ Dux, urgente S. Ruperto urbem instauravit, atque Episcopatum Salisburgensem condidit ad A. 616. Sanctissimus hic Præsul Episcopatu præfuit usque ad A. 623. Arno sub Caroli M. tempora primus ibidem Archiepiscopus fuit A. 799

2. *Quodnam fuit initium Ordinis Teutonici?*

Cum Fridericus I. 1189. sacram expeditionem in Palæstinam susciperet, Germana Nobilitas eum certatim secuta est, quæ extincto etiam Imperatore tam strenuè egit, ut Ptolemaidem, urbem munitissimam, cum aliis Palæstinæ locis expugnaret. Exinde stabilis eisdem sedes Hierosolymæ in monte Sion attributa, Ordoque Teutonicus ab Henrico Solymæ Rege, probante Pontifice institutus fuit, assignata in scutum Gentilitium nigra Cruce in albicante area. Magnus Ordinis Magister, S. R. I. Princeps, sessionem obtinet præ omnibus Episcopis, proximus ab Archiepiscopo Salisburgensi. Primus Ordinis Magister erat Henricus Walpott à Basenheim.

3. *Quæ origo 22. Episcopatum Germaniæ?*

1. Episcopatus Bambergensis fundator est S. Henricus Imperator, qui primum Episcopum Eberhardum suum Cancellarium denominavit, anno 1006.

2. Herbipoli S. Bonifacius, Archiepiscopus Moguntinus circa annum 740. S. Burcardum ad primam insulam Episcopalem evexit. Carolus M. Cæsar Ducatum Franconicum huic Episcopatu dono adjecit,



3. Wormatiæ jam anno 346. florebat Archiepiscopus. Sed anno 744. translatus est Moguntiam, ut tamen Wormatiensis Episcopus esse perseveraret.

4. Episcopatum Aichstadianum S. Bonifacius anno 740. erexit, cui omnium primum præfecit S. Wilibaldum.

5. Spiræ erat ipso jam anno 346. Episcopus nomine Iessius, qui cum pluribus aliis Concilio Coloniensi interfuit. Quot verò Episcopi ante ipsum rexerint illam Ecclesiam, incertum est. Cæterum Canonici Cathedrales Spiræ, Moguntiæ, Wormatiæ perinde ac in aliis Diocæsesibus præfco illius temporis more juncti in commune vivebant vitam Ecclesiasticam, donec anno 969. separatim vivere & habitare singuli cœperunt.

6. S. Amandus anno 346. Episcopatum regebat Argenterati, & ipse præfens Concilio Coloniensi. Quinam Episcopi ante ipsum Pedum Episcopale tenuerint, incertum est.

7. Anno 594. Constantiam Episcopatus ex vetusta, sed diruta urbe Vindonissa est translatus, cujus primus fuit Episcopus Maximus. Hic Episcopatus omnium amplissimus cenletur in Germania.

8. Augustæ Vindelicorum tertio seculo primus Episcopus præfedit S. Dionysius, ibidem in persecutione Diocletiani Martyrio coronatus.

9. Episcopatum Hildesheimensem Carolus M. fundavit cui Guntharius omnium primus præfuit. In tota Saxonia sub fatali Religionis schismate hic solus Episcopatus in Catholicæ fidei veritate constantiam tenuit.

10. Paderbornensi Episcopatu itidem Carolus M. initium dedit, & cathedralem quidem Ecclesiam eo in loco condidit, in quo, dum in castris Casarem Textorium terræ depangitur, copiosa aquarum scitebra sese aperuit, unde totus exercitus fuit recreatus.

11. Episcopatu Frisingensi sub annum 730. interuentu Odilonis Ducis Boici, S. Bonifacius S. Corbinianum praefecit.

12. Episcopus Ratisbonensis sub annum 739. item à S. Bonifacio institutus est, primo Episcopo Gaubaldo. Jam ante hunc tamē alii exteri ibidem Episcopi praesuerunt, sed absque Episcopatu, & legitima successione. Ejus generis fuerunt A. 640. Paulinus, A. 652. S. Martyr Emmeramus.

13. Episcopus Laureacensis à Theodone III. Bojariæ Duce A. 634. Bojodurum sive Passavium est translatus, postquam Laureacum ab Hunnis ferro, flammâque vastatum est.

14. Ecclesiæ Tridentinæ Jovinum primum praefecit Episcopum S. Hermagoras Episcopus Aquilejensis, S. Marci Discipulus. Eundem Episcopatum Theodosius M. & Carolus M. postque hos Conradus II. multis beneficiis cumulârunt.

15. Brixinensi Episcopatu Sabionæ (urbs tunc erat binis circiter milliariis Brixinâ distans; unde *Episcopatus Sabionensis* vocabatur) sub annum Domini 350. fundato, praesesse cœpit S. Cassianus. S. Albinus verò ineunte seculo XI. sedem Episcopalem Sabionâ Brixinam transferre statuit.

16. P.  
S. Pa  
Justin  
mina  
porro  
Basilea  
exular  
Cathed  
17  
Tung  
nis eve  
stabilit  
18.  
sub an  
Wifo  
pacta  
inaud  
Catho  
nus, sa  
19.  
migar  
M. A  
pum  
20  
incho  
IV. i  
tia p  
A. 45  
21.  
Clod  
Urbe



16. Primus Basileensium Episcopus fuisse traditur S. Pantalus. Sunt tamen, qui præcessisse scribunt Justinianum aliòsque plures Episcopos, quorum nomina temporum injurâ interciderunt. Episcopi porrò Basileensis sedes post Religionem Catholicam Basileâ, ubi quatuordecim & ampliùs seculis floruit, exulare jussam, Bruntrutum; Canonicorum verò Cathedralium Arleshemium est translata.

17. Leodiensis Episcopatus à S. Materno A. 101. Tungris primum institutus; inde urbe hac ab Hunnis everfa, Trajectum translatus, ac tandem Leodii stabilitus est.

18. Episcopatum Osnabrugensem à Carelo M. sub annum Christi 776. fundatum primus gessit Wiso vel Witho, donec multis pòst seculis per pacta Monasteriensia, exemplo ultra sedecim secula inaudito, alterna vice præesse cœpit nunc Episcopus Catholicus, nunc eo decedente, Princeps Lutheranus, sacra interim curante Archiepiscopo Colonienfi.

19. Monasteriensis [olim Mimigradensis seu Mimigardevordensis] Episcopatus pariter à Carolo M. A. 788. fundatus, primum veneratur Episcopum S. Ludserum.

20. Curientem Episcopatum alii ab ipso S. Petro inchoatum, & à S. Lucio continuatum; alii seculo IV. institutum fuisse perhibent, ex quorum sententia primus Curia Episcopus fuit S. Asimo, quem A. 451. Concilio Chalcedonenfi interfuisse constat.

21. Primus Lausannensium Episcopus Protasius Clodovai I. ætate etiamnum superstes fuit A. 517. Urbe porrò tractuque Lausannensi à Bernatibus A.

1533. occupato, sedes Episcopalis Friburgum Nithonum translata est.

22. Episcopatum in Valesia primus gessit S. Theodorus, qui A. 381. Concilio Aquilejensi interfuit.

4. *Quot Germaniæ Episcopatus facti cum Ecclesia Orthodoxa divortio, profanati fuere, & alienati?*

\* Sedecim, duo nempe Archiepiscopatus Bremensis, quem Carolus M. & Magdeburgensis, quem Otho M. instituit, cum Episcopatibus quatuordecim, Mindesi, Verdensi, & Halberstadiano, à Carolo M. fundatis, Caminensi item, Suerinensi, Raceburgensi, Lubecensi, Milnensi, Merseburgensi, Naumburgensi, Havelbergensi, Brandenburgico, Lebusensi & Slesvicensi, qui omnes partim Westphalico, partim Saxonice Circulis sunt adscripti.

5. *Quæ S. R. I. Præpositura & Abbatia Principes*

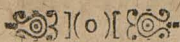
1. Principem Abbatiam Fuldensis Ord. S. Benedicti A. 744 S. Bonifacius Archiepiscopus Moguntinus instituit. 2. Campidunensem ejusdem Ordinis A. 777. fundavit S. Hildegardis Caroli M. Augusta Conjux. Princeps porrò Fuldensis perpetuus Imperatricis *Archi-Cancellarius* est; Princeps verò Campidunensis ejusdem *Archi-Marescallus* 3. Magnus Equitum Melitensium Prior, idemque S. R. I. Princeps, cujus sedes Heitershemii in Brisgoia, curat bona Ordinis Melitensis [seculo XII. instituti

stituti)  
&c.  
riolphi  
Episco  
Abbati  
nicoru  
legium  
denfer  
fundat  
centes  
parent  
chiepi  
niq tra  
fata à  
dini S  
ribus,  
8. Ab  
Dicec  
Sigebr  
sem ej  
annun  
Abbat  
in Ab  
in C  
sed n  
Eberh  
porrò  
Saalf  
pavit



stituti) per Germaniam, Bohemiam, & Hungariam  
 &c. 4. Præpositura Elvacensis in Suevia à BB. Hari-  
 riolpho, & Erlolpho ejus fratre, Lingonensium  
 Episcopis, A 764. est fundata, erátque primùm  
 Abbatia Ord. S. Bened. indéque ab A. 1460. Cano-  
 nicorum secularium equestri genere natorum Col-  
 legium & Princeps Præpositura. 5. Berchtolsga-  
 densem Præposituram Canonicorum Regularium  
 fundarunt A. 1108. duo fratres & Comites Sulzba-  
 censes. 6. Abbatia Prumiensis, à Pipino Caroli M.  
 parente, Benedictinis primùm, dein A. 1526. Ar-  
 chiepiscopo Trevirensi supremo cum jure ac domi-  
 nio tradita est. 7. Veissenburgensis Abbatia in Al-  
 satia à Dagoberto Gallia Rege A. 629. itidem Or-  
 dini S. Benedicti, dein A. 1526. Canonicis sæcula-  
 ribus, ac tandem Episcopo Spirensi est attributa.  
 8. Abbatia Stabulensis Ord. S. Bened. in Leodiensi  
 Diocesi primordia sua refert ad an. 657. fundata à  
 Sigeberto Austrasie Rege. 9. Abbatiam Corbejen-  
 sem ejusdem Ordinis in Circulo Westphalico sub  
 annum 822. fundavit Ludovicus Pius, Cæsar. 10.  
 Abbatia Murbacensis & Luderensis Ord. S. Bened.  
 in Alsatia, cui utrique unus idémque Abbas præest,  
 in Comitibus antehac sessione & suffragio gaudebant;  
 sed modò sub Gallica sunt ditione. Fundator erat  
 Eberhardus Alemannie Dux A. 724. Principem  
 porrò Abbatiam Hirsfeldensem | Hasso-Casselanus;  
 Saalfeldensem verò Saxo-Saalfeldensis Dux occu-  
 pavit. Utraque Ordinis S. Benedicti erat.

6. *Quæ*



6. *Quæ S. R. I. Principes Antistite Catholica?*

1. Antistita Essendiensis, in Ducatu Montano. Collegii Nobilium Virginum fuit S. Alfridus Episcopus Hildesienfis sub annum 860. Conditor.

2. Buchaviensis ad lacum Plumarium in Suevia, ubi sancta Adelindis S. Hildegardis Imperatricis Soror, seculo VIII. Nobilium Virginum Collegium condidit.

3. Andlaviensis in Allatia, ubi Principem Nobilium Virginum Parthenonem A. 830. fundavit Richarda, Caroli Crassi Augusta Conjunx.

4. Lindaviensis in urbe Imperiali Lindavia, ubi ineunte seculo IX. Adalbertus Comes Rhatia Curienfis Collegium Nobilium Virginum excitandum curavit A. 866.

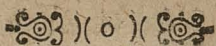
5. Ratisbonæ Parthenonem inferiorem ineunte seculo X. fundavit Juditha Conjunx Henrici I. Boiaria Ducis.

6. Superiorem verò Parthenonem ibidem condidit Hemma Caroli Crassi Mater seculo IX.

x Abbatiæ porrò Principes Quedlinburgensis, Herfordiensis, Gerenrodenfis, Gandersheimiensis &c. ab Ecclesia Orthodoxa descivère.







§. 7.

## De reliquis Principibus S. R. I.

Laicis.

I.

Antiquiores Principum Domus.

1. *Quæ origo Ducum Megalopolitanorum?*

Hi originem ducere perhibentur ab antiquissimis Regibus Vandalorum, nominatim à Genserico, qui vivebat seculo V. quorum, uti & sequentium Principum in varias stirpes, ac ramos propagatio ex genealogicis passim tabellis colligi poterit.

2. *Quæ exordia Domus Wirtembergicæ?*

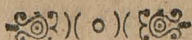
Orti hi sunt à vetustissimis Dynastis Beutelsbacensibus, quorum quidam seculo IX. Hildegardem Caroli M. filiam in matrimonio habuit. Conradus Beutelsbacensis à Cæsare Henrico IV. auctus est Comitatu Wirtembergico sub annum 1080. Eberhardus VI. an. 1495. à Maximiliano I. Cæsare primus Wirtembergiæ & Teccæ Dux salutatus est.

3. *Unde Hassiæ Landgravii oriundi?*

À priscis Brabantæ Ducibus, qui genus suum referunt ad Pharamundum Franciæ Regem. Henricus Magnanimus Brabantæ Dux duos reliquerat filios, Henricum *Mansuetum*, & Henricum *Infantem* dictum, quod jam tunc parente fuit orbatus. Igitur hic jure materno. (Mater Thuringiæ Landgravia erat) successit in Hassiæ Landgraviatu

E

viatu



viatu, prioribus Thuringiæ Landgraviis, qui & Hassiæ Domini erant, anno 1247. extinctis.

4. *Unde orti Marchiones Badenses?*

A prisca Ducibus Zæringensibus, quibus parebat magna pars Helvetiæ, Allatia, Brisgoia &c. Quippe Hermannus primus Marchio Badensis Parentem nactus est Bertholdum I. Zæringæ Ducem circa annum 1050.

5. *Quis Ducatus Holsatiæ Auctor?*

Ferunt Wittekindum conditorem dicti Ducatus fuisse. Ad nostra tempora si propius accedamus, constat, Theodorico *Fortunato*, Comiti Oldenburgico filium fuisse, qui primus Holsatiæ Dux, demum Rex Daniæ fuit. Anno. 1448.

6. *Qui Natales Ducum Saxo-Lavenburgicorum, & Principum Anhaltinorum?*

Ambo originem referunt ad Electores Saxoniæ, illi quidem ad Albertum anno 1285. hi verò ad Bernardum, filium Alberti Ursi. Stirps Saxo-Lavenburgica exaruit, sed Anhaltina hodie dum floret.

II.

Recentiores Principum Domus.

1. *Quando, & à quo Comites ab Aremberg erecti sunt ad Principum dignitatem?*

Primus hunc honoris gradum conscendit Joannes Comes ab Aremberg anno 1565. sub Cæsare Maximiliano II.

2. *Qui.*



2. *Quinam in Principum Collegium cooptati à  
Cæsare Ferdinando II. ?*

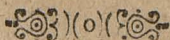
1. Vetustissima Comitum Stirps Zollerana cujus primordia fluunt à Rege Franciæ Pharamundo, dein à Guelphis Altorffii in Suevia Comitibus. Principatûs insignia accepit anno 1623. 2. Domus Lobkowizia, perantiqua Bohemiæ Stirps anno. 1624. 3. Domus Salmensis pervetusta, orta ex Wildgraviis & Rheingraviis, principatûs nomen obtinuit anno 1623. 4. Comites Dietrichsteinii ex Carinthia 1622. 5. Comites Liechtensteinii anno 1623.

3. *Qui verò à Cæsare Ferdinando III. ?*

1. Comites Naffovienses anno 1654. 2. Comites Auersbergenfes 1653. Comites Frisiæ Orientalis 1654. 4. Piccolomini è nobilissima Hetrurix familia 1654.

4. *Quosnam ad hunc honoris apicem evexit  
Cæsar Leopoldus ?*

1. Landgravios Fürstenbergicos antiquissimæ prosapia, utpote ex Agilolfingico stemmate prognatos. Ex his stirps Heiligenbergensis Principis dignitate aucta est anno 1667. eâque extinctâ, Domus Möskirchenfis & Stülingensis 1716. 2. Comites Schwarzenbergicos ex antiquissimo stemmate Comitum de Seinsheim 1671. 3. Comites Oettinganos jam inde ab Othonis M. ætate florentissimos 1671. 4. Portianos ex Foro Julio 1662. 5. Schwarzburgicos 1697. Domus porrò Eggenbergica, anno. 1623 & Croyensis, anno. 1666. in S. R. I. Principum Collegium cooptata, extincta est. 1. *Qui*



5. *Qui S. R. I. Principes creati à  
Josepho I.?*

1. Lambergenses 1707. 2. Trautsonii 1711. 3. Lo-  
wensteinii 1711. quibus Carolus VI. adjunxit Prin-  
cipes Waldeckenses.

*Observationes ad partem primam.*

1. *In quo Imperii Romano-Germanici felicitas  
sita est?*

In eo, ut membra, seu Status Romani Imperii  
cum suo Capite, nempe Cæsare, secundum Impe-  
rii statuta, arctissimè sint conjuncti, nec in sua dun-  
taxat commoda, sed totius Imperii salutem, ex  
antiqua fidei Germanicæ integritate, unicè sint  
intenti.

2. *Quæ jura suprema Majestatis Cæsareæ?*

1. Cæsar supremum jus habet in totum Roma-  
num Imperium. 2. Reges, Dices, Principes, Co-  
mites, Barones, Nobiles &c. creare potest. 3. Be-  
neficia Imperii clientelaria omnibus Imperii stati-  
bus, exacto ab iisdem fidelitatis sacramento, con-  
fert. 4. Academiâs erigit, aut confirmat. 5. No-  
vas condit civitates, easque peculiaribus favoribus  
& privilegiis ornat, ut taceam plures alias præro-  
gativas, quas *Regalia*, seu *Reservata* Imperatoris  
vocant.

3. *Quid sunt Imperii Comitia?*

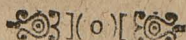
Est omnium Imperii ordinum Conventus, à  
Cæsare, monitis priùs per Legatos Electoribus,  
coactus, in quo de magni momenti negotiis in  
Imperii emolumentum deliberatur, & consultatur.

4. *Quæ*



4. *Quæ Comitiorum Methodus?*

1. Imperator aut ejus Legatus [ vulgò *Principalis Commissarius* ] res deliberandas proponit. 2. Harum capita scripto traduntur tribus statuum Collegiis. 3. Præstituta die Collegia singula in suo quòdque senaculo congregata, consilia ineunt, privatimque suum ferunt suffragium, Principes quidem viritim, imò & reliqui; ita tamen, ut horum posteriorum suffragia nonnisi pro numero classium seu sublelliorum supputentur, ut supra dictum est. Hac consultatione finitâ, Collegia Electorum & Principum in unum conveniunt locum, & suffragia seorsum lata in commune conferunt. Inde advocatis quoque civitatum delegatis suam aperiunt, ac eorum vicissim exquirunt sententiam, in quam si plures iverint, hæc Cæsari probanda offertur, qui approbandi, aut reprobandi jus habet, etiamsi omnes concordâssent. Quòd si ordinum sententiam ratam habuerit Cæsar, hæc in tabulas relata, post Cæsaris, ordinumque subscriptionem constitutio seu *Recessus Imperii* appellatur, vimque legis obtinet. Variantibus porrò ordinum sententiis, de integro repetitur consultatio, disquiriturque, numqua ratione omnium, aut plurium saltem consensus obtineri possit. Sin minus; suffragia, utue discordantia, cum Cæsare tamen communicantur cujus solius est decretoriam pronuntiare sententiam.

5. *Quis Comitiorum ingressus?*

Si Cæsar ipse præsens, hunc Electores è palatio ad templum comitari antehac consuevère hoc ordine;

	<i>Trevirensis.</i>	
<i>Brandenburgus</i>	<i>Bavarus</i>	<i>Palatinus</i>
<i>cum Sceptro,</i>	<i>cum Imperii Pomo.</i>	<i>cum corona.</i>
	<i>Saxo cum Gladio.</i>	
<i>Moguntinus</i>	<i>Imperator.</i>	<i>Coloniensis,</i>
	<i>Bobemus.</i>	

In templo pro auspicio. Comitiorum successu solemne fit Missæ Sacrificium. Quo peracto ad locum Comitii destinatum disceditur.

6. *Quis ibidem sedendi ordo?*

Cæsar solio insidet tribus gradibus distincto, sub conopeo. Electorum sedes duobus, Principum uno gradu attollitur. Ordo est sequens.

	<i>Imperator.</i>	
<i>Moguntinus.</i>	<i>Rex, si quis est</i>	<i>Trevirensis.</i>
<i>Bobemus,</i>	<i>Romanorum,</i>	<i>Coloniensis.</i>
<i>Bavarus.</i>	<i>è</i>	<i>Saxo.</i>
<i>Brandenburgus.</i>	<i>regione Cæsaris.</i>	<i>Palatinus.</i>
<i>Brunsvicensis.</i>		
<i>Archidux Austria</i>	<i>Antistites Au-</i>	<i>Principes laici.</i>
<i>Principes Eccles:</i>		<i>Comites.</i>
<i>&amp; Abbates.</i>	<i>gustana Conf.</i>	
	<i>Delegati Civitatum.</i>	

7. *Quo demum modo terminantur Comitia?*

Quæ in his decreta fuère, summatim comprehensâ



hensa in membranas seu tabulas referuntur, Cæsarisque & statibus præsentibus, à Moguntino, Imperii *Archicancellario*, recitantur, ad quæ sequenda Imperator ordines paucis cohortatur, sicque Comitibus finis imponitur.

8. *Cur Imperii Comitia, Ratisbone adhuc fieri solita, dicuntur continua?*

Quia jam inde à 20. Januarii anni 1663. in hanc usque diem perdurant. His semper è S. R. I. Principibus Cæsaris vice ac nomine præest Legatus, seu *Principalis*, ut vocant, *Commissarius*. Cæterorum pariter Ordinum delegati suorum quisque Dominorum nomine Imperii negotia tractanda suscipiunt.

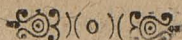
9. *Quæ Electorum munia primaria?*

Tres Electores Ecclesiastici sunt S. R. I. Archicancellarii, uti suprà c. 3. meminimus. Bohemus est Archipocillator, Bavarus Archidapifer, Saxo Archimareschalcus, Brandenburgus Archicamerarius, Palatinus Archithesaurarius.

10. *Quid sibi volunt officia hæreditaria?*

Singuli Electores singulos habent muneris sui vicarios, qui absentium vices expleant, hancque dignitatem jure hæreditario semper retineant: unde officia *hæreditaria* appellantur. Comites Althanenses sunt hæreditarii S. R. I. Pocillatores, Comites Waldburgenses Dapiferi, Comites Pappenheimii Mareschalci, Principes & Comites Zollerni Camerarii, Comites Sinzendorffii Thesaurarii.

11. *Quant*



II. *Quandonam Germania Episcopi cum Abbatibus quibusdam appellari ceperunt S. R. I.*

*Principes?*

Quamvis hi jam inde à Caroli M. temporibus ad Imperii Comitata convenerint; Principis tamen titulum iisdem jam tunc fuisse adscriptum haud satis constat. Id verò exploratum habemus, à Cæsare Othone M. ejusque successoribus quàm plurimos nominatos fuisse S. R. I. Principes Ecclesiasticos. Hodie Germaniæ Episcopi à Cathedralium Canonicorum senatu eliguntur, qui à summo dein Pontifice inaugurantur, à Cæsare verò tanquàm S. R. I. Principes in fidem & clientelam recipiuntur.

12. *Num hac dignitatis accessio detrimenti quiddam attulit Imperio?*

Id nonnisi heterodoxi, jurati Ecclesiæ Catholicæ, & sacerdoti hostes pro more suo comminiscuntur; quippe omnibus notum est, Principes Ecclesiasticos ex fundis clientelaribus ad communia Imperii onera ferenda sociam conferre operam, suisque suffragiis in Imperii Comitibus nihil ad huc detrimenti, emolumenti verò plurimum attulisse Reipublicæ.

13. *Quando S. R. I. Principes laici fuere instituti?*

Caroli M. temporibus Provinciæ pleræque omnes vicario nomine administrabantur. At stirpe Carolina exspirante, Præfecturæ hæ factæ sunt hereditariæ.

14. *Ec-*

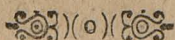


14. *Ecquod discrimen Comites inter Palatinos, Marchiones, Langravios, & Burggravios?*

Olim Comites Palatini Palatii Cæsarei, Marchiones limitum Imperii, Landgravii Provinciarum, Burggravii castri Cæsarei, seu Regiæ (quales tunc pluribus in locis habebant Imperatores) Præfecti erant ac Prætores.

15. *Quæ origo Comitum, Equitum & urbium Imperialium?*

Comites secundum etymon Latinum inde appellati fuisse videntur, quod Imperatores & Reges suos, quorum supremi erant Præfecti, & Aulæ Ministri, *comitari* ut plurimum consueverint. Secundum etymon verò Germanicum nomen traxisse videntur à *canis*, sive *canitie*, quòd Reges, Ducésque Germanorum olim in supremos Aulæ Ministros, judiciorum Præsides, locorum Præfectos &c. non alios plerumque sibi delegerint, quàm qui prudentiâ, doctrinâ, virtute, usu & experientiâ, ac proinde ætate & *canitie* venerabiles omnibus erant ac spectabiles. Et quamquam dignitas hæc hæreditaria non erat; filii tamen, si modò idonei censebantur, rarò à successione excluderentur. Deficiente porrò Caroli stemmate, hæc quoque munia, uti plura alia, antiquata fuere. Comitum nihilominus & nomen & dignitas ad posteros est propagata. Unde sensim non pauci ob potentiæ & auctoritatis prærogativam Imperii Ordinibus sunt adscripti, quos inter Liberi quidam *Barones* idem cum Comitibus sessionis



ac suffragiijus obtinent. 2. Nobiles Imperii jam inde à Caroli M temporibus inclaruere, Imperii quondam statibus annumerati cum jure sessionis & suffragii, quo tamen hodie carent. Dividuntur in tres classes, nempe in Suevicam, Franconicam, & Rhenanam. 3. Civitates Imperiales diutini potissimum illius interregni, & Caroli IV. tempore in libertatem sese asseruere.

16. *Quid est Imperii Matricula?*

Est album sive index, ubi non solum Imperii statuum nomina singula descripta sunt; sed insuper designatur, quid, quantumve cuius statui ad communes Imperii expensas sit contribuendum.

## P A R S II.

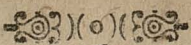
### *De aliis Europæ Regnis.*

Hic agendum primò erit de Regnis Catholicis, & quidem ordine geographico, initium ducendo à Lusitania: dein etiam de cæteris Europæ Regnis, quibus annumeramus Moscoviam & Turciam, utpote quæ potentiâ, & amplitudine pleraque regna facile superant.

### C A P U T I.

#### *De Regnis Catholicis.*





S. I.

## De Lusitania.

Memorabiliores Lusitaniæ periodi sunt 1. Lusitaniæ status sub præcis Romanis. 2. Sub Vandalis & Gothis. 3. Sub Mauris. 4. Sub Regibus Christianis è stemmate Burgundico. 5. Sub Hispanis. 6. Sub Lusitanis Bragantiæ Ducibus.

1. *Quis antiquæ Lusitaniæ status?*

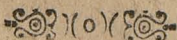
Hæc ante Christi ortum erat Romana Provincia, *Lusitanica* dicta: quinto seculo supervenere primò Vandali, dein Gothi, qui Hispaniam juxta ac Lusitaniam in potestatem redegerunt. Denique anno 713. utramque Provinciam Mauri ex Africa profecti inundârunt, & potiore partem suo subjecere Imperio.

2. *Quo passio, & quando Lusitania peculiare esse Regnum cepit?*

Henricus Burgundiæ Comes, militari gloria inelitus heros, inito sub annum 1090. cum Tarasia, vel Theresia, Alphonso VI. Castellæ Regis filia matrimonii fœdere, in dotem accepit, quæ Alphonso focer in Lusitania id temporis possidebat. Hic proin Henricus quasdam Maurorum urbes expugnare cœpit; filius verò Alphonso I. eosdem totâ expulit Lusitaniâ, posteaquam in pugna decretoria quinque Maurorum Regibus fuis fugatisque, plenam obtinuit victoriam primus exinde Lusitaniæ Rex salutatus.

3. *Quæ Lusitaniæ insignia?*

Area scuti argentea quinque coloris cærulei scutula



scutula exhibet, quorum singula quinque punctis, quinque Christi plagas referentibus, sunt distincta. Quippe cum Alphonsus praelium cum quinque Saracenorum Regibus initurus, trepido profusus esset animo, confirmatus à Christo, ac vexillum quinque ejusdem vulneribus insignitum, jussus attollere, gloriosam omnino retulit victoriam.

4. *Qua ratione Lusitania, regnante Joanne II. & Emmanuele, ad tantum potentiae, & magnificentiae fastigium ascendit?*

Joannes navigatione in Indias Orientales sub annum. 1490. primò suscepta magnis Lusitaniæ opibus, fortunisque locupletavit, sed multò majoribus Emmanuel successor, utpote qui magnam Brasiliæ parte in America, nec paucis Asia, Africaeque regionibus in ditionem suam redactis mercaturam, quæ Reipublicæ nervus est, maximopere promovit. Joannes III. ut populos, sub jugum suum missos, Christo quoque & Ecclesiæ subjiceret, S. Franciscum Xaverium A. 1541. ad Indias mittendum curavit eo successu, ut, Thoma Bozio teste, *universi haeretici ab Ecclesiæ Christianæ constitutione per annos mille quingentos & amplius haud traduxerint ad haereseis suas, tot gentes, aut idololatrias aut alioquin à Christi cultu alienas, quot unus Xaverius ad cultum Christi annis undecim (decem, & mensibus aliquot) tot enim fuit in Indiis vir iste admirandus.*

5. *Quo casu Lusitania Hispania juncta est?*

Cum Rex Sebastianus anno 1578. expeditione

adver-



adversus Mauros suscepta, vel in acie, vel in captivitate occubisset, Cardinalis Henricus propterus Regni gubernacula capessabat. A cujus obitu Philippus II. Hispaniæ Rex eò rem deduxit, ut à Lusitanis Rex promulgaretur an. 1580.

6. *Quamdiu Lusitania Hispanis paruit?*

Usque ad annum 1640. quo Lusitani die natali Domini, Hispanis abire jussis, Joannem II. Braganæ Ducem ad Regni solium evexerunt, & quidem, quod mireris, citra sanguinis effusionem, si Vasconcellum, præcipuum Margaritæ Proreginæ consiliarium ea occasione occisum, excipias.

7. *Quamdiu decertavit Hispania pro Lusitania recuperanda?*

Viginti omnino annis bellatum est, quoad tandem victoria cum Lusitanæ Regno cessit Braganthæ Duci assentiente demum Hispaniæ quoque Rege.

8. *Quis hodie Lusitania imperat?*

Joannes V. è Domo Bragantina, cu us Conjux Maria Anna, Imperatoris Leopoldi filia.

*hoc 1. 8. 3. alle 1. 8. 2. modus*

De Hispania.

Hic sequentes observa periodos. 1. Hispaniam incoluerunt Celtæ, Galliæ populi, dein Phœnices, & Carthaginenses. 2. Post hos ante Christum natum Regiones istæ Romanis cesserunt. 3. Vandali, Suevi, Alani, vetustissimi Germaniæ populi, imperante Honorio Cæsare, Hispaniam occuparunt. 4. Hi ipsi quinto post seculo à Gothis pulsati

pulsi, Regnum exinde Gothicum fundarunt. 5. Saeculo VIII. Mauri totam propè Hispaniam inuendarunt, annisque fermè octingentis tenuere. 6. Inde Hispaniam pactis nuptialibus Austriaci; 7. Ac tandem Philippus V. ex Regia Gallia Domo Borbonica obtinuit.

1. *Qui populi usque ad Gothorum Regnum Hispaniam tenuere?*

Celta Gens Gallica, primi incolere, qui cum ad flumen Iberum confederissent, Celtiberi sunt appellati. Phœnices, qui ad meridiem è regione Africae positus est. At ubi Carthago à Romanis A. 146. ante Christi ortum eversa est, tota Hispania in eorundem potestatem venit. Tandem, lapsa Honorii Cæsaris temporibus Occidentis Imperio, Vandali, Suevi & Alani Hispaniam subegerunt, haud multò post à Gothis inde eieci.

2. *Qua ratione Gothi Hispaniam obtinere?*

Hi è magna Peninsula Scandinavia, ubi hodie Suecia, & Norwegia, ad Danubium profecti, ibique bitariam diuisi, alii ad Orientem, ad Occidentem alii secessere unde illi *Ost* sive *Ostrogothi*, hoc est, Orientales; hi verò *West*-sive *Visigothi* seu Occidentales appellari cœperunt. Hi dein Hispaniam; ii verò longo post tempore Italiam invasere. Huc perfidia, & malis artibus Stiliconis, qui Honorii Cæsaris Tutor erat, pellectus Alaricus Gothorum Rex, anno 410. Romam cepit, & expilavit; cujus Successor Ataulphus, Placidiam duxit, Honorii Cæsaris sororem, oblata in do-

tem



tem Gallia parte, ut hoc pacto Italia fecederet. Ataulphus hic Gothorum primus in Hispania regnasse creditur, ut qui jam anno 414. ad montes Pyrenæos confederat, quamvis id temporis ad Regni interiora necdum penetrarit. Nec multò post morte sublatus, Sigericum successorem nactus est, qui sex haud amplius menses regnavit. Vallia contra Rex tertius, annos tredecim imperavit, primòque statim Regiminis anno, à Christo nato 416. in Hispaniam movit, ex qua Vandalos & Alanos penitus ejecit, Suevos autem in Gallaciam usque recedere cõegit. Hi, proximèque sequentes Gothorum Reges plerique omnes sectæ Arianae adhæserant, quoad tandem anno 586. Recaredus Rex decimulseptimus, S. Hermenegildi Martyris frater ejurata Ariana impietate. Religionem Catholicam in universam Hispaniam invexit.

3. *Qua occasione Mauri A. 713 in Hispaniam penetrarunt?*

Hos tanquam Dei vindicis flagellum sceleribus suis, luxuriâ præcipuè, regnorum omnium peste exitiosissimâ, accersivè Vitiza, ejusque Successor Rodericus, Reges ambo nomine, reapse abjectissima Veneris mancipia, quorum posterior cùm Juliani Comitis, Septæ five *Ceuta* tunc præfecti, filiam violasset, parens gravissimam hanc injuriam ulturus, Saracenos ex Africa in Regis, totiusque Hispaniæ perniciem evocare non dubitavit. Atque hi nihil cunctati, expugnata Hispali, partaque ad Methymnam Sidoniam ingenti victo-

ria

ria, rapidissimi torrentis instar, universam propè inundârunt Hispaniam, quæ paucas intra horas tantam fecit jacturam, ut Hispanorum reliquæ octonis adedò seculis, quibus Mauri in Hispania dominabantur, eidem sarcindæ vix fuerint. Devicti porrò Hispani in Legionis, Asturiæ & Gallæciæ montes se recepère, ubi anno 717. Pelagium heroëm fortissimum Regem proclamârunt.

4. *Quæ Hispaniæ facies Mauris tyrannidem occupantibus?*

Hispani in montium latibulis abditæ, facta idem excursione, Maurisque velitari pugna sæpius lacescitis, alias atque aliàs urbes cum tractu circumjacente recuperârunt. Inde varia pedetentim orta sunt regna, primo quidem Asturiæ, deinde Navarræ, & Castellæ, à pluribus Castellis, contra Maurorum incursiones exstructis, sic appellatæ; Arragoniæ item, Legionis & Gallæciæ. Postquam igitur Hispani, elapsis tot seculis, stabilem denuò fixerunt sedem, Mauris Murcia, Valentiâ, Lusitaniâ, & Cataloniâ pulsas, solum tandem Granatæ Regnum reliquum fuit.

5. *Quis Mauros omnes totâ ejecit Hispaniâ?*

Id demum post octo annorum bellum anno 1492. effectum dedit Ferdinandus Rex, eam ipsam ob causam *Catholicus* appellatus, qui proin omnia ferè Hispaniæ Regna suam in potestatem ac ditionem redegit. Is ipse auctor *sacræ Inquisitionis*, quâ Hispania ab omni hæretica & Saracenicâ &c. lue intacta



in hanc usque diem conservata est. Eodem regnante Insulæ Americanæ à Christophoro Columbus sunt detectæ.

6. *Qua ratione Hispania Domui Austriacæ obvenit?*

Ferdinando Catholico filia unica erat Joanna, quæ Philippo Austriæ Archiduci, Cæsaris Maximiliani I. filio nupta, dotem attulit Hispaniam universam, duobusque eidem peperit filios, Carolum V. Cæsarem simul & Hispaniarum Regem, ac Ferdinandum I. cui Carolus frater biennio, quam è vita migravit, Romano-Germanicum cessit Imperium, Hispaniæ Regnis in filium Philippum II. translatis. Philippus hic Monarchiam Hispanicam ad summum potentiae fastigium evexit; quæ tamen regnante Philippo III. ejusque filio Philippo IV. inclinare nonnihil cœpit, donec Carolo II. A. 1700. è vivis sublato, stirps Austriaco-Hispanica prorsus exaruit:

7. *Quo tandem pacto Borbonica Regum Gallicæ Domus Hispaniam obtinuit?*

Cæsar Leopoldus Caroli II. Hispaniæ Regis sororem natu minorem, majorem verò Ludovicus XIV. Franciæ Rex in matrimonio habebat. Unde uterque Hispaniam jure hæreditario sibi vindicare parabat. Ac Ludovici quidem conjux juri huic pridem solemni ter ritèque renunciaverat: sed intercessère ejus posterì, obnitente exadversum totis viribus, jusque suum persequente

quente Domo Austriaca, quoad tandem post quatuordecim annorum bellum Philippo V. Hispania, Austria verò Neapolis, Sicilia, Mediolanum, & Belgium Hispanicum obtinuit. quæ dein partitio, foedere Viennæ Austriæ anno. 1725. inito, rata utrinque est habita.

§. 3.  
Gallia.

Hic paucis memorabimus 1. Galliaæ statum ante & post Francorum adventum. 2. Franciaæ Reges è triplici stirpe oriundos, nempe Merovingiorum, Carolinorum, & Capetiorum, ad quorum postremam Valefi quoque & Borbonii Reges originem suam referunt.

1. *Quis Galliaæ Status ante Francorum adventum?*

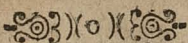
Diversi, uti olim in Germania, hominum cætus sive minores respublicæ regionem illam obtinebant, donec à Julio Cæsare in Romanæ Provinciaæ formam redacta est.

2. *Quando, & quomodo Franci in Gallias transmigrârunt?*

Populi intra mare Germanicum, Visurgim, & Salam fluvios siti non diu post Cæsaris Augusti tempora excusso Romanæ dominationis iugo, *Francos*, hoc est liberos se nuncupârunt. Hi, Rege Pharamundo ductore an: 420. superato Rheno, factâque in Galliam irruptione, firmum tamen pedem figere tum necdum poterant, sed hæc gloria Merovæo debebatur.

3. *Quid*





3. *Quid de Merovingica stirpe Regum Franciæ  
memorandum?*

Merovæus Rex tertius, qui Pharamundo & Clodioni successit, auctor erat stirpis hujus. è qua trecentorum triginta duorum annorum intervallo duo & viginti Reges Franciæ imperarunt. Monarcha hic an. 448. totius Galliæ possessionem adiit. Hujus Nepos Clodovæus sualu & impulsu conjugis suæ Clotildis Christiana sacra suscepit post prodigiosam omnino victoriam è Germanis reportatam. Posteriores ex eadem hac prosapia Reges otio & voluptatibus ita distuebant, ut omni Reipublicæ curâ abjectâ, universam regiminis molem supremo cuidam Præfecto, quem *Majorem Domûs* vocabant, imposuerint. Chludericus Merovingiorum Regum ultimus, quod ad regendum prorsus esset inhabilis, regno exutus, & in Monasterium est detrusus, subrogato, & in Regni solium evecto Pipino, qui ad id usque temporis Franciæ Regnum summa cum laude administrarat.

4. *Quid summatim memorandum de altero  
Carolinorum stemmate?*

E stirpe hac, quæ à Carolo M. Pipini filio nomen trahit, ducentorum quinque & triginta annorum decursu Reges tredecim nunquam interrupta serie in Gallia regnarunt. Porro quemadmodum Carolus M. eximiâ suâ virtute ac fortitudine supremum honoris & gloriæ fastigium

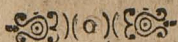
conscendit, quando an. 800. collapsum Occidentis Imperium denud instauravit, ac præter Galliam, Germaniam insuper atque Italiam in ditione sua tenuit: ita tanta fortunæ & gloriæ incrementa in ejusdem posteris mox iterum imminui cœpère, cum quoddam Provinciæ hæreditariæ in plures fuerint divisæ; tum quoddam posteriores à Carolinorum prosapia Reges nec se, nec suos regere nōrint ac gubernare. Postquam igitur Carolinorum ultimus Ludovicus V. cognomento NIHIL FECIT, sine hærede obiit, Hugo Capetus, Parisiorum Comes, Franciæ Rex inauguratus est.

5. *Quid de Regibus Capetina stirpis commemorandum?*

Ex hac stirpe intra trecentorum quadraginta annorum periodum Reges quatuordecim ordine continuo sibi successère. Quo temporis intervallo tria potissimum memoratu digna evenère. 1. Bellum grave & diuturnum Anglos inter & Gallos, qui juris, supremique domini retinentissimi, negabant, commissuros se unquam, ut Gallico in territorio pedem figerent Angli, quamvis jus isti aliquod hæreditarium ostenderent. 2. Expeditiones sacræ in terram sanctam per annos fermè ducentos summo quidem studio, at eventu minùs prospero susceptæ. 3. Dissensiones gravillimæ inter Bonifacium VIII. Pontificem & Philippum IV. Pulchrum, cui, quoddam communem Christianitatis patrem indignis modis accepisset, quin







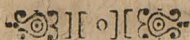
gnique exitium sollicitare sunt ausi, barbaris ipsis pseudo-Christianorum istorum perfidiam ex-  
 erantibus, & suppetias negantibus. Fervente por-  
 ro hoc bello, & intestinis seditionibus, urbes  
 ferme trecentæ in cineres redactæ, templa innu-  
 mera direpta, & profanata fuere, nec impunè  
 tamen; quippe an. 1572. die 24. Augusti, S.  
 Bartholomæo sacra, Regis Caroli IX. jussu, plura  
 millia Hugonotorum tanquam rebellium, regni-  
 que turbatorum caesa fuisse perhibentur. 4. Hen-  
 ricus III. Poloni Regni possessione haud multo  
 antè ut aditæ primùm de Caroli IX. fratris morte  
 certior factus est, in Galliã reversus, Rex procla-  
 matus est, belloque iterum atque iterum ab Hu-  
 gonotis, ac tandem etiam à Catholicis læcessitus,  
 dum Parisios circumfidere parat, inopinato vio-  
 lentæ manûs ictu percussus, regno, vitæque exui-  
 tur ab. 1589. Unde deficiente Valisiorum familia,  
 quæ 260. annis regnaverat, regnum Franciæ ad  
 Domum Borbonicam, alterum Capetinæ stirpis  
 ramum florentissimum est devolutum.

7. *Quid de 4. Regibus Borboniis generatim  
 memorandum?*

1. Henricus IV. Rex Navarræ, quod Calvinii  
 errores cum nutricis lacte suxisset, à Gallia sta-  
 tibus repudiatus, jus suum armis persequi ali-  
 quamdiu tentaverat; sed irritò conatu. Com-  
 perto tandem, nihil obstare præter Religionem,  
 quò minùs Francorum Rex ab omnibus agno-  
 scere-



sceretur, suos percontatur, utrumne in Religione  
 Catholica obtineri posset salus? affirmantibus  
 illis: *Quidni igitur, inquit, viam, eligam compen-  
 diariam atque expeditissimam, qua regni terreni  
 simul ac caelestis possessionem adire certò possim?*  
 Moxque orthodoxae fidei dogmatis institutus,  
 summo omnium ordinum consensu & accla-  
 matione est receptus. Religionis exinde ortho-  
 doxae propugnator & vindex strenuissimus, uti  
 & Societatis JESU. Hanc haeretici & malevoli  
 dudum Parisiis, Galliâque universâ proscriptam  
 volebant, cum ecce causam ad eam exagitandam  
 arripiunt ex attentato immani scelere, quo Jo-  
 annes Castellus è Societatis Scholis ad Acade-  
 miam Parisiensem nuper translatus, Regem cultro  
 in os impacto sauciaverat. Ac licet Societa-  
 tem omni prorsus culpa vacare constanter asse-  
 verârît percussor; prævalente nihilominus invi-  
 dia & calumnia, in exilium migrare iussa est,  
 erectâ Parisiis infami pyramide; quam tamen Rex  
 ipse, cognitâ objectorum criminum falsitate,  
 evertendam curavit, ac Societatem, cujus inno-  
 centiam contra obtrectatorum calumnias ipsius  
 potentissimè defendendam suscepit, in integrum  
 restituit, summisque deinceps beneficiis orna-  
 vit, donec A. 1710. dum rhedâ per urbem Parisi-  
 ensensem vehitur, ab amente parricida gemino  
 inflicto vulnere ingentem animam efflavit.



2. Ludovicus XIII. rebellibus Hugonotis iterata clade domitis, exardescente 30. annorum bello, & Imperio & Ecclesiæ DEI longè calamitosissimo, factus adversus Domum Austriacam cum Sueco junxit. Obiit Rex Pius & Justus An. 1643.

X  
3. Ludovicus XIV. bellis gravissimis cum Imperio, Domo Austriacæ, Hispania, Angliâ, Batavia &c gestis, regni sui fines plurimum dilatavit. Calvinianos solemnè edicto A. 1685. in curia Parisiensi vulgato, ex universa Gallia ejecit. Hæresi verò Jansenianæ, pestis instar in ipsa regni viscera grassanti, ad extremum usque vitæ halitum fortissimè se opposuit. Obiit Ludovicus rerum gestarum gloriâ & celebratate verè Magnus. A. 1715.

4. Ludovicus XV. Antecessoris Pronepos, hodie Gallici Regni habenas feliciter moderatur.

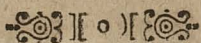
## Appendix De Lotharingæ Ducatu.

### 1. Unde nomen illi inditum?

Pars olim erat regni Lotharici, cujus nomen hodiè que retinet. Protendebatur illud à Mari Mediterraneo per Provinciam, Delphinatum, Sabaudiam, Helvetiam, Alsatiam, Burgundiam, Lotharingiam, Palatinatum, Agrum Trevirensis & Coloniensem, Juliam, Cliviam, Belgii Provincias universas ad mare usque Germanicum.

2. Quæ





2. *Quæ hodiernorum Lotharingia Ducum  
origo?*

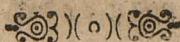
Hanc isti ex idoneorum Auctorum testimonio communem habent cum Habsburgico-Aultriacis, ab Archambaldo, Dagoberti Franciæ Regis Agnato oriundis. Ex hujus quippe Archambaldi stirpe bifariam divisa, hinc Domus Habsburgica in Alfatia, illinc Domus hodierna Lotharingica originem duxit.

3. *Quales quantæque Heroes hanc Domum  
illustrârunt?*

Nulla ex Europæ Principum Familiis tot tàmque eximios belli Duces numerat, atque Lotharingica, uti tot sacrarum, expeditionum, rerumque gestarum monumenta luculenter demonstrant.

Horum exempla æmulatus Carolus Leopoldus, supremus superiore seculo Cæsarei exercitus Dux Turcas ingentibus cladibus attritos debellavit. Vienna summo consilio liberata Parcanensis, Strigoniensis, Mohacensis victoriæ ad posterorum memoriam insignes, Buda, aliæque quàm plurimæ urbes expugnatae, Transylvania, Hungariaque tota Cæsari asserta, Moguntia ac Bonna, Gallis erepta &c. tanti Ducis nomen famamque immortalitati consecrârunt.

Leopoldus Josephus Lotharingiam, quam patrens pactis Neomagensibus sibi restituendam, ob  
con-



conditiones minus æquas recipere detrectavit, tandem per pacta Ravennensis A. 1697. recuperavit.

§. 4.

### De Italia.

Agendum hic 1. de Italia universim. 2. De superiore, sive Boreali ejusdem parte, seu Longobardia. 3. De Italia Meditullio. 4. De ejusdem parte inferiore, seu Australi.

#### 1. *Quæ memorabiles Italiae periodi?*

1. Italia universa dudum ante Christi ortum sub Romanorum potestate fuit, ejectis non uno ex loco prioribus inquilinis. Occidentis exinde Imperio, imperante Honorio, ad Occasum vergente, Italiae se primò infuderunt Gothi, Romamque ipsam expugnârunt A. 410. A. dein 467. supervenêre Vandali Genserico Duce, ubi Roma iterum capta & quatuordecim diebus ipsis direpta fuit. Barbaros hosce in Italiam evocavit Eudoxia, Imperatoris Valentiniani III. Vidua, hac ratione necem à Maximo tyranno Valentiniano illatam, ultura. Odoacer porrò Herulorum Rex occupatâ A. 476. Italiâ, regios titulos sumpsit, inde A. 493. initium datum regno Ostro-Gothico à Theodorico, Gothis porrò à Belisario, Cæsaris Justiniani Polemarcho debellatis, Regnum Longobardorum ab Alboino A. 568. fundari cœpit, postquam nempe Narses, Justiniani Cæsaris in Italia Præfectus, illatam à Cæsaris



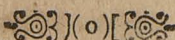
ris Coniuge injuriam vindicaturus, Longobardos è Pannonia in Italiam evocavit. Posteriores Longobardiæ Reges multum negotii faciebant Pontificibus Romanis, qui proinde à Pipino Galliæ Rege, indèque à Carolo M. Pipini filio, suppeticas postularunt, quas ambo actutum misere. Et Carolus quidem M. A. 774. Longobardicum Regnum ad extrema deduxit, ultimo Rege Desiderio binis præliis devicto, & in exilium misso. Ex eo tempore Italiæ Regnum ipse obtinuit, retinuitque usque ad magnum Interregnum, quando ob Imperatorum & absentiam & distantiam varii Principatus sunt exorti, qui plerique omnes hodiè que vigent.

2. *Quid de superiore Italia parte sive Longobardia memorandum?*

Præmissa ejusdem divisione, perbrevis cujusque partis descriptio speciatim subijungitur. Longobardia sequentes complectitur Ducatus. 1. Montisferrati. 2. Pedemontii. 3. Mediolani. 4. Mutinæ. 5. Parmæ. De duabus rebus publicis Veneta, & Genuensi, huc pertinentibus, suo loco dicemus.

*Monsferratus, Pedemontium, Sabaudia.*

Tres hi Ducatus Duci Sabaudia parent. Berolus Sabaudia Comes è Carolo M. stemmate magna olim nominis celebritate inclaruit A. 1000. Odo IV. pactis conjugalibus Pedemontii Ducatum



tum A. 1060. obtinuit. Amadeus VIII. à Cæsare Sigismundo A. 1416. primus creatus est Dux. Postea tamen abdicato sua sponte regimine Carthusiam Ripaliensem subiit, vitam deinceps solitariam acturus. Fervente ultimo bello Hispanico Sabaudia Dux Victor Amadeus II. Montisferrati Ducatum, indeque per pacta Ultrajectina Sicilia Regnum, hocque Austriacis A. 1718. relicto, Sardinia Regnum, quod etiamnum possidet, indeptus est.

### Ducatus Mediolanensis.

Hanc veteris Longobardia partem post collapsum occidentis Imperium cum maxima Italia parte Ostro-Gothi ac Longobardi sua in potestate ac ditione tenuerant, donec Caroli M. armis Desiderio erepta, ad Rudolphi Habsburgici usque tempora Romano-Germanicis Imperatoribus subiecta permansit. Ex eo tempore Ducatus hic ad diversos est Dominos translatus. Primi erant è Familia Vice-Comitum, secundi à Domo Sfortia. Inde Gallia aliquamdiu occuparunt: post hos verò per Carolum V. ad Hispanos, ac tandem per Carolum VI. ad Domum Austriacam. A. 1706. est translatus.

### Ducatus Mantuanus.

Ab anno 1328. Marchiones ex Domo Gonzaga Ducatum hunc possedere; Ducum tamen titulo primùm à Carolo V. insigniti fuere. In postremo bello Hispanico Dux Carolus IV. quoddam Gallia

Gallia  
exutus  
pérque

Duc  
illud  
nensis

ficia  
pe Est

verò  
dit.

Hispa  
Ducatu

armis  
restitu

Prim  
perver

dictus  
xander

Ferdin  
cipatur

posside

Pa  
Tarnes

1545  
ardi fi

trimon  
Carolu

Dux P



Gallia contra Cæsarem stare, omni ditione sua exutus est, cujus proin possessionem Cæsar adiit, pèrque Præfectos suos etiamnum administrat.

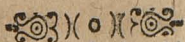
**Mutina, & Mirandula.**

Ducatus hic, uti & Ferrariensis post magnum illud Interregnum Domui Estensi obrigit, Mutinensis quidem Cæsareæ, Ferrariensis verò Pontificiæ clientelæ nomine. Posteriorem hunc, stirpe Estensi extincta, Ecclesia repetiit; alterum verò Ducatum Cæsar prioris Ducis agnato tradidit. Reinaldus, hodiernus Mutinæ Dux in bello Hispanico ab Austriacis stetit; unde aliquamdiu Ducatu suo orbatus est, quamdiu nempe Gallia armis prævaluit. Sed pauld post in integrum est restitutus.

Principes Mirandulæ originem trahunt ex pervetusta Picorum Familia. Joannes Picus dictus est ingeniorum Phoenix sui sæculi. Alexander primus Mirandulæ & Concordiæ Dux à Ferdinando II. Cæsare creatus est. Hodie Principatum hunc Dux Mutinensis emptionis titulo possidet.

**Ducatus Parmensis.**

Paulus III. Romanus Pontifex Ducatum hunc Farnesiorum Domui clientelari jure tradidit A. 1545. Antonius hodiernus Dux fratris sui Odoardi filiam Philippo V. Regi Hispaniæ in matrimonium collocavit. Quapropter horum filius Carolus Hæres & Successor destinatus est, si foris Dux Parmensis sine liberis decederet. 3.



3. *Quæ Regiones in Italia Meditullio  
sive sunt?*

1. provincie summo Pontifici subjectæ.
2. Magnus Hetruriae Ducatus.

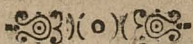
**Territorium Pontificium.**

Hoc nomine veniunt Provincie Romano Pontifici subjectæ, nempe 1. Campania Romana. 2. Patrimonium S. Petri, sive totus ille terræ tractus, à Mathilde Hetruriae Comite, matrona lectissima, Ecclesie A. 115. donatus. 3. Provincie illæ, quas Pipinus Gallie Rex, eiusque filius Carolus M. Ecclesie transcripsit. Ad S. Petri Patrimonium præter alia pertinet Viterbium, Centumcellæ, urbs & portus nobilissimus, Mons Flasconis, vino apiano celebris. Pipinus Ecclesie dedit, vel potius restituit, Exarchatum, urbes Ravennam, Bononiam, Ferrariam, aliasque plures completentem. Carolus M. donationem hanc non solum ratam habuit, sed plurimum etiam Regionum accessione auxit. Principatum Beneventanum S. Henricus adicit. Comitatum verò Avinionensem Clemens VI. emptione acquisivit qua de re pluribus agetur in Historia Ecclesiastica.

**Magnus Hetruriae Ducatus.**

Urbs Florentia à Cæsare Rudolpho Habsburgico libertatem præsentem pecunia sibi comparavit, indeque ad annum usque 1569. libera res publica permansit. Interea temporis Medicorum





rum Domus, è vetustissimo Florentinorum  
Stemmate oriunda, ad eum sensim potentia &  
Dignitatis gradum evecta est, ut Alexander  
primus Dux, postque hunc Cosmus I. Magnus  
Hetruriæ Dux à S. Pio V. Pontifice, & Maximi-  
liano II. Cæsare fuerit renunciatus. Joannes.  
Gasto Magnus hodie Hetruriæ Dux, hærede de-  
stitutus est.

4. *Quid de Inferiore, seu Australi Italia  
parte dicendum?*

Hæc Regna: Neapolis, Siciliae Sardiniae & In-  
sulam Melitam complectitur.

Regnum Neapolis.

1. Postquam Carolus M. confecto bello Lon-  
gobardico, Regni Italici possessionem adiit, re-  
gni nihilominus Neapolitani partem Imperato-  
res Græci etiam tunc obtinebant. Sed cum hanc  
segniùs curarent, à Saracenis omnino fuere ex-  
pulsæ. Sub annum porrò millesimum Normanni  
quidam, viri egregii, à Palæstina reduces, Sara-  
cenos adorti, Neapoli eiecere. Itaque regio  
illa potiti, Duces primùm, dein & Reges appel-  
lari cœperunt. 2. A Normannis his Ducibus  
Regibùsque Regnum Neapolitanum per pacta  
nuptialia ad Imperatores Suevos, ac primò qui-  
dem ad Henricum VI. est translatum. Cùmque  
ejus filius Fridericus II. Cæsar Ecclesiæ divexan-  
dæ finem non faceret, & priùs, quàm anathema-  
tis vinculo solveretur, mortem obiisset, nec me-  
liora

liora de Conrado IV. ejus filio sperari posse viderentur, Papa Regnum hoc Ecclesiæ Romanæ clientelare, Carolo Andegavensi S. Ludovici Galliarum Regis fratri possidendum tradidit. Hujus jussu Conradinus, Conradi IV. filius, ultimus Sueviæ Dux, Neapoli publico in foro capite plexus est, quòd Regnum illud armatà vi sibi vindicare attentasset. 3. Inde Regnum Neapolitanum A. 1424. Alphonso IV. Arragonio obvenit, postquam Joanna II. Regina Andegavensis familiæ ultima, eundem heredem scripsit. 4. A. 1503. Neapolis per Ferdinandum Catholicum Hispaniæ adjuncta, tamdiu Regibus illis paruit, donec A. 1707. Domui Austriacæ asserta fuit, cujus nomine à Prorege hodièque administratur.

### Siciliæ Regnum.

Sicilia eadem fere cum Neapoli fata subiit, Normannis Regnum utrumque ( utramque Siciliam appellabat ) per diu simul possidentibus. Post Vesperas Siculas A. 1282. Domus Andegavensis in Regni quidem Neapolitani possessione persistet; Sicilia tamen ad Petrum III. Arragonium translata est, qui Constantiam Manfredi (Friderici II. Imperatoris nephus, & Conradi IV. frater hic erat ) filiam in matrimonio habebat. An. 1503. Ferdinandus Catholicus Regnum Siculum Hispanico adjunxit, suòque exinde Nepoti Carolo V. reliquit. Tandem in pacificatione  
Ultra-



Ultrajectina Sicilia A. 1713. Sabaudò, indè que  
1718. Austriæ obvenit, quam pariter Prorex Au-  
striæ nomine administrat.

Regnum Sardiniaë.

Sardiniam durante Interregno, Pisani obtine-  
bant donec A. 1324. ab Alphonso III. Arrago-  
niæ Rege inde ejeti fuere. Ex eo tempore In-  
sula hæc semper in Hispanorum potestate ac di-  
tione fuerat, quoad nupero in bello Austriacis  
cessit. Hæc An. 1717. ab Hispanis recuperata,  
anno dein sequente 1718. Sabaudò Sicilia loco  
permissa est.

Melita.

Insula hæc Equitum Melitensium, qui &  
*Equites S. Joannis* dicti, hodie sedes est. Ordi-  
nem hunc A. 1050. Itali quidem Mercatores eum  
in finem instituere, ut ad sacra Palæstinæ loca pe-  
regrinantibus, agrotis præsertim, auxilio & ad-  
jumento essent; unde & *Hospitalarii* vocantur.  
Hierosolymâ porro & postea etiam Acconâ sive  
Ptolemaide à Saladino Saracenorum Tyranno  
expugnata, Equites hi in Insula Cypro A. 1290.  
confedere. Aliquot post annis, nempe A. 1409.  
Insulam Rhodum Turcis memorabili stratage-  
mate eripuerè, ubi usque eò substitere, dum à  
Solimanno II. A. 1522. exturbati fuere. Tandem  
A. 1530. Carolus V. Insulam Melitam iisdem  
inhabitandam concessit, quam A. 1565 Mustapha  
Turcarum Imperator irritò conatu obsederat.

Ioslula hæc firmissimum est Italiae propugnaculum; nec parum inde subsidii & emolumentum redundat in Rempublicam Christianam universam.

§. 3.

### Hungariæ Regnum.

1. *Quis Hungariæ status priscis temporibus fuit?*

Pannonii primi incoluere Hungariam, quæ exinde Romanis cecidit. Successere postmodum Gothi, Hunni & Longobardi. Tandem seculo nono Hungari, ex Scythia profecti, ibi confedere, qui crebris postea excursionibus in Germaniam factis, damna ingentia intulere, donec à Cæsare Henrico Aucupe, atque Othone M. acceptis cladibus longè maximis, domum remissi, de reditu haud amplius cogitarent.

2. *Quæ Hungariæ facies temporibus proximè consequentibus?*

S. Stephanus Hungariæ Rex anno millesimo Christiana sacra in regnum hoc primus invexit, cujus stirps per Ladislai III. inter Reges illos vigesimi mortem, extincta est, Regno exinde ad Domum Andegavensem per pacta nuptialia translato. Ubi hæc quoque stirps exaruerat, Cæsari Sigismundo Maria, Conjunx, Ludovici filia, Hungariam dotem attulit. Eodem pacto Albertus II. Austriacus inito cum Cæsaris Sigismundi filia, Hungariæ hærede, conubio, dota-



dotale regnum accepit. Ladislao, Alberti filio successit Matthias Covinus, cujus parens Joannes Hunniades, Ladislao etiam tum impubere, regnum summa cum laude administravit. Matthias sine liberis defuncto, Hungari Ladislaum VI. Casimiri Poloniae Regis filium, Regem cooptarunt. Hujus Successor Ludovicus II. sine cute natus, anno aetatis quintodecimo bene barbatus, duodevicesimo vero canis jam obitus fuisse perhibetur. Hic bello adversus Turcas suscepto ad urbem Mohacium A. 1525. occubuit, Anna Sorore Hungariae haerede superstite relicta.

3. *Quae postremis demum temporibus Hungariae fuit conditio?*

Ferdinandus I. Caroli V. frater, Annam illam, Hungariae & Bohemiae haeredem, duxerat, quo ex tempore utrumque hoc Regnum Austriaci constanter tenuere, accessit subinde Transylvaniae Principatus, imperante Leopoldo, postquam ad id usque temporis proprii ibidem Principes rerum potiti fuerant. Quae, quantaque bella Domus Austriaca ob Hungariam cum Turcis gesserit, Opusculo III. memoratum est.

§. 6.

Poloniae Regnum.

1. *Quid de primis Poloniae Rectoribus memoriae proditum est?*

Linguae morumque Polonos inter, Bohemos

G2

&

& Russos similitudo fidem faciunt, quod de tribus fratribus è Slavonia oriundis, Lecho, Ceccho & Russo communi opinione receptum est, nimirum sub annum 600. vastas tres Regiones Poloniam, Bohemiam, & Russiam inhabitare cœpisse. In Polonia quidem tres ordine sibi succedentes Ducum & Regum Familix præcipua notatione dignæ sunt 1. Lechica, 2. Piastica, 3. Jagellonica.

2. *Qui omnium primi rexere Poloniam?*

Lecho, Gnesnensis urbis conditore, è vivis erepto, Palatini duodecim electi fuere, qui Poloniam gubernarunt; unde hæc in rotidem Satrapias sive Palatinatus jam tunc dividi cœpit. 2. Cracus, ineunte seculo VIII. Dax promulgatus, Cracoviam condidit. 3. Popielum II. patruorum suorum interfectorem, mures, ex occisorum cadaveribus catervatim prorepentes absumpsere.

3. *Quâ occasione Piastorum familia Poloniæ præesse cepit?*

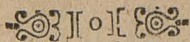
1. Piastus, humili loco natus, ingravescente annonæ difficultate, quod è frumento reliquum erat, inter egenos liberalissimè distribuit, dignus idcirco, qui concordibus populi suffragiis in Ducem eligeretur. 2. Miecislao I præunte, Polonia A. 965. Christiana sacra suscepit, quæ in hanc usque diem insigni tenet constantia, fortissimèque propugnat. 3. Boleslaus I. anno 1000. primus regia dignitate auctus fuisse perhibetur; qua



qua tamen Boleslaus II. non Rex, sed tyrannus savillimus, & infame Veneris mancipium, ac S. Stanislai Episcopi Cracoviensis interfectoꝝ, iterum excidit. 4. Premislaus II. Regio titulo, quo Antecessores ducentis & amplius annis caruere denuò est ornatus. 5. Ultimus ex Piastorum stemmate erat Casimirus III.

4. Quo pacto Polonia Regnum ad Jagellonicum stemma translatum est?

Casimirus, cum liberis careret, Poloniae Proceres quâ precibus, quâ promissis permovitis ut Ludovicum Hungariae Regem, Sororis suae Filium, successorem cooptarent. Huic duæ erant filiae, quarum natu minori Hedwigi Poloniae corona promissa est ea conditione, ne ulli alteri nuberet, quàm quem Status Polonici designassent. Hi, exclusis aliis proci & competitoribus, Regnum deferunt Jagelloni, Magno Lithuaniae Duci his conditionibus 1. ut Christianam Religionem amplectatur. 2. Ut Lithuaniae Ducatum cum Regno Poloniae jungat. 3. Ut Wilhelmo Austriae Archiduci, quem Ludovicus filiae Hedwigi sponsum destinaverat, ducenta solidorum imperialium millia numeret. 4. Ut Provincias, à Polonia avulsas, recuperet. Quae omnia uti prolixè promiserat, ita cumulatè præstitit Jagello, ex cujus stemmate Reges Poloniae usque ad Sigismundum Augustum, postremum stirpis hujus surculum, A 1572. emortuum, de-



lecti fuere. Ceteri exinde Reges è diversis ad-  
sciti familiis, ad supremum dignitatis fastigium  
ordinum suffragatione conscendere. Hodie  
Poloniæ sceptrum tenet Augustus, Saxonix Ele-  
ctor,

## CAPUT II.

*De Europæ Regnis à Religione Catholica  
vel Christiana alienis.*

I. 1.

### De Anglia.

Hic cursim breviterque attingendus 1. Angliæ  
status ante Regem Egbertum, qui An. 800, toti  
Angliæ præesse cœpit, 2. Egbertus, ejusque  
posterii. 3. Reges Normanni tres, tredecimque  
è Comitum Andegavensium prosapia. 4. Reges  
è Richemondix Comitum familia. 5. Reges  
Stuartii. 6. Hannoverani.

1. *Quid in Anglia memoriâ dignum accidit  
ante fundatum Regnum?*

Julii Cæsaris temporibus, magnam hanc In-  
sulam occupaverant Romani, quorum subinde  
copiis aliò avocatis, regio illa crebris Pictorum  
Scotorumque irruptionibus Seculo V. tantopere  
infectata est, ut incolæ ab Anglis, Saxonum Gen-  
te, suppetias petere sint coacti. Atque illi hostes  
propulsarunt quidem; sed terræ illius, quam sibi



vindicârunt, possessione depelli haud amplius potuère, regnis septem temporis progressu ibidem fundatis, quæ omnia unus tandem Egbertus conjunctim obtinuit, seque Angliæ exinde Regem nuncupavit A. 800.

2. *Quæ Regni hujus fata ac vicissitudines usque ad Henrici VIII. tempora?*

1. Primorum Anglo-Saxonum Regum series interrupta est sub annum 1017. usque ad annum 1042. quo tempore intermedio Canutus M. Daniæ Rex, Haraldus filius, ejusque frater Canutus II. Angliæ imperârunt. 2. Inde in avitum regnum sufficitur S. Eduardus cognomento *Confessor*, Anglo-Saxonum Regum ultimus, qui cum virginitatem matrimonio junxisset, hæredem sibi delegit Guilielmum Normanniæ Ducem, à quo in diuturno suo exilio benigne largitèrque est habitus. 3. An. 1154. Angliæ Regnum jure materno devolutum est ad Henricum II. Comitem Andegavensem, qui Hiberniam Angliæ adjunxit. 4. A. 1485. idem Regnum, quâ pactis nuptialibus, quâ regii sanguinis prærogativâ translatum est ad Richemondia Comites, quos inter primus Angliæ solium conscendit Henricus VII. cui successit Henricus VIII. filius.

3. *Quæ rerum in Anglia conversio regnante Henrico VIII. ejusque filiâ Elisabethâ?*

Henricus VIII. priusquam infano mulierum amore

amore fascinari cœpit, DEI Ecclesiam, Christi-  
 que Vicarium non gladio tantum, sed & cala-  
 mo, quo impia Lutheri dogmata doctissime  
 confutabat, invictâ constantia propugnavit, glo-  
 rioso propterea *Defensoris Fidei* titulo à Leone  
 X. decoratus. At enim cùm repudiâtâ prima  
 Conjuge Catharinâ Hispana, Caroli V. mater-  
 terâ, animum induxisset Annam Bolenam Tho-  
 ri consortem accipere, impio conatui Pontifex  
 pro viribus se opposuit. Atque hæc semina erant  
 horrendi illius schismatis, quo Rex cœco libidinis  
 & furoris impetu abreptus, Ecclesie Anglicanæ  
 supremum caput se appellare & pro-  
 clamare est ausus. Anna porrò Bolena, crimi-  
 nibus manifestis ac enormibus convicta, Regis  
 jussu capite damnata est, Rex ipse post tot ex-  
 pilata templa, tot direpta Monasteria, vim auri  
 argentique immensam Regio fisco addictam,  
 tandem æternitatis iter jamjam ingressurus, pa-  
 lam confessus est, se *omnia perdidisse*. Successit  
 Eduardus filius, & huic Maria, Eduardi Soror,  
 sed utrique haud diturnum regimen fuit. Ma-  
 ria magno nec inutili conatu operaque pretio  
 Religionem avitam restituere moliebatur. Inde  
 Elisabetha, Henrici ex Bolena filia notha, Re-  
 gnum dicam, ac Tyrannidem, annis amplius  
 quadraginta occupavit, nec in Catholicos mo-  
 dò, sed in ipsam adedè cognatum sanguinem,  
 Mariam Stuartam, Scotiæ Reginam innocentis-  
 simam



finam, atrociter debacchata est, quam ærumnola  
duodeviginti annorum captivitate acerbè tortam,  
crudelitate inaudita capite mulctari iussit.

4. *Quid præcipua notatione dignum accidit  
regnante Domo Stuartia?*

2. Regia hæc Domus ab anno 1370. impera-  
bat Scotiæ, donec post Elisabethæ mortem Ja-  
cobus, Mariæ Stuartæ filius, Angliæ simul &  
Scotiæ Regno, quod utrumque ex eo tempore  
*Magnam Britanniam* appellant, præesse cœpit. 2.  
Jacobus Stuardo successit Carolus II. filius, quo  
regnante, Hæresis, ejusque germana soror Perfi-  
dia tragedias excitârunt longè funestissimas  
Chorago Cronwelo, adjutore Fairfaxio. Præ-  
latum est vexatione & insectatione Catholico-  
rum acerbissima. Hiberniæ Prorex, & Archie-  
piscopus Cantuariensis dati in vincula, mortêque  
iniquissimâ tandem sublatis, quod in fide Regi  
suo promissa, juratâque perstarent immobiles,  
simulque Religioni Catholicæ favere videren-  
tur. Habita & quæstio de Regina ipsa, Ludovici  
XIII. Galliarum Regis sorore; quæ tamen tem-  
pori in tutiora se recepit. Rex à Scotis ingenti  
pecuniæ summa venditur rebellibus Anglis, à  
quibus facinore ad eam usque diem inaudito,  
capite damnatur, ac Londinensi in foro publicè  
obtruncatur. Inde sublata Monarchiâ, Anar-  
chia inducitur, quatuorque post annis impius  
Regis parricida Cronwelus Angliæ *Protector*  
(verius

[verius oppressor everſorque] proclamatur. 3. Anno 1600. Carolus II. Regis obruncati filius revocatus in Angliam, avitum thronum conscendit, obiitque Catholicus Anno 1685. 4. Eadem die Jacobus II. Caroli II. frater ab universis regni Proceribus Rex salutatus, cui dein omnes Britanniae ordines sacramentum dixere; tametsi is se Catholicum & Romanis sacris additum palam profiteretur. Verum hoc ipsum avitae Religions studium perniciem attulit Regiae familiae, fomescque fuit novae factionis. Cui ut pallium obtenderet conjuratorum cohors, in vulgus sparsum est. Jacobum Walliae Principem, recens natum, supposititium esse, nec aliud dolo hoc pessimo intendi, quam ut stabilita successione haereditis Catholici, religio & libertas Anglicana penitus opprimatur. 5. Igitur Jacobo II. exulare compulso, An. 1688. Wilhelmus Arausicanus. Britanniae Regnum occupavit, donec A. 1702. cum feras insequeretur, ex equo delapsus, accedente febre extinctus est. 6. Jacobus porro III. filius Jacobi II. qui, gloriosus pro Christi fide exul, in Gallia A. 1701. decedens, cum nobilissimo heroicarum virtutum comitatu regnum caeleste adiit, jure successionis haereditario exclusus est, quod Religioni adhereret Catholicae, quam Britannia jam inde ab anno 182. S. Lucio Rege praesente, coepit amplecti atque ab anno 596. per tot secula non solum sancte constantissime

que



que coluit, verum exteras quæque gentes, tot Apostolis veræque fidei Præconibus quaquaversum missis, instituendas curavit, Magistra gentium haud immeritò appellanda. 7. Annæ Jacobi II. filix, & Jacobi III. sorori, quæ Arausicano successit, anno 1714. vitâ functæ, surrogatus est Georgius I. Elector Hannoveranus, Lutheri dogmatis imbutus, huic verò, A. 1727. inopinata morte sublato, Georgius II.

§. 2.

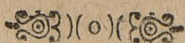
### De Prussia sive Borussia.

1. *Qua ratione Ordinis Teutonici Equites Prussia Ducatu sunt partiti?*

Posteaquam hi bello, per plures annos continuato Prussos ethnicos, vicinæ Poloniæ admodum infestos, subegerunt, regionem illam ordini suo vindicârunt A. 1283. Pari modo Livoniam, belli jure acquisitam, diu sua in ditione ac potestate tenuere.

2. *Qua occasione Ordo Teutonicus Prussia possessione iterum dejectus est?*

Lutheri temporibus, supremus Ordinis Teutonici Magister Albertus Brandenburgicus, ejurata Religione Catholica, anno 1525. cum Polonis depaciscitur, ut ea Borussia pars, quæ Ordini etiam tum parebat, in Ducatum profanum commutetur, sibi ac posteris suis jure fiduciario tradatur. Atque ita provincia hæc Ordini Teutonico ablata est, quam dein, deficiente anno



anno 1618, Alberti stemmate, Elector Brandenburgicus jure hæreditario sibi vindicavit, ut supra innuimus.

3. *Qua occasione Livonia eidem Ordini Teutonico surrepta est?*

Russis A. 1561. regionem hanc incurfantibus, Gotthardus Kettlerus, qui & ipse ab Ordine Religionæque orthodoxa desciverat, imploratis Polonorum suppetiis, Livoniam ea conditione iis cessit, ut Curlandiam, Ordinis pariter Teutonici Provinciam, in Ducatum exinde profanum mutatam, jure clientelari sibi possidendam traderent. Livoniam porro Sueci post plura cum Russis & Polonis conferta prælia demum obtinuerunt; quam tamen anno 1709. Russis cedere sunt coacti.

§. 3.

De Dania.

1. *Quis primus Dania Rex fuit?*

Heraclus sive Heroldus I. anno 930. qui ethnica superstitioni nuncio remisso, Christiana sacra invexit.

2. *Qui Dania Reges præcipuâ memoriâ digni?*

1. Canutus II. tribus suis filiis tria regna reliquit, Angliam nempe, armis bellique jure acquisitam, Norwegiam & Daniâ. Primum brevi iterum ereptum fuit; Posteriora duo hodieque perdurant. 2. S. Canutus IV. Martyr, à suismet civibus in templo est interemptus anno



1084. 3. Regina Margarita Norwegiæ Regnum jure hæreditario à filio suo accepit simulque Sueciæ imperavit, ubi sub annum 1380. lata lege sanxit, ne tria hæc regna unquam sejungerentur; at Sueci decreto hoc stare subinde recusarunt. 4. Christianus I. è Comitum Oldenburgicorum domo, hodie regnante, primus regnum capessivit anno 1448. 5. Christianus III. anno 1534. Lutheri sectam coepit introducere. 6. Fridericus IV. hodiernus Daniæ & Norwegiæ Rex est. Utrumque hoc regnum ab anno 1660. hæreditarium est, cum liberæ antea electionis fuisset.

§ 4.

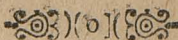
De Suecia.

1. *Quis primus Sueciæ Rex erat*

S. Ericus X. anno 1150. primus Sueciæ imperasse creditur, quod ab ipso succedentium Christianorum Sueciæ Regum ordo ac series exordium ducat; nam de prioribus nisi ferè constat, nisi quod Biornus Rex anno 812 à Carolo M. Sacerdotes Catholicos petierit, à quibus populus veræ fidei dogmatis instrueretur.

2. *Qui memorabiliores Sueciæ Reges?*

1. Post Margaritam Reginam, de qua supra meminimus, Reges sex & Daniæ simul & Sueciæ imperarunt. Horum ultimus Christianus II. ob tyrannidem suam è Suecia profugere. alterique coronam cedere cogebatur. 2. Secuti sunt Reges è nobili Suecorum familia, cui Wasa nomen



- X nomen, quorum primus Gustavus I. Lutheri  
 errores anno 1523. in Sueciam inexit. 3. Si-  
 gismundus, Poloniae pariter ac Sueciae Rex, al-  
 X terum hoc regnum anno 1599. Carolo patris  
 cedere coactus est, quod Religionem Catholicam  
 revocare animum induxisset. 4. Gustavus  
 Adolphus fulminis instar totam ferme Germa-  
 X niam pervadens terrorem pariter ac stragem in-  
 gentem intulit, donec anno 1633. ad Lucenam  
 Saxoniae oppidum in acie cecidit. 5. Christina  
 X ejus filia regnique haeres, fidem Catholicam am-  
 plexa, coronam cessit Carolo Gustavo Comiti  
 Palatino Bivontino, agnato suo. Inde Romam  
 X profecta, reliquis vitae annis in DEI, cui servire  
 regnare est, servitio animique cultu transactis, ad  
 regnum immortale translata est A. 1689. 6. Ca-  
 rolus XII. cum Russis, Polonis & Danis gravia  
 X gessit bella, dum tandem ad Friderici-Halam,  
 Norwegiae urbem, plumbea glande trajectus  
 occubuit anno 1718. 7. Hujus soror Ulrica Ele-  
 onora, ac dein ejusdem Maritus Fridericus I.  
 Hasso-Cassellanus Sueciae Rex salutatus est ea  
 X conditione, ut in posterum Sueciae Regnum ele-  
 ctioni liberae permitteretur,

S. 5.

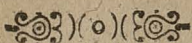
### De Moscovia.

1. *Quis inter Moscoviae Duces primus Christo  
nomen dedit?*

X Wolodomirus I. qui, suscepta Christi fide,  
etiam Basilus est vocatus.

2. *Qui*





2. *Qui Russiæ Monarchæ præ cæteris sunt commemorandi?*

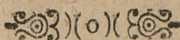
1. Daniel XVIII. Dux. sub annum 1150. magni Ducis titulum primus assumpsit, sedemque fixit in urbe Moscovia. 2. Uladislaus, Sigismundi Poloniæ Regis filius, in magnum Ducem electus, post anni decursum cum Polonis suis abscedere coactus est. Quo in abitu templa, ædæque plurimæ à Polonis direptæ, ingenti Russorum edita strage. 3. Petrus, qui anno 1725. è vita migravit, rerum gestarum famâ orbem implevit. Hic peragrata Galliâ, Germaniâ, Bataviâ, Poloniâ, Daniâ &c. omne genus artifices secum in Moscoviam perduxit. Suecis eripuit totam Livoniam, Finnoniam, & Ingriam. In Livonia condidit urbem Petroburgum, sive Petri Castrum, ubi & regiam sedem posuit. Moriturus imperii habenas tradidit Catharinæ Conjugi suæ, anno 1727. è vivis ereptæ. 4. Elisabetha Petri I. ex Catharina Imperatrice filia hodie Russiæ præest.

§. 6.

*De Turcia Europæa.*

1. *Quæ Turcarum origo?*

Vulgatior Scriptorum opinio est, Turcarum gentem sub annum 1030. ex Scythiâ adventasse. Subactâ brevi post Persiâ & Chaldæorum regione, magnam Asiæ partem in suam redege're ditionem. Ex frequentiore dein cum Arabibus sive Saracenis, primis Mahometæ affectis commercio



mercio & consuetudine ipsi quoque ejusdem Pseudoprophetae superstitionibus adhæserè. Ottomannus primus Turcarum Imperator fuit anno 1300.

2. *Quandonam Turcæ stabilem in Europa sedem fixere?*

Amurathes I. sub annum 1360. Adrianopolim Romaniae urbem occupavit, ubi primam Turcici Imperii sedem intra Europam posuit. Mahometes II. anno 1453. Constantinopolim armatâ manu cepit, Græcæque Imperio finem imposuit. Palæologus, Græcorum Imperatorum ultimus, dum trepidus fugam capessit, stipantis populi compressione eliso spiritu interiit, urbs verò tres ipsos dies militum direptioni permissa, regia deinceps Turcici Imperii sedes esse cœpit.

3. *Qua verò ratione Turcæ Imperii sui fines tantopere dilatârunt?*

Violenta multarum Provinciarum, Regnorumque occupatione, quæ inter præcipuè eminet  
1. Romania, olim Thracia dicta, ubi Constantinopolis totius Imperii Turcici caput. 2. Græcia universa, ubi Macedonia, Albania, Thessalia, Epirus, Ætolia, Achaja, Peloponnesus, Candia cum reliquis Archipelagi Insulis.

*Observationes ad secundam partem.*

1. *Quid de tot rerum regnorumque ac Principatum mutationibus & inclinationibus sentiendum?*

Perpetuæ



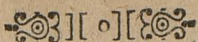
Perpetuæ hæ vicissitudines apertè demonstrant, quàm labili pedè humana omnia nitantur, dum quæ stare modò videntur firmissimè, repente corruunt. Interim solum Christi regnum, Ecclesia, inquam, Catholica, tot licèt Orci, ejùsque fœderatorum assaultibus continuò oppugnata, stetit semper, stabitque immobilis, nullis inferorùm machinis unquam evertenda.

2. *Nihilne ergò Regnum, seu Ecclesia Christi tot Regnorum defectione imminuta est?*

Neutiquam; quin potius compertum habemus, eo ipso tempore, quo hæretici, velut noxiù stolones, sterilesque palmites ab Ecclesia, stantquam vite nunquam non fœcundissima, abscissi fuère, hanc fructus longè uberiores protuisse. Ac nè longè exempla petamus, dum Lutherò, & Calvino Duce, non pauca Europæ Provincie à Christi Ecclesia descivère, in Africa, Asia & utrisque Indiis innumeri populi, Nationes, Principes, ac Reges Ecclesiæ Catholicæ se adjunxère.

3. *Quid de Orientis Imperatoribus Græcis dicendum restat?*

Postquam Carolus M. Occidentis Imperium Instauravit, Orienti exinde præesse cœperunt Imperatores Græci. Horum à Nicephoro An. 800. ad Constantinum XIII. An. 1453. quo capta à Turcis Constantinopolis, septem & quadraginta numerantur, qui in Tabula Chronologica, ad opusculi hujus calcem adiecta, ordine recensentur



sentur. Ab anno 1204. Flandri duo, tréſque Galli imperârunt, uſque ad A. 1261. Horum primus Balduinus Flandriæ Comes Venetorum maximè armis adjutus, Conſtantinopolim expugnauit.

4. *Quæ demum res Orientis Imperio interitum attulit?*

Coacervata Græcorum Imperatorum populi-que peccata. Unde completâ tandem ſclerum menſurâ, immani Turcarum jugo cervices ſubmittere ſunt coacti.

5. *Quinam Saracenos Neapoli & Siciliâ eiecêre?*

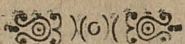
Seculo IX. Caroli Calvi temporibus Normanni ſive *Nordmanni*, hoc eſt, *viri Boreales*, à magna Peninſula Scandinavia profecti, facta in Galliam irruptione, Provinciam tandem, à novis inquilinis Normanniam dictam, occupârunt. Horum quidam anno 1000. in Siciliam trajecti, Saracenos inde exturbârunt.

6. *Quæ origo bellorum Galliam inter & Angliam Seculo IX?*

Eduardus III. Angliæ Rex, extincta Capetiorum ſtirpe, regnum Gallix præ Philippo VI. Valeſio ſibi vindicare parabat jure hæreditario, quodd ob Matrem Iſabellam gradu uno propior eſſet ſanguini regio, ſed regnum Philippo adjudicatum eſt ex lege Salica, quæ fœminas regni Gallici illius ſucceſſione excludit.

7. *Num*





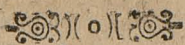
7. Num nefarie illius conjurationis, quam pulverariam vocant, in Anglia Regem consecrata, socius ac particeps fuit Henricus Garnetus Societatis JESU Sacerdos?

Impudentissimam hanc hæreticorum calumniâ, et ongeque iniquissimam Judicum sententiam, quâ virum hunc placè innocentissimum morte condemnarunt, non solum testes locupletissimi, omnique exceptione majores, sed DEUS ipse prodigiis pluribus, inter quæ Garneti vultus in spica ejusdem sanguine recenti illita, prodigiosè depictus, Catholicis gaudio & solatio, hæreticos pudore & ignominia perfuderat, toti orbi testatum fecit. Post extrema tormenta, quia conjurationis conscium ex Confessionis Sacramento ad Senatum non detulit, mortem subit Christiana fortitudine, verus Sacrosancti Sigillâ non violati Martyr.

### P A R S III.

#### De Europæ Rebuspublicis.

Omnium antiquissima est Veneta. 2. Genuensis. 3. Helvetorum. 4. Batavorum. 5. Luccensis. Quibus accedunt duæ aliæ perexiguæ, S. Marini, & Ra-  
 gulana. H2 §. I.



S. I.

## Respublica Veneta.

### 1. Quæ Reipublicæ hujus origo?

Aquileja urbe ab Attila Hunnorum Rege anno 450. everſa, nobiliſſimi quique & hujus & vicinarum urbium incolæ in Adriatici maris inſulas commigrârunt. Hic aliis atque aliis ædificiis extructis, Urbs Veneta ad eam tandem amplitudinem & magnificentiam emerſit, ut inter orbis miracula meritò adnumerari poſſit. Ædes potiſſimæ, quæ inſulis parvis ſeptuaginta duabus, quæ palis ſub aqua deſixis inſiſtunt. Cùmque urbs aquis ſtagnantibus, in quas 7. flumina ex Alpibus procurrentia ſeſe exonerant, undique cingatur, tum per ponticulos propè quingentos, tum per phaſelos ( Gondolas vocant, quarum aliquot miſſia ſemper in promptu ) ultro citroque comœandi opportunitatem præbet.

### 2. Quæ ejuſdem Reipublicæ potentia?

Tanta, ut jam anno 1173. Provinciis pluribus in ditionem ſuam redactis non maris modò dominium obtinuerit, ſed iſtis aded Orientis Imperatoribus leges poſuerit. Venetorum quippe potentia & auxiliariſſimis copiis Balduinus I. Flandriæ Comes, capta Conſtantinopoli anno 1204. Imperator eſt reſtatuatus. De inſigni porro victoria, quam Veneti è Friderico Ahenobarbo anno 1175. reportârunt, hæcque clade factu ejuſ reſpreſſo, Eccleſiæ, quam ad id uſque temporis in-



ins. Atque non destitit, plene conciliârunt.

3. *Quid emolumenti Venetis attulere suscepta  
in Orientem & Africam Navigationes  
& Negotiationes?*

Inde magna jam prius Venetorum potentia  
maiora sumpsit incrementa, auctis eâ industriâ  
in immensum opibus. Et verò navigationes  
hæ multò quætuosissimæ initia confestim ha-  
buere prosperrima, ex quo Balduinus I. Orientis  
Imperator Venetis ob missas ad expugnandam  
Constantinopolim suppeditas Ægei & Ionii maris  
Insulas omnes cum Creta iisdem dono transcri-  
psit.

4. *Quæ verò summa Reipublicæ hujus fortuna  
capit labascere?*

1. Turcæ Ægei Maris Insulas, & Cretam, ac  
nupero bello Peloponnesum quoque eripuerunt.
2. Batavorum Respublica ob commodiorem cir-  
cum Africæ littora navigationem amplissimum  
illum commerciorum alveum ad se derivârunt,  
obturata ingenti illa opum affluentium scaturigi-  
one.

*Respublica Genuensis.*

1. *Quandonam Genuæ Respublica coaluit?*

Sub annum 900. cum antea ab anno 660.  
Longobardis primùm, dein Regibus Carolinis  
vestigales fuissent Genuenses. A. 935. Urbs à  
Saracenis vastata est, quos vicissim navali prælio  
devi-

deviserunt Genuenses, & Pilentinorum, qui & ipsi id temporis Rempublicam præsentabant armis adjuti, ex Corsica & Sardinia exturbârunt.

2. *Quod bellum Genuenses inter ac Venetos ab A. 1250. ad annum fermè 1380. exarsit?*

Emulatio è nimia utrinque potentia, commerciisque maritimis exorta, gravi Rempublicam utramque bello implicuit, quo Genuenses aliquamdiu superiores, tandem Venetis succubère. Id dolendum erat maximè, ea partium dissensione armorum Christianorum progressum, haud parùm fuisse suffaminatum.

3. *Cum Genua ab A. 1396. usque 1528. Respublica esse desit?*

Intestinx discordiæ eo adegère Genuenses, ut illo temporis intervallo diversis Dominis extraneis quâ sponte sua, quâ vi & necessitate compulsi, paruerint; quamvis ad tempus subinde aliquod in libertatem se vindicârint.

4. *Quo pacto Genua A. 1528. in pristinam libertatem restituta est?*

Andreas Auria, ortu Genuensis, Gallicæ classis Præfectus, Regis, à quo fortè offensus est, partes deleruit, Genuamque improvisè occupavit. Cùmque supremo cum Imperio præesse potuisset, maluit pristinam Republicæ formam reducere, rebus tam bene sapienterque ordinatis, ut eo ex tempore Urbs & Respublica hæc florentissima hodièque optata perfruatur libertate.



S. 3.  
**Helvetia & Vallesia.**

1. *Quis Helvetiæ erat status, antequam coaluit in Rempublicam?*

Fortis ac bellicosa hæc natio jam olim Julio Cæsari multum negotii facessiverat. Sub annum reparatæ salutis 430. Helvetiæ Burgundiæ, dein regni Arelatensis, ac tandem Imperii Romano-Germanici pars erat.

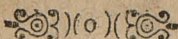
2. *Qua occasione Helveti A. 1308. se in libertatem asseruerunt?*

Postquam anno 1031. Helvetia Conradi II. temporibus Romano Imperio fuit adiuncta, præfecti, ab Imperatoribus designati, eidem præerant usque ad annum 1308. qui, cum populum nimis opere premerent, uti patet ex iis, quæ de Wilhelmo Tellio aliisque historiæ memorant, inquilinorum animos tantopere exulcerârunt, ut excusso jugo, pulsisque aut occisis Præfectis in libertatem se asseruerint.

3. *Quibus dein adminiculis Helvetii libertatem suam factam restantque servârunt?*

Armorum vi; quippe cum anno 1315. ad Bremogartum. A. 1386. ad Sempachium. A. 1499. ad Rhenum bello peterentur, felicius pugnârunt pro conservanda, quàm hostes pro eripienda libertate.

4. *Quoties*



4. *Quoties Helvetii de Carolo Audace Burgundiae Duce triumpharunt?*

1. A. 1476. ad Granfonium oppidum lacu Neocomensi adjacens, ubi Carolus castris, vasario, omnique supellectili exutus est. 2. Ad Moratum urbem lacui cognomini aditam, ubi sex & viginti Burgundionum millia occubuisse perhibentur. 3. A. 1477. ad Nancejum Lotharingiae Metropolim, ubi Dux ipse in fuga ab Helvetiis cæsus, morte sua bello finem imposuit.

5. *Quando foederi A. 1378. Suisios inter, Urienses & Subjylvanos into Cantones reliqui se adjunxere?*

Anno 1332. Lucernates: An. 1331. Tigurini: A. 1352. Glorontes & Tugienses: A. 1353. Bernates: A. 1481. Friburgenses & Solodorani: A. 1501. Basileenses & Scaphusiani; A. 1513. Abbatiscellenses accessere. Cum iisdem in foedus quoque ac Societatem coiere subinde Grifones, Vallesii, Principatus Neocomensis, oppidum S. Galli, Mülhusum, Geneva, Bienna &c. Abbas porro ad S. Galli solis Catholicis Cantonibus foederatus est.

6. *Quae bella intestina in Helvetia exarserunt A. 1531. 1686, & 1712.?*

Primum excitavit quorundam Cantonum ab avita Religione defectio; Urde magna Catholicos inter & Heterodoxos exorta animorum dissensio. Ulricus Zwinglius, belli hujus fax, maximeque



lorumque omnium origo, in acie casus. Deo & hominibus meritas perfidiae poenas dedit. Altera belli flamma inter Helvenos exarsit A. 1686. commissum praelium prope Vilmergam magna A Catholicorum strage. Tertium A. 1712. minus feliciter gessere Catholici.

De Vallesia.

1. *Quamdiu Vallesia restitit Romanis?*

Incolae Regionis hujus, altissimis undique montibus vallatae tanta se fortitudine opposuere Julio Caesari, ut per vallem hanc praelongam penetrare in Galliam nunquam potuerit. Tandem imperante Octavio Augusto, Vallesia in Provinciam redacta, & municipatus jure a Romanis donata est.

2. *Quid imperante Maximiano Caesare ibidem actum?*

Hic ad sedandos Galliae tumultus per Vallesiam cum exercitu profectus, ad Deos placandos tolemne sacrificium indixit. Cui ne Sinteresse cogeretur Thebaeorum legio, Christianis acris iniuncta, Duce atque hortatore Mauritio a reliquis copiis discessit. Cumque eos incassum revocare laborasset Caesar, decimum quemque occidi primum, ac tandem ne uno quidem a Christi castris deficiente, universos contrucidari jussit ad fauces, quibus hodieque a S. Mauritio nomen est.

3. *Quos*

3. *Quos Vallesia Dominos habuit?*

Eosdem quos vicina Burgundia atque Helvetia, Romanos nempe, ac dein Burgundionum Reges usque ad Carolum M. à quo, uti Münsterus in Cosmographia memorat, Vallesia Episcopo Sedunensi permessa est. Inde regno Arelatensi, ac demum Romano Imperio est adjecta. Post tot fata nulli amplius extero parer, sed regitur hodie cum ab Episcopo, qui S. R. I. Princeps, Comes, & utriusque Vallesiae Praeses est; tum à supremo Provinciae Praefecto, tum à septem Communitatibus, quas *Difsenos* appellant.

4. *Quae Vallesiae Religio?*

Catholica, quam in hanc usque diem singulari fervore & constantia profiteri pergit. Provinciae hujus Episcopatus inter antiquissimos Galliae ac Germaniae numeratur.

§. 4.

**Batavorum Respublica.**

1. *Quid de universis Belgii Provinciis summam memorandum?*

Septemdecim Belgii Provinciae, post divisum Carolingorum Imperium, Austriacae Regno maximam partem sunt adjectae. Seculo XIV. & XV. pars earum Burgundis, dein per Caroli Audacis filiam Domui Austriacae, ac tandem per Carolum V. Hispanis obvenere universae. Regnante porro Philippo II. Caroli V. filio, initium datum Belgicis tumultibus. Ea occasione septem Provinciis à caeteris



teris decem avulsis, Batavorum Republica coaluit.

2. *Qua Belgicarum Turbarum origo?*

Potissima ac ferme unica erat funestissima illa ab avita Religione defectio; inde enim turbis innumeris factionibus Geusiorum, dissidiis, seditionibus, perduellionibus, cruentis & internecionis bellis non inclytem modò Belgium cum finitimis Provinciis, sed Ecclesia quoque universa irreparabili tot millium animarum strage affecta & lacerata est. Nobiles primùm Juvenes impia hæreticarum dogmata apud exteros hausta in Patriam invexere, laudata passim sentiendi faciendique quilibet libertas; quam cùm Sacræ Inquisitionis freno coercere statuisset, constata demum Arausicano Duce Nobilium primùm, dein & populi A. 1566. conspiratio, quam Margarita Parmensis, Belgii Governatrix, insigni de perduellibus relatâ victoriâ diremit tantisper, restinxitque: sed recruduit subinde malum nimia Ducis Albanensis severitate, qua in omnium odia offensionisque incurrit. Hac occasione Arausicanus utendum ratus, Belgas ad defectionem sollicitavit, è quibus Batavi anno 1568. & 1570. facta conjuratione, cum Hispanis navali prælio iterum iterumque congressi, ea damna intulere, quæ nec Joannis Austriaci, nec Alexandri Farnesii admirabilis prorsus, omnique laude superior virtus ac fortitudo sarcire potuerit.

3. *Quo*

3. *Quò tandem recidère Canjuratorum molitiones?*

Post gustatam victoriae dulcedinem, commerciis vacatum, mariæque prope univèrsa ad quæstum faciendum tentata. Cùmque hac ratione orbis totius opes in suas Provincias piscatur, ut plurimum vivere solitas, coacervari posse comperissent, tum demum A. 1581. conjurati excusso penitus Hispanorum jugo, nullius deinceps dominationi subesse, sed suo duntaxat jure & arbitrio vivere decreverunt. Ea de causa novum exortum est bellum, quo septem omnino Provinciae à reliquo Belgio fuerunt avulsæ, quæ exinde *Belgium* Fœderatorum appellari consuevêre.

4. *Quibus adminiculis Hollandia ad tantam potentiam juxta & opulentiam est grassata?*

Quætuosissimis potissimum ad Indos navigationibus, quibus opes ingentes quas Venetæ olim Respublica collegerat, indefessa sua industria comparavit.

5. *Quenam septemdecim Belgii Provincia?*

Hæ ex quatuor constant Ducatibus, Brabanticæ nempe, Geldriæ, Limburgensi & Luxemburgensi. Septem Comitatibus Hollandiæ, Zelandiæ, Flandriæ, Artesiæ, Hannoniæ, Numurci, Zutphanicæ. Quinque Dominiis, Ultrajectino, Transisalano, Prisiæ Occidentalis, Gröningæ & Mechliniæ. Hæ porro Provinciæ Domum Austriacam inter, Galliam, & Hollandiam sunt dispersitæ. Fœderatæ Provinciæ sunt 1. Hollandia. 2. Zelandia.



3. Geldria inferior cum Zutphaniæ comitatu. 4. Ultrajectum. 5. Provincia Transilalana. 6. Frisia Occidentalis. 7. Gröninga.

S. 4.

Respublica Luccensis, S. Marini, & Ragusana.

1. *Quid de Republica Luccensi breviter dicendum?*

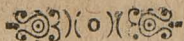
Sita hæc est in magno Hetruriæ Ducatu, diversisque primùm Dominis parebat, donec anno 1430. in libertatem se asseruit, assentiente, actaque omnia rata habente Carolo IV. Et quamquam Respublica hæc potentiâ & viribus hæud admodum præpolleat: suam tamen libertatem sartam rectamque conservat legibus bonis; probæque constituta Regiminis formâ.

2. *Quis Respublica S. Marini status?*

Peregrina hæc in territorio Pontificio sita Respublica ab anno 600. libertatem suam sub Pontificum Romanorum clientela constanter & inviolatè continuavit. Nomen habet à S. Marino, Dalmata, qui Seculo III. in Italia Divini Verbi sementem sparfit, eoque in loco, ubi urbs mox constructa est, vitam duxit solitariam.

3. *Quid demum de Republica Ragusana memorandum?*

Exigua hæc Respublica in Dalmatia sita est, cui Regiminis forma eadem propè, quæ Venetorum. Turcarum Imperatori, in cuius tutela est, annum vectigal pendit, Cæterum urbs frequens est



est & copiosa, ac celebre emporium. Singularem cultu prosequitur S. Blasium Episcopum, cujus festum diem quotannis quatrimum ipsam solemniter pompa celebrare consuevit.

*Observationes ad partem tertiam.*

1. *Quid de ortu ac progressu Rerumpublicarum singulari dignum observatione?*

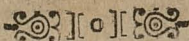
Pleraque originem suam debent armis, incrementum commerciis, felicitatem bonis legibus, splendorem artibus ac disciplinis. In hoc fortuna apice precipitio sunt proximæ, nisi sibi caveant à nimio luxu & opulentiorum Magnatum ambitione, uti omnium potentissimæ Reipublicæ Romanæ funestissimus casus abundè docuit.

2. *Quæ Regiminis forma Rebuspublicis Europæis ut plurimum Aristocratia, Democratica permixta, quali Veneta, Genuensis, potiores Helvetiæ Cantones & Hollandia uti consuevère. Utriusque, Tugiensibus, Suisiis, & Subsylvanis regimen Democraticum præplacet. Democratiæ portò est Imperium populi, Aristocratia verò Optimum.*

3. *Ecquod Reipublica Veneta & Genuensi caput? Utrique Dux, Doge dictus, præest: cui tamen factum non est Senatu inconsulto decretum aut legem condere.*

4. *Quis Religionis status in Helvetia? Lucerna, Friburgum, Solodorum, Suisiis, Uria*  
Sub-





Subsylvania, Tugium, in avita semper Religione  
perstitere immobiles: Tigurum verò, Berna, Basi-  
lea, & Scaphusia à Catholica fide defecerunt.  
Glaronenses & Abbatiscellani mixtæ sunt Reli-  
gionis.

## PARS IV.

### *De Regnis & Provinciis extra Europam.*

Hic strictim percurremus 1. Regna &  
Provinciâs Asiæ, nempe Turciam Asiati-  
cam, Persiam, Indiam, Tartariam ma-  
gnam, Chinam & Japoniam. 2. Regna  
Africa & America.

## CAPUT II.

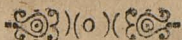
### *De Provinciis Asiaticis.*

#### §. 1.

### *De Turcia Asiatica.*

#### *1. Quæ Turcicæ potentia exordia?*

Mahometes Pseudopropheta ex Arabia oriun-  
dus sub annum 630. suos ibidem errores disse-  
minare coepit, hujus sequaces fuere Saraceni ab  
Arabico verbo *Saraz*, quod idem est, ac prædari  
aut furari, sic appellati. Mahometani porò hi  
prædones Regiones plurimas in suam potestatem  
redegere. Mahometis sectam postmodum Turci  
quòque



quoque amplexi sunt, qui in Asia longè latèque grassari cœpère.

2. *Quinam post Mahometis interitum Calife  
rehabantur?*

Erant Mahometis Successores, qui partim Babylonè, partim in Ægypto dominabantur. Horum octo & quinquaginta numerantur, continua serie sibi succedentes, donec A. 1300. Imperium Turcicum ab Ottomanno I. fundari cœptum.

3. *Quantos pedetentim progressus fecit Turcarum  
potentia?*

Sub annum 1030. Turcæ Persiæ regno sunt potiti. Inde Provinciis compluribus ab Orientis Imperio avulsis, Hierosolymam A. 1075. expugnârunt, ubi Christianos tot oneravère malis, ut Europæi Principes Turcis bellum inferre, & Hierosolymam cum Palastina recuperare decreverint. Atque hæc quidem urbs anno 1099. occupata est; verùm An. 1187. denuð amissa. Nec feliciores fuère in Palastina progressus ob Christianorum maximè Principum discordias. Quo tempore Godefridus Bullionius primus Hierosolymis regnabat, quinque Asiæ Principatus sat amplos Turci obtinère. 1. In Bythinia. 2. In Cilicia. 3. Edessæ in Mesopotamia. 4. Antiochiæ. 5. Damasci, Mahometanis interim Califs in Babylonia juxtà & Ægypto ad Imperii clavum sedentibus. Tandem ex Imperii Constantinopolitani & Trapezuntini ruinis surrexit Turcarum Monarchia, regnis



regnis amplius septingentis sub unius tyranni Imperium subjunctis.

4. *Quam A. 1270. occasio oblata est, Turcarum potentiam vel enervandi, vel penitus opprimendi?*

Agabas Tartarorum Princeps [ Chamum appellant ) Christiana Religione suscepta, Turcis Palaestinam eripere statuerat, invitato in belli societatem summo Pontifice, aliisque Principibus Christianis. Hos inter S Ludovicus Gallia Rex omnium primus in Christiani nominis hostes movit, qui tamen cum magna exercitus parte pestilentia (arcana hae Dei sunt judicia) sublatus est. Cumque caeteri Europae Principes Christiani, ac geminae inprimis, eaque praepotentes Republicae Veneta & Genuensis eo ipso tempore inter se disiderent, bellisque intestinis implicarentur, occasio illa opportunissima Turcas junctam Tartarorum opera debellandi prorsus evanuit.

§. 2.

Perstae Regnum.

1. *Quae Perstae facta post collapsam Monarchiam?*

Dario Codomanno è vivis sublato, Alexander M. perexiguo tempore Imperii Perstici gubernacula tenuit. Successores porro usque ad annum reparatae salutis 219. de dominatu ideatidem inter se concertarunt, us adeo à tempore

illo de subsequentiū Persiæ Regum serie nihil certi ac definiti habeamus. Anno 229. regnare cœpit Artaxerxes, cui successere ad annum usque 630. Reges duodetriginta. Ex horum numero Sapor erat & Hsdegerdes Christianorum uterque vexator, exagitatorque crudellissimus.

2. *Quinam ab An. 630. ad 1514. in Persiâ regnârunt?*

Oppido diversi, quos inter & Turci ex Tartariâ profecti & post hos aliquamdiu Mogolici Imperii Monarchæ. Anno 1514. novâ Persiæ Regum, *Sophy* vel *Schach* dictorum, series imperare cœpit. Tandem pulso demortui Schach Solimanni filio, perduellis ille Miriweyfs, hocque defuncto, Soldanus Eschref Persiæ sceptrum sibi adhuc vindicavit; tamen non pauci Sophy illius partes etiamnum sequantur.

3. *Quis Persarum Genius?*

Jurati sunt Turcârûm hostes; ac licet impij Machometis erroribus & p̄i adhæreant; multis tamen capitibus, uti & linguâ ipsâ inter se discrepant. Regio illorum fertilissima; præter arborum fructus præciosissimos, abundat præcipue serico & gossipio, quorum copiam ingentem quotannis aliò exportare ac divendere solent.



§ 3.

De India.

1. *Quid de prisca Indiarum monumentis  
memoriae proditum est?*

Nugis pleraque & fabulis sunt referta: quippe majores nostri vel usque eò non penetrarunt; vel si qui fortè illuc excurrerunt, soli felicitate ubertatèque illecti, de reditu haud amplius cogitarunt; sed stabilem ibidem fixere sedem. Rex quidem Alexander M. cum suo illuc exercitu appulit, Regemque Porum, fortitudinis laude celebratissimum, devicit; sed importunis militum querelis compulsus est reditum maturare.

2. *Quid de rebus India recentioribus  
compertum habemus?*

Vasus Gamma Lusitanus sub annum 1498. in Indiam solvens, regiones illas, rerum omnium affluentia refertissimas, detexit, ubi confestim Lusitani mercaturam facere, nec uno in loco sedem figere perrexerunt, qui & Goam, Indiae caput hodièque possident. His tamen emporia plura & celeberrima eripuerunt Batavi, augendis opibus unice intenti, quem in finem ad eam præcipue maritimam arces munitissimas excitaverunt.

3. *Quanam in India rerum potiuntur?*

Dividitur hæc in tres partes præcipuas,  
Iz quarum

quarum prima continentem seu Indiam maritimam, ubi amplissimum magni Mogolis Imperium, secunda & tertia duas peninsulas prægrandes, unam cis, alteram trans Gangem complectitur. Utrinque Reges ac Principes diversi dominantur, Machometanis aut ethnicis erroribus impliciti. Magnus nihilominus Neophytorum est numerus, quos Europæi Sacerdotes, illuc missi, veræ Religionis dogmatis imbuendos curarunt, e quibus solus S. Franciscus Xaverius ultra decies centena millia sacri baptismatis fonte manu sua abluit. At enim hæc Ecclesiæ Royalibus, tanta animarum esse exuberantibus, magnam postea vastitatem intulere Batavi & Angli, magis de lucello temporario, quam de tot millium animarum pretiosissimo Christi sanguine emptarum, salute solliciti.

4. *Quid de magno Mogole memorandum?*

Monarcha hic Indiæ totius potentissimus, obque opes & copias ingentes orbis propè universi ditissimus esse perhibetur. Regna duodequadraginta in sua tenet ditione. Gemmarum pretiosissimarum copia illi tanta, ut ob harum & numerum & pretium vel solus ejus thronus 166. millionibus, thesaurus verò unius versus 1500. millionibus aestimetur.

5. *Quantum*



*3. Quanam è Regione Mogolenses in Indias  
transmigrarunt?*

Anno 1401. è vicina Tartaria illuc appulere  
magni Tamerlanis ductu. Hic Bajazetem, in  
acie captum, auræque inclulum cavæ tam-  
diu secum in triumpho circumduxit, donecis  
impactum cratibus caput præ indignatione  
sibi elisit. X

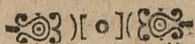
*4.*

**De Tartaria.**

Tartaria bifariam dividitur 1. in Europæam  
sive minorem. 2. In majorem, sive Asiaticam.

*1. Quid de Tartaria minore compertum habemus?*

Sita hæc est intra Europæ limites, Chersones-  
sus Taurica à Romanis appellata. Incolæ sub  
Turcico ut plurimum Imperatore merent stî-  
pendia, crebriusque excursionibus Polonos &  
Ruffos infestant. Sunt bellicosi; equis utun-  
tur parvis ac macilentis, quorum majorem  
longe curam gerunt, quam sui ipsorum. Unde  
proverbi locum apud illos obtinuit: Tartaro  
potius capitis sui, quàm equi jacturam esse fa-  
ciendam. Equis vehuntur ea celeritate, ut nec  
fugientes quis assequi possit, nec hærentes in  
tergis victores, nisi agrè admodum, effugere.  
Equitando maxima quæque flumina trajiciunt.  
Supellectilem universam quique secum de-  
ferre consuevit: in sacco cibaria in utre potum



devehunt: ex eadem patina lignea & equus pabulum, & eques cibum sumit. Ephippio, substernunt stragulam, cui noctu incubant. Ephippium ipsum cervicalis; pallium verò tentorii loco est, sub quo somnum capiunt. Carne & caseo potissimum victitant Tartari; nam panem, herbas & olera bestiarum victum esse dicitant. Sæpe carnem crudam subduunt Ephippio, donec calore illo maceretur nonnihil, gulæ mox servitura. Siquis nobilium Tartarorum epulum solemnius hospitibus apparat, pullus equinus in maximis deliciis habetur. Sitim nonnisi vaccino aut equino lacte levant, quàm per integrum etiam diem antè toleraturi sunt, quàm aquam degustent. Tartaria hæc desertis undique locis cingitur; cum nemo non esse velit quàm remotissimus ab his harpyis. Sunt Tartari facie deformi, oculis reductis, submissis naribus &c.

2. *Quæ majoris Tartariæ facies?*

Regio hæc vastissima partem potiore nobis incognita est. Ex ea Tartariæ parte, quam Cathayam vocant, vicinòque è Regno Nincæ anno 1630. Tartari, facta in Sinam irruptione, ibidem confedère. Hac ipsa è Regione olim Turcas aliò commigrasse supra meminimus. Magnus Tartarorum Chamus in summa apud suos veneratione est, diciturque filius, anima  
&c.



& umbra Dei. Quando vitâ defungitur, ad  
decem hominum millia trucidantur, futuri in  
altera vita, uti Tartari sibi persuadent, magni  
Chami Satellites ac Pratoriani.

S. 4.

Regnum Sinense.

1. *Quid prisca Sinenſium monumenta de  
regno hoc memorant?*

In confesso est, in nullo orbis regno succe-  
dentium sibi Regum seriem tam accuratè fuisse  
descriptam atque in Sina; nam uti gentis Sinicæ  
facti memorant, Foh Yus & post hunc Yaus du-  
centis à diluvio annis, vivo etiamoum Ndémo,  
Monarchiam Sinicam fundarunt, Juniusque Nu-  
minis cultum propagarunt. Quem in finem  
pecora quædam alebant, cœli terræque Domi-  
no immolanda. Duos hosce Monarchas exin-  
de se utus est Chuen-Hi, qui ad divinum cul-  
tum conservandum viros doctissimos (Manda-  
rinos vocant) constituit. Eadem cura fuit,  
Imperatorum proximè succedentium, quoad  
prævalente idolorum cultu noticia veri Numi-  
nis obscurata fuit. Geminae portò periodi hic  
præcipua notatione dignæ sunt. Prima Anno  
1280. quo Tartari Occidentales in Sinam pene-  
trarunt, annosque nonaginta ibidem summa  
cum potestate præerant. Altera anno 1642.  
quando Tartari Orientales universo potiti re-  
gno

gno, stabilem inibi sede non fixerunt; ita tamen ut de pristina regiminis forma nihil admodum immutarent. Hodiernus Sinenſium Monarcha Yum Chiu inter Imperatores Sinicos est ducentefimus quadrageſimus tertius, inter Tartaros vero Orientales tertius.

2. *Quis Regni hujus Status?*

Vastiffimum Sinarum Imperium in quindecim Provincias five praefecturas majores dividitur. Urbes tormentis muralibus, militibus, munimentis instructiffimae amplius mille numerantur. Reliquarum urbium, quarum praetereaque duas, tres quatuorve leucas circuitu complectuntur, uti & arcium, oppidorum pagorumque tantus est numerus, ut Sina univerſa una quodammodo urbs videri poſſit. Imperator Xihoam ad cohibendas Tartarorum irruptiones annis ante Christum natum amplius ducentis murum illum ingentem per leucas ferè quingentas excitandum curavit, additis Turribus, fossis, aliisque operibus, ubi metus ab hoste major.

3. *Quae Regni administrandi ratio?*

Longè optima; summa enim Imperatoris & Magistratum reverentia & auctoritas; summa populi concordia, leges sapientiffimae, Nulla in Sina nobilitas haereditaria; sed tantò quisque nobilior est, quantò doctior. Ad minus quodcumque demum nec sanguinis praerogativa, nec



largitionibus. nec gratiâ. nec patrociniis, sed virtute dumtaxat & doctrinâ gradus stentur. Juventus, quæ otio fermè macerescit, continua occupatione avocatur è vitiis, vixque habet respirandi spatium, nedum cupiditatibus indulgendi.

4. *Quis Religionem Orthodoxam in Sinas invexit?*

Societas JESU annis amplius quadraginta nihil inausum intentatumque reliquit, ut gentem aliâs cultissimam veri Numinis notitiâ imbueret. Igitur magno Indiarum Apostolo Xaverio in tanti operis molitione ac velut prociectu ad coelestia præmia evocato, mirum est, quot quantisque laboribus, industriis, vitæ periculis gravissimis, innumerisque difficultatum propè insuperabilium obstaculis perruptis. in Regnum hoc vastissimum, à ducentis facillè hominum. millionibus frequentatum, viam tandem & aditum sibi aperuerit. Neque verò tanti totque annorum labores in irritum cecidère; quippe ultra duodecies quâ auctorum quâ parvulorum millia æternæ salutis fonte quotannis initiatos fuisse constat. Favabant piis hisce conatibus cum antecessores, tum præcipuè Imperator Cham-Hi, anno 1722. morte sublati, quo regnante amplius ducenta Christianorû millia in Sinis numerabatur. At Imperator hodiernus

ernus legem Christianam pariter & illius Magistros averſari & iſectari non ceſſat.

5. *Quæ Sinenſium indoles ?*

Sunt arrogantes, & ab exterorum converſatione ac commercio alieni. Ceremoniarum nec modus nec ſiſis eſt, quando vel ad Mandarinorum quempiam inviſendum. Mathematicas diſciplinæ præ reliquis æſtimant; neque aliarum artium ignari ſunt & inexperti, utpote ad quas excolendas nec ingenium iis, nec induſtria deest. Interiora ædium, quæ ultra unam contignationem non aſſurgunt, peculiari liquore obducta nitent. Fœminis vel pedem domo efferre probro ducitur. Lingua Sinica commune nil habet cum aliis, orbe reliquo uſitatis; captivæque tam ſeſt difficilis, ut vix doctorem unum reperiās, qui dimidiam characterum Sinenſium, quorum ampliùs Octoginta millia recenſentur calleant. Unde miraculi inſtar habetur, quodd Evangelii apud Sinas præcones tam exiguo tempore loqui pariter & ſcribere condiſcant.

§. 6.

Japonia.

1. *Quid de Japonum rebus geſtis exploratum habemus ?*

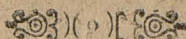
Ad annum uſque 1549. nil aliud nobis innotuit, quam Japones antiquiſſimis temporibus è regno



è regno Sinensi in Insulas hæcæ commigrasse; hinc illis hodieque non pauca cum Sinensibus communia. Anno porro, quem dixi, 1549. Lusitani illuc appulere, cumque his magnus Indiarum Apostolus Franciscus Xaverius, qui omnium primus Christi fidem in fructu longè uberrimo ibidem promulgavit. Imperium Japonense sexaginta sex regna minora complectitur. Japonum Monarchæ potentes æquè sunt ac feroces, magnasque opes colligunt ex auri & argenti fodinis.

2. *Quo ibidem successu Religio Christiana propagata est?*

Ab anno potissimum 1613 usque ad 1629. Christianorum numerus tantopere est auctus, ut horum amplius quadringenta millia censerentur. Verum hæc ipsa Neophytorum incrementa bilem dudum commoverant Daifusamæ, Japonum Imperatori, cui novos stimulos addidit Batavorum navarchus. Docebat hic Imperatorem, Patres Societatis non alium in finem advectos fuisse in Japoniam, quàm ut simulatione pietatis regnum turbent, avocent populos à Principum obsequio, & ad subeundum Hispanæ dominationis jugum perducant. Hanc ob causam à plerisque Germaniæ Principibus, ab Ordinibus Fœderatis Batavorum, & ab Anglis tanquam publicæ rei turbatores expulsos



expulſos fuiſſe. Religionem porro quàm docerent, non eſſe veram illam & ſinceram Chriſti legem, ſed variis ſuperſtitionibus & commentis adulteratam. His attonitus Imperator in Chriſtianos tanta mox immanitate debachari coepit, ut nec Nerones & Diocletiani atrocius in eodem animadverſerint. Interea Batavi omne cum Japonibus commercium, eoque impietatis ſunt progreſſi, ut, cum aditus in Japoniam Europæis aliter haud ampliùs pateret, per calcatam ſacrilegis pedibus Crucis Chriſti effigiem illuc pergere non dubitarent.

3. *Quæ Japonum indoles?*

Bene multis, iſſque peculiaribus utuntur ritibus, ab Europæorum uſu & conſuetudine alienis. Caput nunquam obtegunt, barbam promittunt. Radunt comam plebei dimidiam, nobiles totam, reſecto in occipite cirro, quem oblongæ tæniæ inſtar in humeros rejiciunt. Veſtis illorum manicata, deſcendit ad genua uſque, quam nobiles auro, argento, gemiſque præcioſiſſimis diſtinguunt. Japones ſalutaturi quompiam, vel honorem delaturi, calceum vel crepidam exuunt. Hoſpitem ad ſe forte inviſentem ſedentes excipiunt. Color nigricans lætitiæ; candidus contra tritiſtiæ illis ſignum eſt. Dentès carbone nigriores arte reddant. Medicamentis utuntur crudis, acris

bus



bus, multoque sale conditis. Sanguinem nunquam mittunt. Muscus nostrer concentus illis, perinde atque illorum nobis desipit. Acinaces geminos è latere suspendunt. Caterum Japones Christiani, præcipue verò Martyes, tot tantaque virtutum planè heroicarum edidère specimina, quanta vix universa recenset Historia Ecclesiastica.

## CAPUT II.

### *De Regnis Africanis & Americanis:*

§. 1.

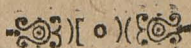
#### *De Africa.*

1. *In quas præcipue partes Africa dividitur?*

In tres primarias. Prima complectitur Regiones Africanorum subalbicantium, nempe Barbariam, Ægyptum, Biledulgerid & Zaram. Altera nigricantium, nempe Nigritiam, Nubiam & Guineam. Tertia Abissinam superiorem & inferiorem, sive Æthiopiã. Nos Africã dividemus generatim in Borealem & Australem.

2 *Quid de Africa Boreali summam dicendum?*

Complectitur hæc Barbariam, Ægyptum, Biledulgerid, Zaaram, Nigritiam & Guineam. Ægypto olim peculiare præerant Reges: Barbaria hodierna, quondam Africa minor dicta, Carthaginensibus primùm, dein Romanis subjecta erat. Seculo V. Africã ab Imperio



perio Romano avellebant Vandali; qui tamen à Belisario Caesaris Justiniani Archistratego coacti iterum sunt solum vertere, postquam Reges seni ibidem centum & amplius annis regnaverant. Seculo VII. Saraceni in Africa minore & Ægypto consedere. Hodie Barbaria ad Maris Mediterranei oram præcurrens, tres complectitur Respublicas, Tripolitanam, Tunetanam, & Algerianam, omnes Turcis vestigales. Regnum Marochii & Fezzæ ad Oceanum protenditur. Has Africæ Regiones altero X statim à Christo nascente Seculo veræ fidei lumen ita collustravit, ut brevi temporis spatio incolæ omnes Christo nomen darent. In sola Ecclesia Africana antè Vandalorum irruptionem Episcopi amplius sexcenti numerabantur. At enim tam copiosa Fidei lux per Vandalos Arianos primùm, dein per Saracenos Machometanos penitus extincta est. Tertullianus Doctorum Ecclesiæ antiquissimus, Sancti X item Augustinus, Cyprianus, Fulgentius, pluresque alii ex Africa oriundi, Sacris ibidem præerant, dum ager ille Africanus pulcherrimè efflorescebat.

3. *Quid de Africa Australi memorandum?*

In Abassia sive superiore Æthiopiæ parte magnus Neguz, quem alii Presbyterum Joannem nulla verè specie appellant, non paucæ tegni



Regni sui antiquitate Abissini magnificentius quam verius meminisse solent. Regina Saba, quæ Salomonis sapientiam exploratura Hierosolymam contenderat, illic regnasse postque suum ex urbe Solymæa reditum leges ac ceremonias Judaicas introduxisse perhibetur. Novæ porro legis tempore Abissini à Regina Candacis Eunucho, quem S. Philippus Apostolus sacro fonte abluit, Christianæ Religionis dogmatis imbuti fuere. Inde invalescente Eutychetis & Dioscori hæresi, penè omnia pessumivere.

4. *Quinam cæteri Reges Africani?*

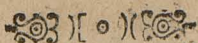
Regionem Biledulgerid Rex Taspiletanus, Nigritianam Tombutanus, Nubiam Dancalanus, extremam Africæ partem Rex Congi Imperator Monomotapæ sub sua tenet ditione. Sed & Hispaniæ, Lusitaniæ, & Angliæ Reges, cum Batavorum Republica ex hac orbis parte sibi suam quisque particulam decerpserunt.

S. 2.

America.

1. *An prisca etiam temporibus ex hac orbis parte quidquam innotuit?*

Verisimile videtur, Phœnices & Carthaginenses quandam illius habuisse notitiam; tametsi eorum haud multi admodum illuc pervenerint, cum ob exiguam rei nauticæ peritiam, tum ob iter



iter longissimum, multis periculis impeditum. Plato sapientissimus suis in commentariis de hac orbis parte mentionem ingerit sub nomine magnæ Insulæ Atlantis, quam amplioribus limitibus circumscribit, atque Asiam & Africam seorsum sumptam; addit dein, hanc Insulam iterum evanuisse.

2. *Quid America rebus compertum habemus?*

Ante Hispanorum & Lusitanorum in Americam adventum perparum constare de illa potuit Anno 1492. Christophorus Columbus, Genuensis, Insulas Americanas; post hunc verò anno 1497. Americus Vesputius, Florentinus, Americam ipsam, ab inventore sic appellatam detexit. Nec multò post Hispani duo præcipuè Regna Mexicanum & Peruanum in suam rede gere potestatem. Numerant hi in America Archiepiscopatus sex cum quatuor & triginta Episcopatibus. Regnum Peruanum ob auri argentique vim ingentem, quotannis in Hispanias deportari solitam, præ reliquis celebratur. Prisci Reges Peruani auro tantopere abundabant, ut non modò vasa omnia è præstantissimo hoc metallo conficienda; sed vel ipsa delubrorum quorundam tecta aureis laminis obtegenda curaverint.

3. *Quinam*

3. Qu  
His  
& Per  
Basilia  
Angli  
Guaja  
Amer  
ris &  
aliquo  
Ob  
Qu  
pote  
Occid  
orbis p  
India  
propri  
Ppi  
ferior  
primo  
nicum



3. *Quinam Europæ Principes potissimas Americæ  
Regiones obtinent?*

Hispani, ut dictum est, Regnum Mexicanum & Peruanum præter alias Provinciâs; Lusitani Basiliam, Galli Canadam, sive novam Franciam; Angli Virginiam; Batavi Oram maritimam, in Guajanensi tractu possident. Sunt insuper in America plures alii populi, sui etiam nunc juris & mancipii, moribus ritibusque efferati, cum aliquot Regulis.

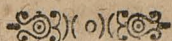
*Observationes ad quartam partem.*

I. *Quænam dicuntur Indiæ Orientales,  
quænam Occidentales?*

Quæ in Asia sitæ sunt, Indiæ Orientales, utpote ortum spectantes Quæverò in America, Indiæ Occidentales vulgò appellari solent, quod hæc orbis pars solem respicit occidentem. Reapse Indiæ appellatio nonnisi solius Indiæ Asiaticæ propria est.

*Quis erat Confucius?*

Philosophus Sinensis, Romano neutiquam inferior. Hic anno quingentesimo quinquagesimo primo ante Christi ortum natus, Imperium Sincum, ipsosque aded Imperatores & rexit con-



filiis, dum viveret, & post obitum sapientissimis, quos reliquit libris, effatisque hodieque gubernat. Hunc falsa coluisse numina, nemo etiam eorum, qui cultum illis adhibent in Sina, dicere unquam est ausus. Ab Atheorum verò dementia quam longè non ipse tantùm, sed prima Sinarum ætas omnis abfuerit, antiquissima Sænsium Codicum, & certissima monumenta declarant. Hunc Sinae ut virum eximie sapientem venerari, summoque honore in hunc usque diem prosequi pergunt.

3. *Quo pacto florentissimas olim præbeque Catholicas Aſiæ & Africae Regiones secta Mahomedana, aliaque hujusmodi pestes infecere.*

Procul dubio mali hujus causa præcipua erat peccatorum mensura completa, totque divinorum donorum, quibus incolæ in suam perniciem malè usi sunt, neglectus.

4. *Quomodo DEUS hæc tanta Ecclesiæ suæ detrimenta resarciebat?*

Eo ipso ferè tempore, quo in Africa & Asia à Saracenis & Turcis Christianæ Fidei lumen extinctum, in Europæ Regnis Provinciisque aliis atque aliis accessum est. Cùm verò ante annos ducentos Lutherus, & Calvinus plurimos à Christi

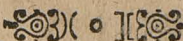


si ovili seduxissent, Deus ex India & America gentibus ad idem ovile longè plures per viros Apostolicos adducendos curavit.

5. *Equis igitur rei Christiana status apud Indos & Americanos?*

Præterquam quòd ab annis amplius ducentis Regna integra, Provinciæque amplissima, in America præsertim, Religionem Catholicam sicut amplexata, gentes illæ in hanc usque diem Christi ovile gregatim subeunt, ex quibus quàm plurimi sunt, qui singulari Religionis studio & fervore Christianis Europæis supinam ignaviam, torporem, rerumque divinarum incuriam exprobrent,

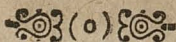



  
**Tabula Chronologica**  
**Europæ Regum Successionem**  
**exhibens.**

**Reges Germaniæ, five Imperatores vide**  
**ad Calcem Opusculi tertii.**

Cœptū Regnū	Reges Lusitaniæ.	Anni Regni	Synchronismus eve- tuum memorabilem
1090	Henricus <i>Bur-</i> <i>gundus Fran-</i> <i>corum è Regio</i> <i>sanguine Co-</i> <i>mes Lusitaniæ.</i>		
1139	1. Alphonsus,	46	Mauri è Lusitania puls.
1185	2. Sanctius I.	27	
1212	3. Alphonsus II	31	
1223	4. Sanctius II.	25	
1248	5. Alphonsus III.	31	
1279	6. Dyonisius.	46	Conjux S. Elifabetha.
1325	7. Alphonsus IV.	32	
1357	8. Petrus.	10	
1407	9. Ferdinandus	16	
1484	10. Joannes I.	50	
1434	11. Eduardus.	4	
1438	12. Alphonsus V.	43	
1481	13. Joannes II.	14	Vasens Gama ad Indos navi-





1495	14. Emanuel.	26	navigat 1490.
1521	15. Joannes III.	36	S. Franciscus: Xaver. ad Indos 1540. mittitur.
1557	16. Sebastianus.	21	Occiditur in Africa 1578.
1578	17. Henricus.	2	Erat Cardinalis. & Patruus Sebastiani.
1580	18. Philippus I.	18	Simul Rex Hispaniæ dictus II.
1598	19. Philippus II.	23	Rex Hispaniæ III.
1621	20. Philippus III.	19	Rex Hispaniæ IV.
1640	21. Joannes IV.	16	Pulsi Hispani.
1656	22. Alphonsus VI.	11	Deposito succedit.
1697	23. Petrus II.	39	Erater.
1707	24. Joannes V.		

### Reges Hispaniæ.

Concepti Regnū.	Reges Gothi Ariani.	Anni Regni	Eventus memorabiles.
414	1. Ataulphus.	1	Ab An. 408 imperant
415	2. Sigericus.	M6	in Gallicia Reges Sve-
416	3. Wallia.	13	vi usque ad An. 584-
429	4. Theodoricus I.	23	quo ejecti à Leovigildo.
451	5. Thorismundus.	2	
453	6. Theodoricus II.	13	
466	7. Evaricus.	18	Pelluntur ex Hispania Romanorum
484	8. Alaricus.	23	reliquiæ.
507	9. Gesalicus.	4	

511	10.	Theodoricus III	15
526	11.	Amalaricus,	5
521	12.	Theuda.	17
548	13.	Thaudegifillus	1
549	14.	Agila	5
554	15.	Athanagildus.	13
567	16.	Luiba I.	1
568	17.	Leovigildus.	18

Filium S Hermene-  
gildum ob fidem oc-  
cidi iubet.

*Gothi Reges  
Catholici.*

585	18.	Recaredus I.	15
601	19.	Luiba II	2
603	20.	Vigtericus.	7
610	21	Gonderamus.	2
612	22	Sesibutus.	9
611	23.	Recaredus II.	3.M
621	24.	Suimela,	10
63	25.	Sisenandus.	5
636	26.	Suinthilla II.	4
640	27.	Tulca.	2
642	28.	Chudesuinta.	7
649	29.	Recisvandus.	23
672	30	Warnba.	8
680	31.	Ervigius.	7
687	32.	Egica.	15
701	33.	Witiza.	9

Rex Religiosissimus.



710 34. Rodericus.

3 Mauri occupant Hispaniam 713.

*Reges Asturiæ & Legionis.*

717 1. Pelagius. 18

736 2 Favila. 2

738 3 Alphonfus I. 19

757 4. Froila. 11

768 5. Aurelius. 6

774 6. Silo. 9

783 7. Mauregattus. 6

Tyrannus is fuit. Pariter Tyrannus.

789 8 Veremundus I. 2

791 9. Alphonfus II. 33

824 10. Ramirus I. 26

850 11. Ordonius I. 12

862 12. Alphonfus III. 48

Incipiunt Reges Navarra 872.

910 13. Garcias, 3

913 14. Ordonius II. 9

923 15 Froila II. 1

924 16. Alphonf. IV. 6

Incipiunt Comites Castilia 930.

931 17. Ramirus II. 19

950 18. Ordonius III. 5

955 19. Ordonius IV. 1

956 20 Sanctius I 12

967 21. Ramirus III. I 15

982 22. Veremundus I 17

999 23. Alphonfus V. I 28

1027	24. Veremundy III	10	Occiditur à Ferdinando Comite Castiliae, qui succedit.
	<i>Reges Castiliae.</i>		
1036	1. Ferdinandus I.	30	Incipit Regnum Aragoniae 1035.
1065	2. Sanctius II.	7	
1072	3. Alphonfus VI.	37	Mauris Toletanam urbem eripit.
1109	4. Alphonfus VII.	13	Adfuit praelis omnino 50.
1122	5. Alphonfus VIII.	35	
1157	9. Sanctius III.	1	Ferdinandus II. Rex Legionis solius, Alphonfi VIII. filius regnat simul cum Sanctio.
1158	7. Alphonfus IX.	55	
1214	8. Henricus I.	3	
1217	9. Alphonfus X.	9	
1226	10. S. Ferdin. III.	25	Sanctorum Catalogo adscriptus, contra Mauros sapius Victor dictus Astrologus, & sapiens, electus Imperator.
1252	11. Alphonfus X.	32	
1284	12. Sanctius IV.	11	
1295	13. Ferdinand. IV.	17	
1312	14. Alphonfus XII.	38	
1350	15. Petrus.	17	Dictus crudelis.
1369	16. Henricus II.	10	
1379	17. Joannes I.	11	
1390	18. Henricus III.	16	Dictus Valetudiarius.
1406	19. Joannes II.	48	

1454  
1474

1504  
1516  
1558

1598

1621  
2665

1700  
11723  
714

Capit  
Regin



1454 | 20. Henricus IV. | 20

1474 | 21. Ferdinandus V. | 31

Dictus Catholicus ob  
Mauros plenè fugatos  
1492. Ex Arragoniæ  
Rege, Hispan: Mo-  
narcha.

S. Inquisitio inducta.  
America invēta 1492.

*E Domo Austria-  
ca Hispania  
Reges.*

1504 | 22. Philippus I. | 12

1516 | 23. Carolus I. | 42

1558 | 24. Philippus II. | 40

Inter Cæsares V.

Batavi ab Hispanis  
divulsi; Lusit ad-  
juncti.

1598 | 25. Philippus III. | 22

Judæi 900000. ex Hi-  
spania pulsi

1621 | 26. Philippus IV. | 44

Lusitani iterum se-  
parati 1640.

2665 | 27. Carolus II. | 35

*Ex Domo Bor-  
bonica.*

1700 | 28. Philippus V.

11723 | 29. Ludovicus I.

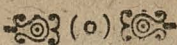
714 | 30. Denuo Phil. V.

**Franciæ Reges.**

**Captū** | *E prima stirpe* | **Anni** | *Synchronismus evē-*  
**Regim** | *Merovingorum* | **Regni** | *tuum memorabiliū.*

		[†]			
420	1.	Pharamundus.	8	Burgundiæ Regnum	738
429	2.	Clodio.	20	An. 408. captum.	
448	3.	Meroveus.	10	Francia Regno jun- ctum A. 534.	742
458	4.	Childericus I.	24		
482	5.	Clodoveus I.	29	Cæsis prodigiôsè Ger- manis A. 496. ample- ctitur Christi fidem.	752
511	6.	Childebertus I.	49		
560	7.	Clotarius I.	2	An. 511. Initium Re- gai Austrasiæ.	68
562	8.	Cherebertus.	9		
571	9.	Chilpericus I.	22		
584	10.	Clotarius II.	45		814
629	11.	Dagobertus I.	15		840
644	12.	Clodoveus II.	17	A Clodoveo II. Re- ges undecim otio & voluptatibus toti se- dedunt.	877
660	13.	Clotarius III.	4		879
					885
					888
664	14.	Theodoricus I.	0	In Monasterium de- trusus.	898
664	15.	Childericus II.	3		
667		Theodoric. iterum	23		
690	16.	Clodoveus III.	7		923
694	17.	Childebert. II.	17		946
711	18.	Dagobert. II.	5		954
716	19.	Clotarius IV.	0		986
716	20.	Chilpericus II.	5		
720	21.	Theodoric. II.	15		987
					996

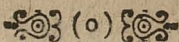




735	<i>Anarchia.</i>	7	A. 742. nat9 Ingelhemii Carol9 M.
742	22. Childeric. III.	10	Artonfus in Monachum: eligitur Pipinus Caroli M. Pater.
<i>Reges Carolingi</i>			
752	23. Pipinus.	17	A. 756 additit Papæ contra Aistulphum Longobard. Regem.
68	24. Carolus M.	47	Imperator coronatus A. 800.
814	25. Ludovic. Pius.	26	
840	26. Carol. Calv.	38	
877	27. Ludov. Balb.	2	
879	28. Lud. & Carolo	5	
885	29. Carol. Craff.	3	
888	30. Odo.	10	Regni Burgundici secundi initium 888.
898	31. Carol. simpl.	25	Initium Regni Arelatensis.
923	32. Rudolphus.	33	
926	33. Lud. Transmar.	18	Finis Regni Arelatēsis.
954	34. Lotharius.	32	
986	35. Lud. V. Iners.	1	Distracta Galliarum Provincia.
<i>Reges Capetingi</i>			
987	36. Hugo Capetus		
996	37. Robertus.	36	Secundi Regni Burgund. finis 1033.

1033	38. Henricus.	28	Normanni Saracenos
1060	39. Philippus.	48	pellunt è Sicilia An 1033.
1108	40. Ludov. VI.	29	Crassus.
1137	41. Ludov. VII.	44	
1180	42. Philip. II.	43	Conjunctæ iterum
1223	43. Ludovic. VIII.	3	Provincia.
1226	44. S. Ludovic. IX.	44	
1270	45. Philipp. III.	15	
1285	46. Philipp. IV.	30	Pulcher. Deletus
1315	47. Ludovic. X.	1	Templariorum. Ordo A. 1207.
1316	48. Philip V.	5	Longus.
1322	49. Carolus IV.	6	Pulcher.
<i>Ex Domo Vallesia.</i>			
1328	50. Philip. VI.	23	Initium lineæ latera- lis Vallesiorum.
1350	51. Joannes I.	13	Bella cum Anglis.
1264	52. Carolus V.	17	Sapiens.
1380	53. Carolus VI.	42	
1422	54. Carolus VII.	39	A. 1429. Gallia libe- ratrix Joanna de Arc, puella Aurel.
1461	55. Ludovic. XI.	21	
1483	56. Carolus VIII.	14	
1498	57. Ludovic. XII.	17	
1515	58. Franciscus I.	32	Bella gerit cum Ca- rolo V.





ccnos	1547	59	Henricus II.	12	
a Ann	1556	60.	Franciscus II.	1.	
	1560	61.	Carolus IX.	13	Clades Hugonottorū.
	1574	62.	Henricus III.	15	Cultrô occisus.

*Ex Domo Borbonica.*

rum	1589	63.	Henric. IV.	21	
	1610	64	Ludov. XIII.	33	Svecorum adversus Germaniam adjutor.
pletus	1642	65.	Ludov. XIV.	72	Pulsi è Gallia Hæretici A. 1685.
Ordo	1715	66.	Ludov. XV.		

*Reges Italiae.*

*Cæptū Reges Ostrogothi Annū Evēty memorabiles Regnū*

atera	476	1.	Odoacer.	16	Herulorum Rex
	493	2.	Theodoricus.	33	Boëtium & Symmachum necat.
is.	526	3.	Athalaricus.	8	
	534	4.	Theodatus.	2	
	536	5.	Vitiges.	4	
libe-	540	6	Theodobaldus.	7	
e Arc,	541	7.	Araricus.	M.3.	
	541	8	Totila.	10	
	552	9.	Tejas.	1	Narfes advocat Longobardos.

*Reges Longobardi.*

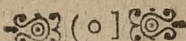
		(o)		
568	1. Alboinus.	3	Initium Exarchatus	
			568.	
572	2. Clepho.	1		
	<i>Anarchia.</i>	12		
585	3. Antharius.	5		
590	4. Agilulphus.	25	Svasu Theodelindæ	
616	5. Adevaldus.	10	Bavaræ Cōjugis Chri-	
626	6. Ariovaldus.	12	stum sequitur 604.	
638	7. Rotharis.	16	Arianis favet.	
654	8. Rodwaldus.	5		
659	9. Aripertus I.	3		
662	10. Gundipertus & Bertharit Fratres.	7	Pulsi à Grimoaldo Beneventi Præfecto.	
663	11. Grimoaldus.	9		
673	12. Garibaldus.	M.3		
673	13. Bertharitus.	17	Divinitus revocatus	
691	14. Cunipertus.	12	ad solium Princeps piissimus.	
704	15. Luitpertus.	M.8		
704	16. Ragumpertus.	M.3.		
704	17. Aripertus II.	8		
712	18. Aspirandus.	M.3.		
712	19. Luitprandus.	21	Magna pecuniævi re-	
744	20. Hildebrand.	M.7	denit à Saracenis	
744	21. Rachis.	6	corpus D. Augustini, ac Ticinum transfert.	
750				
	22. Aistulphus.	6	Finis Exarchatus A.	



			452. quem Pipinus donat Ecclesie.
756	23. Desiderius.	18	Victus à Carolo M. A. 774.
	<i>Successit Carolus M. &amp; Imperatores ceteri Romano-Germanici.</i>		
	<i>Reges Siciliae &amp; Neapolis.</i>		
1129	1. Rogerius III,	23	Comites ac Duces è
1152	2. Gvilhelmus I.	14	Normanorum Gente
1166	3. Gvilhelmus II.	32	ab A. 1038. præterant.
1189	4. Tancredus.	3	
1192	5. Henricus VI.	5	Imperator per Constantiniam
1197	6. Fridericus II.	53	Imp.] Rogerii III filia
1250	7. Conradus V.	4	Imp.] Rex Siciliae.
1254	8. Manfredus.	11	
1265	9. Conradinus.		Ultimus Sveviae Dux capite plexus Neapoli 1268. à Carolo Andegavensi.
	<i>Reges ex Domo Andegavensi.</i>		
1266	1. Carolus.	19	1282 Petrus III. Arragonum Rex ob Con-
			Re

<i>Reges solius Regni Neapolitani.</i>			<i>stantiam Manfredi filiam Sicilia potitur post vesperas Gculas regnat ann. 4.</i>		
1287	2. Carolus II.	23	1286. Jacobus I.	4.	1598
1309	3. Robertus.	33	1327 Frideric. II.	1.	162
1343	4. Joanna I.	39	1328 Petrus.	15.	1665
<i>Ex alia linea Andegavensi.</i>			1342 Ludovicus.	12.	1700
1382	5. Ludovicus I.	0	1255 Fridericus III.	13	
1382	6. Car. III. Cytrachinus.	4	1368 Maria.	24	<i>Cæpt Regn</i>
1399	7. Ladislaus.	28	1402 Martinus I.	7	
1414	8. Joanna II.	0	1409 Martinus II.	1	550
1414	9. Ludov. II.	3	1410. Blanca.	2	619
1417	10. Ludov. III.	16	1412 Ferdinandus.	4	
1434	11. Renatus.	43	1416 Alphonsus V.	42	632
1480	12. Carolus IV.	2	1458 Joannes.	21	676
1482	13. Ludovicus XI. R. Gallia.	11	1479. Ferdin. V. Cathol.	36.	715
1494	14 Car. VII. R. Gal	4			735
<i>Reges Sicil. &amp; Neapolis ex Domo Hispanica</i>					763
1503	15. Ferd V. Cathol.				785
<i>Ex Domo Hispano Austriaca.</i>					804
1515	16. Car. V. Imper.	43			839
1538	17. Philipp. II.	40			876





1598	18. Philippus III.	21
1621	19. Philippus IV.	44
1665	20. Carolus II.	35

*Ex Domo Germano Austriaca.*

1700 21 Car. VI Imper.

### Duces ac Reges Bohemiæ.

<i>Cæptū Regnū</i>	<i>Duces ac Reges Bohemiæ.</i>	<i>Anni Regni</i>	<i>Eventus memorabiles.</i>
--------------------	--------------------------------	-------------------	-----------------------------

550	1. Zeccus.		
	2. Crocus.		
619	3. Libuffa.	13	Urbs Pragensis conditur.
632	4. Primislaus.	44	
676	5. Nimislaus.	39	
715	6. Minatas.	20	
735	7. Vogenus.	20	
763	8. Venceslaus I.	22	
785	9. Cremovilius.	19	
804	10. Neclamus.	35	
839	11. Ostivizius.	17	
856	12. Borivorius. I.	48	Christo primus datur nomen.
904	13. Spitigneus I.	2	
906	14. Ladislaus I.	10	
916	15. S. Vencesl. II.	22	Occisus à fratre Boleslao.

L

933

938	16	Boleslaus I.	29
967	17.	Boleslaus II.	32
999	18.	Boleslaus III.	13
1012	19.	Jaromirus.	25
1047	20.	Bretislaus I.	18
1055	21.	Spitigneus II.	6
1061	22.	Ladislaus II.	25
1086	23.	Ladislaus III.	5
1092	24.	Conradus I	M 8
1092	25.	Bretislaus.	8
1100	26.	Borivorius II.	7
1107	27.	Svatoplucus.	2
1109	28.	Ladislaus IV.	16
1125	29.	Sobieslaus.	15
1140	30.	Ladislaus V.	34
1174	31.	Sobieslaus II.	4
1178	32.	Fridericus.	12
1190	33.	Conradus II.	1
1192	34.	Venceslaus III.	1
1193	35.	Bretislaus.	3
1196	36.	Ladislaus VI.	0
<i>Reges continui.</i>			
1196	37.	Primislaus II.	32
1231	38.	Venceslaus IV.	24
1255	39.	Othocarus II.	23
1278	40.	Venceslaus V	27
1305	41.	Venceslay VI.	1

Rex dicitur ab Henrico IV. Imp.

Rex Bohemiae adus.

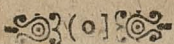
Episcopus Pragensis Regni administ.

Dicitur etiam Othocarus quia charissimus Othoni IV. Imperatori Pius. Ultimus est stirpe Primislai agricola.

1306  
1307

1310  
1346  
1378  
1418  
1436  
1440  
1458  
1475  
1516  
1526  
1562  
1575  
1608  
1617  
1627  
1644  
1658  
1700  
1711

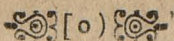




1306	42. Rudolp. Austr.	1	
1307	43. Henricus.	3	Regnū administrans.

*Reges partim à stir  
peLuxemburg par-  
tim Austriaci.*

1310	1. Joannes.	36	
1346	2. Carolus IV.	32	Imperator.
1378	3. Vencaslag Iners.	40	Imperator.
1418	4. Sigismundus.	48	Imp. Bellū Hussiticū.
1436	5. Albertus II	3	Imperator.
1440	6. Ladislaus VII.	18	Filius Alberti, dictus posthumus.
1458	7. Geor. Podiebrad.	11	
1471	8. Ladislaus VIII.	45	
1516	9. Ludovicus.	10	
1526	10. Ferdinandus I.	37	E Domo Austriaca dehinc omnes Bohem
1562	11. Maximilian. I.	22	Reges simulq; Impe- ratores.
1575	12. Rudolphus.	37	
1608	13. Mathias.	9	
1617	14. Ferdinand. II.	20	Turbæ Bohemicæ.
1627	15. Ferdinand III.	19	
1646	16. Ferdinand. IV.	11	
1658	17. Leopoldus.	47	
1705	18. Josephus.	6	
1711	19. Carolus VI.		

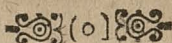


Reges Hungariæ.

Capitū | Reges Hungariæ. | Anni | Eventus memora  
Regnū | | Regni | biles.

Capitū	Reges Hungariæ.	Anni	Eventus memora Regni	biles.
1000	1. S. Stephanus.	38	Rex Apostolicus dicitur, quia Christianam fidem toto Regno promulgat.	1160. 1305
1028	2. Petrus.	4	Regno pulsus.	1310
1042	3. Ovo.	2		1342
1044	Petrus restit.	2		1382
1046	4. Andreas I.	15		1383
1061	5. Bela I.	3		1387
1063	6. Salomon.	17		1438
1074	7. Geisa II.	3		1440
1077	8. S. Ladislaus I.	18		1444
1095	9. Colomannus.	19		1452
1114	10. Stephanus II.	18		1458
1132	11. Bela II.	10		1490
1141	12. Geisa III.	20		1516
1161	13. Stephanus III.	12		
1172	14. Ladislaus II.	M. 6		1526
1172	15. Stephanus IV.	M. 5.		1563
1173	16. Bela III.	23.		1572
1195	17. Emericus.	8		1608
1204	18. Ladislaus III.	M. 6		1618
1205	19. Andreas II.	30	Privileg. Hungaric Auctōr.	1637
1235	20. Bela IV.	25		1640
				1658





1160.	21	Stephanus V.	13
1273	22	Ladislaus IV.	18
1290	23	Andreas III.	11
1301	24	Venceslaus.	4
1305	25	Otho Bavar.	5
1310	26	Carol. Robert.	32
1342	27	Ludovic. M.	40
1382	28	Maria.	1
1383	29	Carolus.	3
1387	30	Sigismundus.	51
1438	31	Alber. I. Austr.	2
1440	32	Ladislaus V.	4
1444	33	Joan Corvinus	8
1452	34	Ladislaus VI.	26
1458	35	Mathias Corv.	32
1490	36	Ladislaus VII.	26
1516	37	Ludovicus II.	11
		<i>Reges. è Domo Au-</i>	
		<i>striaca continui.</i>	
		<i>&amp; Imp.</i>	
1526	38	Ferdinand. I.	38
1563	39	Maximil. II.	9
1572	40	Rudolphus II.	40
1608	41	Mathias.	10
1618	42	Ferdinand: II	18
1637	43	Ferdinand. III.	9
1646	44	Ferdinand. IV.	9
1658	45	Leopoldus.	29

Cogitur abdicare sceptrum.

Zelò Ecclesiæ defendendæ insignis.

Imperator.

Imperator.

1687 | 46 Josephus | 23 |  
 1711 | 47 Carolus VI, | |

Duces & Reges Poloniæ.

*Cæptū* | *Duces & Reges* | *Anni* | *Eventus memorabiles*  
*Regnū* | *Poloniæ.* | *Regni*

550	Lechus, & stirpis ejusdem nonnulli Duces.		
700	1. Cracus.	0	
700	2. Lechus I.	50	
750	Venda.		
	<i>Regnum admini-</i> <i>strant ai quamdiu</i> <i>12. Palatini.</i>		
76	3. Primislaus.	44	
84	4. Lechus II.	6	
810	5. Lechus III.	5	
815	6. Popielus I.	8	
823	7. Popielus II. <i>Anarchia.</i>	0	
842	8. Piaftus.	19	Stemma Piaftorum.
861	9. Zemovifeus.	31	
892	10. Lechus IV.	21	
913	11. Zemonislaus.	51	
964	12. Micislaus.	35	Primus Christo dat nomen.



*Reges.*

999	1. Boleslaus.	25
1025	2. Micislaus II,	9
1034	3. Casimirus.	25
1058	4. Boleslaus II.	23

Interfector S. Stanislai Episcopi, quare dignitate Regia excidit.

*Iterum Duces.*

1081	1. Ladislaus.	20
1102	2. Boleslaus III.	36
1139	3. Ladislaus II.	7
1146	4. Boleslaus IV.	28
1174	5. Micislaus.	4
1177	6. Casimirus II.	17
1194	7. Lechus V.	33
1217	8. Boleslaus V.	52
1279	9. Lechus VI.	10

In præliisso. semper victor.

*Anarchia.*

1296	10. Ladislaus III.	4
1300	11. Venceslaus.	6
1306	Ladisl. iterum.	27
1333	12. Casimir. III.	57

Simul Bohemiae Rex.

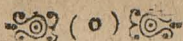
Piaistorum ultimus.

*Resituti Reges.*

1370	1. Ludovicus.	12
1386	2. Ladislaus IV.	48
1434	3. Ladislaus V.	10

Hungariae idem Rex.  
Ante Jagello Lithvaniae Dux, à quo initium stemmatis Jagellonici

1444



1444	4.	Casimirus IV.	48	Sancti Casimiri Pater	955
1472	5.	Joano. Alber.	9		955
1501	6.	Alexander.	5		975
1506	7.	Sigismundus.	42		979
1548	8.	Sigismundo II.	24		1016
1572	9.	Henricus Vales.	M 2	idem Henric. III. Gal.	1017
1576	10.	Steph. Bathor.	11	Rex.	1037
1587	11.	Sigismund. III.	45	Idem Sveciæ Rex.	1040
1612	12.	Ladislans VI.	15		1042
1648	13.	Joan. Casimir.	20		1043
1669	14.	Mich. Koribut.	5		1066
1674	15.	Joannes III.	22	Sobieſkorum è gente.	
1698	16.	Augustus II.	36	Electoꝝ Saxonix.	
1734	17.	Augustus III.	1	Feliciter regnans.	

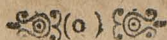
### Reges Angliæ.

*Cæptū Collectis in unum Anni Eventus memora-*  
*Regnū septem Angliæ Regni biles,*  
*Regis*

800	1.	Egbertus.	36	Anglia Sedi Apostoli-	
837	2.	Ethelvoidus.	20	cæ tributaria reddi. ur	
857	3.	Ethelbaldus.	3		
860	4.	Ethelbertus.	6		1154
866	5.	Ethelredus.	5		1189
871	6.	Alfredus.	29		1199
900	7.	Edvardus.	23		
923	8.	Adelſtanus.	17	Aliis Ethelranus.	1216
941	9.	Edmundus.	5		1272
946	10.	Eldredus.	9	Aliis Elfridus.	



955	11. Edvinus.	4	
959	12. Edgardus.	16	
975	13. S. Edvard II.	4	
979	14. Ethelred9 II.	37	
1016	15. Edmundus II.	1	Superatur à Danis.
1017	16. Canutus.	19	Simul Danixæ Rex.
1037	17. Heroldus.	4	
1040	18. Canutus II.	2	
1042	19. A. fredus II.	1	Danos iterum ejicit.
1043	20. S. Edvard. III.	23	
1066	21. Heroldus II.	M.10	Contra jus Regnum involat.
<i>Reges è Ducibus Normanniæ.</i>			
1066	1. Gvilielmus I.	21	Hæres Regni à S. Edvardo dictus pellit
1087	2. Guilielmus II.	13	Heroldum.
1099	3. Robertus.	0	
1100	4. Henricus I.	35	
1135	5. Stephanus.	19	Obiit absque liberis.
<i>Reges è Prosapia Comitum Andegavensium.</i>			
1154	1. Henricus II.	34	Regnum per Matrem obtinet filiam Henrici I. idem Henric9
1189	2. Richardus I.	10	II. Hibernix quoque
1199	3. Joannes.	17	Rex 1162.
1216	4. Henricus III.	57	S. Thomas Cantuar
1272	5. Eduardus IV.	34	riensis occiditur.



1306	6. Eduardus V.	19	Franciæ Regem se
1326	7. Eduardus VI.	51	primus dicit.
1377	8. Richardus II.	22	
1399	9. Henricus IV.	14	
1413	10. Henricus V.	9	
1422	11. Henricus VI.	39	
1461	12. Eduardus VII.	22	
1483	13. Eduardus VIII.	0	
1483	14. Richard, III.	2	

*Reges à Comitibus  
de Richemond.*

1485	1. Henricus VII.	23	Prius Defensor Fidei.
1509	2. Henricus VIII.	38	dein Auctor Schis-
1547	3. Eduardus VI.	6	matism Anglicani. 1532.
1553	4. Joanna.	0	Restituere parabat
1553	5. Maria.	6	rem Catholicam.
1553	6. Elisabeth.	44	Ecclesiam persequi-
			tur. Mariam Stuar-
			tam capite plecti ju-
			bet 1587.

*Reges à stirpe  
Stuartorum*

1603	1. Jacobus.	22	Tria Regna Scotiæ, Hybæniæ, Angliæ conjunguntur.
1625	2. Carolus I.	23	A subditis capite ple-
			xus 1648.
			Anglia Respublica
			1648

1648  
1657

1660  
1683

1689  
1702  
1714  
1727

*Capt  
Regn*

1523  
1568

1618  
1619  
1640

1688  
1700  
1717



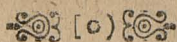
1648		11	annis II. sub Crom-
1659		1	vello, & uno anno
			sub Richardo ejus
			filio.
1660	3. Carolus II.	25	
1685	4. Jacobus II.	4	Ob fidem Cathòlicam
			è Regno ejectus 1688.
1689	5. Gvil. III. Nassov.	12	Rex ob Annam Con-
1702	6. Anna.	11	jugem Jac. 3. filiam.
1714	7. Georgius I.	12	Electòr Brunsvicensis
1727	8. Georgius II.		omissò Jacobo III.
			ad Regnum vocat9.

### Duces & Reges Prussiae.

<i>Captū</i>	<i>Duces &amp; Reges</i>	<i>Anni</i>	<i>Eventus memorabiles.</i>
<i>Regnū</i>	<i>Prussiae.</i>	<i>Regni</i>	

1525	Albertus.	43	Ord, Teut. Magnus
1568	Albert. Frideric.	50	Mag ad Lutherum
			desecit.
1618	Joan, Sigismund.	1	Extincta stirpe Alber-
1619	Georg Guilhelm.	21	ti ad Electores Bran-
1640	Frideric. Guil.	47	deburg. transit Prus-
			sa.
1688	Frideric. III.	13	A Leopoldo M. Rex
1701	Idem Rex prim9.	12	dicitur 1701.
1713	Frideric. Guiliel.		

Reges

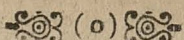


## Reges Daniæ.

Coep̄tū Reges Daniæ | Anni | Eventus memorabiles.  
Regnū | Regni

930	1. Heroldus I.	50	Præcessère alii Reges, quorum tamen in- certa successio.
980	2. Svenus I.	34	
1014	3. Canutus II.	21	Angliam quoque & Norvegiam possedit.
1036	4. Canutus III.	9	
1045	5. Magnus.	4	
1049	6. Svenus II.	27	
1074	7. Heroldus II.	2	A suis in odium Fi- dei occisus in Tem- plo An. 1084.
1076	8. S. Canutus IV.	9	
1085	9. Olaus.	10	
1095	10. Ericus III.	7	
1102	11. Heroldus III.	33	
1135	12. Ericus IV.	4	
1139	13. Ericus V.	8	
1147	14. Canutus V.	8	
1155	15. Svenus III.	2	
1157	16. Valdemarus I.	28	
1185	17. Canutus VI.	18	
1202	18. Valdemar. II.	40	
1241	19. Ericus VI.	8	
1250	20. Abel.	2	
1252	21. Christophorus.	7	
1259	22. Ericus VII.	27	





1286	23. Ericus VIII.	35	
1311	24. Christoph. II.	12	
1333	25. Valdemar. III.	42	
1376	26. Aquinus.	37	
1412	27. Ericus IX.	26	Simul Rex Sveciæ.
	<i>Anarchia.</i>		
1444	28. Christoph. III.	4	Sveciæ Rex.
1448	29. Christianus I.	34	Theodorici Comit. Oldenburg. filius.
1482	30. Joannes.	32	Sveciæ Rex.
1513	31. Christianus II.	10	Sveciæ Regno depul- sus.
1523	32. Fridericus I.	11	
1534	33. Christianus III.	24	Secdam Lutheri in Daniam invehit.
1559	34. Fridericus II.	29	
1588	35. Christianus IV.	60	
1648	36. Fridericus III.	22	
1670	37. Christianus V.	19	
1699	38. Fridericus IV.		

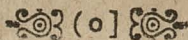
### Reges Sveciæ.

<i>Cæptū</i>	Reges Sveciæ	<i>Anni</i>	<i>Eventus memorabiles.</i>
<i>Regnū</i>		<i>Regni</i>	

1150	1. S. Ericus X.	10	Reges Sveci annis
1160	2. Carolus VII.	8	ante Christum 3200.
1168	3. Canutus.	24	meritò sunt suspecti:
1192	4. Surcherus III.	18	Certum tamen, læcu-
1210	5. Ericus XI.	8	lo IX. sub Rege Bior-
1218	6. Joannes I.	4	no tempore Caroli
1222	7. Ericus XII.	28	M. prædicatum in
		(	Svecia Evangelium.

1250	8. Valdemarus.	16	
1276	9. Magnus II.	6	
1282	10. Birgerus.	43	
1326	11. Magnus III.	10	
1336	12. Albertus.	25	
1361	13. Margaretha.	35	Valdemari III. Dania Regis filia.
1396	14. Ericus XIII.	42	Simul Rex Dania.
1438	15. Christophoro.	10	Dania Rex.
1448	16. Carolus VIII.	10	
1458	17. Christianus I.	12	Dania Rex.
1470	18. Steno Prorex.	13	
1483	19. Joannes.	30	Dania Rex.
1513	20. Christianus II.	10	Ob Tyrannidem Re- gnò pullus.
<i>Reges è stirpe Vasorum.</i>			
1523	21. Gustavus I.	37	Lutherum sequitur cum toto Regno.
1560	22. Ericus XIV.	8	
1568	23. Joannes.	24	
1592	24. Sigismundus.	7	Ejectus quia Catho- licus.
1599	25. Carolus IX.	12	Miserè vastat Ger- maniam.
1611	26. Gust. Adolph.	22	Regnum ultrò di- mittit, ut Ecclesiae Cath. det nomen.
1633	27. Christina.	21	
1654	28. Carol. Gustav.	6	
1660	29. Carolus XI.	37	
1697	30. Carolus XII.	21	





1718 | 31. Ulrica Eleonora  
 1720 | 32. Fridericus I.

Soror Caroli XII. &  
 Friderici I. Hasso-  
 Castellani Principis  
 Conjux.  
 Regnum fit ele-  
 ctivum.

### Duces & Monarchæ Russici.

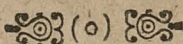
*Captū* | *Duces & Mo-* | *Anni* | *Eventus memorabiles.*  
*Regnū* | *narchæ Russici* | *Regni*

- 989 | 1. Volodomiry I.  
 2. Jaroslaus I.  
 3. Volodomir. II.  
 4. Volsevolodus I.  
 5. Volsevolod. II.  
 6. Volsevolod III.  
 7. Volsevolod IV.  
 8. Volsevolod. V.  
 9. Volsevol. VI.  
 10. Volsevol. VII.  
 11. Volsevol. VIII.  
 12. Volsevol. IX.  
 13. Georgius I.  
 14. Demetrius I.  
 1237 | 15. Georgius II.  
 16. Jaroslaus II.  
 17. Alexander.  
 18. Daniel.

Christo nomen dat  
 Basilius exinde dictus.

	19. Joan Caleta I.		Moscoviae sedem
	20. Simon.		figit, & Magni
	21. Joannes II.		Ducis nomen as-
	22. Demetrius II.		sumit.
1400	23. Basilius II.		
	24. Georgius III.		
	25. Basilius III.		
	26. Joan. Basilovicz.		
	27. Basilius IV.		
1540	28. Jo Basilovicz II.		
1584	29. Fedor Ivanovicz.		
1587	30. Boris Gudonow.		
1605	31. Fedor Borissowicz		
1605	32. Demetrius.		
1606	33. Zuski Basilowicz		
1611	34. Ladislaus.		Sigismundi Polon
1613	35. Mich. Federowicz.	33	Regis filius.
1647	36. Alexi Michalowicz.	16	
1076	37. Fedor Alexiewicz.	6	
1682	38. Joan. & Petrus Ale-	14	
	xievicii.		
1696	39. Petrus solus.	29	Imperatoris Russi-
1725	40. Catharina.	2	ci titulum assumit
1727	41. Petrus II.	1	A. 1721.





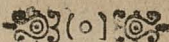
## Orientis Imperatores Græci.

Imperatores Romano Græcos usque ad tempora  
Caroli M. vide Oput. 3.

<i>Cæptū Regnū</i>	<i>Orientis Impera- tores Græci.</i>	<i>Anni Regni</i>	<i>Eventus memora- biles.</i>
802	1. Nicephorus.	9	
811	2. Michael Curopalat	2	
813	3. Leo Armenas.	7	
820	4. Michael II. Balb.	9	
829	5. Theophilus.	12	
842	6. Michael III.	25	Nero & Sardana
867	7. Basili Macedo.	18	palus tui Sæculi.
886	8. Leo Philosophus.	25	
911	9. Alexander.	1	
912	10. Constantin. VIII.	47	Porphyrogenitus.
959	11. Roman. Porphyr.	4	
963	12. Nicephor. Phocas.	6	
969	13. Joan. Zimisces.	6	B.V. Cultor singu-
975	14. Basil. & Consta. IX.	53	laris.
1028	15. Romanus.	5	
1034	16. Michael Paphlago	8	
1042	17. Michael Calaphat	M. 4	
1042	18. Constantinus X.	12	Monomachus.
1054	19. Theodora.	1	
1055	20. Michæl Stratiota.	1	
1057	21. Isaacius Comnen9	2	

1059	22. Constan. XI. Ducas	7	Multum grassantur Turca.
1067	23. Romang Diogenes	3	Turcas sæpi9 vicit.
1071	24. Michael Ducas.	7	
1078	25. Nicep II. Botoniat	3.	Attonsus in Monachum.
1081	26. Alexius Comnen9	37	1099 capta Ierolima; stetit ibi
1118	27. Joann Comnenus.	24	Regnum sub Regibus novem annos 88.
1143	28. Manuel Comnen9	38	
1180	29. Alex II Comnen9	3	
1181	30. Andronicus.	2	Crudelissimis suppliciiis, affectus obit.
1185	31. Isaacius Angelus.	10	
1195	32. Alexius Angelus,	8	Capta 1204. Constantinopoli latini Imp.
1203	Isaacius restitutus.	M' 7	
1204	33. Alexius Mirtillus.	M. 2	1204. Baldwin. Comes Flandria. 2.
1204	34. Theod9 Lascaris	18	
1222	35. Joannes Ducas.	33	1206. Henricus Fr. 10,
1255	36. Theod9 junior.	4	1216. Petrus. M 6.
			1216. Robertus. II.
1259	37. Joannes IV.	4	1227. Baldwinus II.
			- - - - 34.
1262	38. Michael Paleolog.	22	Imperatores Græci interea residebant Adriano-poli.
1282	39. Andronicus II.	42	
1325	40. Andronic. III. Pal.	13	



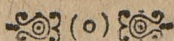


1338	41. Joan. Cantacuzen9	15	1204. Cœptum ab
1354	42. Joan VI Paleol.	28	Alexio Comme-
1384	43. Andronicus IV.	3	no Imper. ū Tra-
1386	44. Manuel Paleol.	31	pezuntinum:
1418	45. Joan. VII. Paleol.	27	everſum 1462. à
			Machomete II.
1445	46. Constanting XII.	8	Capta Constanti-
			nopolis 1453,

### Imperatores Turcici.

*Capitū* Imperatores *Anni* *Eventus memorabiles.*  
*Regnū* *Turcici.* *Regni*

1300	1. Ottomannus.	26	
1327	2. Orchanus.	32	
1357	3. Amurathes I.	31	
1388	4. Bajazethes.	14	Sedes Adrianopoli.
1402	5. Iosue.	2	
1424	6. Solimannus I.	7	
1411	7. Moyſes.	3	
1413	8. Machomet I.	8	
1421	9. Amurathes II.	30	Antagoniſta Scanderbegus.
1451	10. Machomet II.	30	Sedes Constantino-
1481	11. Bajazeth II.	31	poli. 1453.
1512	12. Selimus I.	8	
1520	13. Solimannus II.	46	Multas in Hungaris
			urbes expugnat;
1566	14. Selimus II.	8	Rhodum capti.



1574	15. Amurathes III.	20	1571. Insula Cyprus capta.
1595	16. Machomet III.	9	Eodem Anno celebris victoria ad Naupa- ctum.
1604	17. Achmet.	13	
1617	18. Osmannus.	4	
1621	19. Mustapha.	1	
1623	20. Amurathes IV.	17	
1640	21. Ibrahim.	8	
1648	22. Machomet IV.	39	1669. Cretã occupat.
1687	23. Solimannus III.	3	1683. obsidio Vien- nensis.
1691	24. Achmet II.	5	
1695	25. Mustapha II.	7	
1703	26. Achmet III.		





*COROLLARIUM*  
*Regni Poloniae & M.D. Li-*  
*thvaniae Senatores & Mi-*  
*nistros Statûs suo ordine*  
*exhibens.*

Archiepiscopus Gnelnensis Primas, Pri-  
musq; Princeps.

Archiepiscopus Leopoliensis.

Episcopus Cracoviensis Dux Severiæ

Episcopus Vladislaviensis & Pomeraniæ.

Episcopus Vihnensis. | alternant.

Episcopus Posnaniensis. |

Episcopus Plocensis.

Episcops Varmiensis & Sambi- |  
ensis S.R.I. Princeps. | alternant.

Episcopus Luceoriensis & Bre- |  
stensis. |

Episcopus Premisliensis.

Episcopus Samogitiæ seu Miednicensis.

Episcopus Culmensis & Pomeraniæ.

Episcopus Chetmensis.

Episcopus Kijoviensis & Czerniechoviensis.

Episcopus Camenecensis. | Epi-

Episcopus Smolenscensis.  
Episcopus Livoniæ & Piltinensis.

### Senatores. Sæculares.

Castellanus Cracoviensis.  
Palatinus Cracoviensis.  
Palatinus Pofnaniensis. | alternant.  
Palatinus Vilenfis. |  
Palatinus Sandomiriensis.  
Castellanus Vilenfis.  
Palatinus Califfiensis.  
Palatinus Trocensis.  
Palatinus Siradiensis.  
Castellanus Trocensis.  
Palatinus Lanciciensis.  
Capitaneus Generalis Samogitiæ.  
Palatinus Brestensis, Cujaviensis.  
Palatinus Generalis Kijoviensis.  
Palatinus Inovladislaviensis.  
Palatinus Generalis Ruffiæ.  
Palatinus Voſhyniæ.  
Palatinus Podoliæ.  
Palatinus Smolenscensis.  
Palatinus Lublinensis.  
Palatinus Polocensis.  
Palatinus Beſzenfis.  
Palatinus Novogrodensis. Pa-



Palatinus Plocensis.  
Palatinus Vitebscensis.  
Palatinus Generalis Masoviae;  
Palatinus Podlaciæ.  
Palatinus Ravenfis.  
Palatinus Brestianenfif.  
Palatinus Culmentif.  
Palatinus Mscislavienfif.  
Palatinus Mariæburgenfif.  
Palatinus Braclavienfif.  
Palatinus Pomeraniæ.  
Palatinus Mifcenfif.  
Palatinus Livoniæ.  
Palatinus Czernichovienfif.

Notandum, quòd tres Castellani, nimirum Cracovienfif, Vilnensif & Trocensif, & unus Capitaneus Samogitiæ inter Palatinos stalla sua in Senatu occupant.

### Castellani Majores.

Castellanus Pofnanienfif.  
Castellanus Sandomirienfif.  
Castellanus Califfenfif.  
Castellanus Woynicenfif.  
Castellanus Gnefnenfif.  
Castellanus Siradienfif.  
Castellanus Lancicienfif.

Ca-

Castellanus Samogitiæ.  
Castellanus Brestensis Cujaviensis.  
Castellanus Kijoviensis.  
Castellanus Inovladieslaviensis.  
Castellanus Leopoliensis.  
Castellanus Vothyniæ.  
Castellanus Camenecensis.  
Castellanus Smolencensis.  
Castellanus Lublinensis.  
Castellanus Polocensis.  
Castellanus Belzensis.  
Castellanus Novogrodensis.  
Castellanus Plocensis.  
Castellanus Witebscensis.  
Castellanus Czernensis.  
Castellanus Podlachiæ.  
Castellanus Ravenis.  
Castellanus Brestianensis.  
Castellanus Culmensis.  
Castellanus Mscislaviensis.  
Castellanus Elbingensis.  
Castellanus Braclaviensis.  
Castellanus Gedanensis.  
Castellanus Minscensis.  
Castellanus Livoniæ.  
Castellanus Czernichoviensis.

Offi.



## Officiales Majores seu Mi- nistri Statûs Senatores.

Supremus Mareschalcus Regni.  
Supremus Mareschalcus M. D. L.  
Cancellarius Regni Supremus.  
Cancellarius M. D. L. Supremus.  
Procancellarius Regni.  
Procancellarius M. D. L.  
Thesaurarius Supremus Regni.  
Thesaurarius Supremus M. D. L.  
Mareschalcus Curia Regni.  
Mareschalcus Curia M. D. L.

## Castellani Minores.

Castellanus Sandecensis.  
Castellanus Mederecensis.  
Castellanus Vislicensis. )  
Castellanus Biēcensis.  
Castellanus Rogozinensis.  
Castellanus Radomienſis.  
Castellanus Zawichostensis.  
Castellanus Lendensis.  
Castellanus Sremensis.  
Castellanus Zarnovienſis.  
Castellanus Małogostensis.  
Castellanus Wielunensis.

Ca.





Castellanus Wiszogradensis.  
Castellanus Rypinensis.  
Castellanus Zakroczymentis.  
Castellanus Ciechanoviensis.  
Castellanus Livenfis.  
Castellanus Slonscensis.  
Castellanus Lubaczoviensis.  
Castellanus Konariensis Siradiensis.  
Castellanus Konariensis Łenczyen:  
Castellanus Konariensis Kujaviensis.

## Officiales Equestris Ordinis Regni & M. D. L.

Supremus Dux Exercituum Regni.  
Supremus Dux Exercituum M. D. L.  
Dux Campestris Exercituum Regni.  
Dux Campestris Exercituum M. D. L.

Si non sunt Senatores,  
sunt Ministri Statûs  
Equestris Ordinis.

Secretarius Major Regni | *Ecclesiastici.*  
Secretarius Major M. D. L. |  
Referendarius Regni Spiritualis.

Refs.

Referendarius M. D. L. Spiritualis.  
 Referendarius Regni Sæcularis.  
 Referendarius M. D. L. Sæcularis.  
 Succamerarius Regni.  
 Succamerarius M. D. L.  
 Thesaurarius Curia Regni.  
 Thesaurarius Curia M. D. L.  
 Vexillifer Regni Supremus.  
 Vexillifer M. D. L. Supremus.  
 Ensisfer Regni. | Ensisfer M. D. L.  
 Præfectus Stabuli Regni.  
 Præfectus Stabuli M. D. L.  
 Præfectus Culinæ Regni.  
 Præfectus Culinæ M. D. L.  
 Pocillator Regni. | Pocillator M. D. L.  
 Incisor Regni. | Incisor M. D. L.  
 Dapifer Regni. | Dapifer M. D. L.  
 Subdapifer Regni. | Subdapifer M. D. L.  
 Pincerna Regni. | Pincerna M. D. L.  
 Venator Supremus Regni.  
 Venator Supremus M. D. L.  
 Notarius Campestris Regni.  
 Notarius Campestris M. D. L.  
 Castrorum Regni Metator.  
 Castrorum M. D. L. Metator.  
 Præfectus Vigiliarum Regni.

Præfe-

Præ  
 Mag  
 Mag  
 Not  
 Reg  
 Reg  
 Reg  
 Vex  
 Vex  
 Insi  
 Insi  
 Vice  
 Vice  
 Not  
 Not  
 Vice  
 Vice  
 Not  
 Cust  
 Meta  
 Meta  
 Præf  
 Præf  
 Ven  
 Ven



Præfectus Vigiliarum M. D. L.  
Magister Artilleriæ Regni.  
Magister Artilleriæ M. D. L.  
Notarii quatuor M. D. L.  
Regens Cancellariæ Majoris Regni.  
Regens Cancellariæ Majoris M. D. L.  
Regens Cancellariæ Minoris Regni.  
Regens Cancellariæ Minoris M. D. L.  
Vexillifer Curiae Regni.  
Vexillifer Curiae M. D. L.  
Instigator Regni.  
Instigator M. D. L.  
Vice Præfectus Stabuli Regni.  
Vice Præfectus Stabuli M. D. L.  
Notarius Decretorū Cancellariæ Regni.  
Notarius Decretorū Cancellariæ M. D. L.  
Vice Instigator Regni.  
Vice-Instigator M. D. L.  
Notarius Thesauri Regni.  
Custos Thesauri Regni.  
Metator Castrorum Campestris Regni.  
Metator Castrorum Campestris M. D. L.  
Præfectus Vigiliarum Campestris Regni.  
Præfectus Vigiliarum Campestris M. D. L.  
Venator Curiae Regni.  
Venator Curiae M. D. L.

Nota-

Notarius Major Regni.

Quæstor M. D. L. aliàs Skarbnv.

Hi omnes Officiales ex Nobilissimis accipiuntur Familiis; quidam de loco, non habendo certum lege præscriptum, inter se disputant.

Dignitarii Palatinatum  
ac Terrarum Regni &  
Magni Ducatûs Lithva-  
niæ.

Succamerarius.

Capitaneus cum Jurisdictione, in Ma-  
jori verò Polonia vocatur Generalis  
Majoris Poloniæ, Capitaneus Cracovi-  
ensis, Generalis Minoris Poloniæ, Ca-  
pitaneus Camenecensis dicitur Genera-  
lis Podoliæ.

Vexillifer.

Judex Terrestris.

Dapifer.

Pocillator.

Sub Judex Terrestris.



Subdapifer.

Pincerna.

Venator.

Tribunus.

Notarius Terrestris.

Enfifer.

Officiales Castrenses.

Theſaurarii Minores.

Quæſtores ſive Cuſtodes Theſauri.

Capitanei ſine Jurisdictione.

In Magno Ducatu Lithvaniæ ſunt Mareſchalli Diſtrictuum, & Tivuni Palatinatum & plures alii diverſi à Polonicis Officiales, quos longum eſſet enumerare. In Lithuania Capitaneus præcedit paſſim Succamerarium.

In Pruſſia quoque Enſifer, tum Theſaurarius ſecularis; poſterioris Officium ſæpius cum Senatoria ejuſdem Provinciæ dignitate conjungi ſolet. Ejuſdem Ducatus publicorum congreſſuum perpetuus Præſes eſt Episcopus Varmienſis, Sacri Romani Imperii Princeps.

Hos ſequuntur Officiales Militares domeſtici & externi Authoramenti, veluti Colonelli, Regimentarii, Generales,

rales locum tenentes, Majores &c. Sic  
libertas Campi Domina, veluti collectis  
ex campestri amplitudine diuersis flo-  
ribus, diuersorum Officialium fascibus  
Polonam ornat Rempublicam: ut eam  
Orbi Reginam exhibeat in vestitu  
splendido, ipsa varietate conspicuo.  
Si verò sidera sunt flores Cœlorum;  
certè polares hortos æmulatur Polonia,  
ubi inter pulcherrimam Dignitatum  
subordinationem, alia est claritas Solis,  
alia Lunæ, alia Stellarum: imò Stella à  
Stella differt in claritate. Enimverò  
cede funesta semper discordia! dele-  
stat equidem consona Statuum varie-  
tas, sed cruciatur mu-  
tua dissensio.



BIBLIOTHECA  
VNIV. IAGELL.  
CRACOVIENSIS.



*Ca. Libris D. Dem  
Vol.*

*De  
die*

Biblioteka Jagiellońska



stdr0022058

